

MAGAZIN BIBLIOLOGIC nr. 1-2, 2023

Revistă științifică și bibliopraxiologică

Editori:

Ministerul Culturii al Republicii Moldova
Biblioteca Națională a Republicii Moldova
Societatea Științifică de Bibliofilie și Ex-libris „Paul Mihail” din Moldova

Directorul publicației: Elena Pintilei

Comitetul științific:

dr. hab. Gheorghe Postică, Chișinău
acad. Andrei Eșanu, Chișinău
acad. Mihai Cimpoi, Chișinău
acad. Valeriu Matei, Chișinău
Iurie Colesnic, scriitor, cercetător, Chișinău
Hermina Anghelescu, profesor la Facultatea de Biblioteconomie și Știința Informării,
Wayne State University, SUA
dr. Adolf Knoll, director adjunct pentru știință, cercetare și colaborare internațională,
Biblioteca Națională a Republicii Cehe, Praga
Sorina Stanca, manager, Biblioteca Județeană „Octavian Goga”, Cluj, România
dr. hab. Nelly Țurcan, USM, Chișinău
dr. Mariana Harjevschi, BM „B. P. Hasdeu”, Chișinău

Colegiul de redacție:

Ludmila Corghenci, Veronica Borș, Veronica Cosovan, Elena Pintilei,
Aliona Tostogan, Vera Osoianu, Victoria Vasilica, Jana Badan, Lilia Povestca

Redactor-șef: Ludmila Corghenci

Secretar de redacție: Jana Badan

Redactor: Ludmila Șimanschi

Coperta: Cristina Ceoinac

Traducere în engleză: Elina Bolgarina

Clasificare/Indexare: Aliona Muntean, Victoria Vasilica

Procesare computerizată: Diana Odobescu

Revista este recomandată spre editare de către Consiliul redacțional al BNRM
(proces-verbal nr. 3 al ședinței din 11.04.2023).

Răspunderea asupra conținutului materialelor revine în întregime autorilor.

Revista este indexată în Registrul național al revistelor științifice
„Instrumentul Bibliometric Național”.

Com. nr. 10.

Tiparul executat la Tipografia „Primex-Com”.

SUMAR

SUB CUPOLA BIBLIOTECII NAȚIONALE...

- 6 - 9 **Elena PINTILEI.** Biblioteca Națională a Republicii Moldova: mesaj omagial consacrat celor 190 de ani de la înființare
- 10 - 15 **Elena PINTILEI, Lilia POVESTCA.** Biblioteca Națională a Republicii Moldova: realizările de bază în anul aniversar 2022
- 16 - 21 **Vera OSOIANU.** Biblioteca Națională a Republicii Moldova – „un patrimoniu pe care se construiește spiritul național al Moldovei”
- 22 - 26 **Liliana CLIMA.** Centrul de Coordonare Bibliografică al Sistemului Integrat al Bibliotecilor Informatizate din Moldova: provocările și realizările anului 2022
- 27 - 34 **Rodica BALEANU.** Monografia inedită despre Eugenia Gamburd din colecția Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova
- 35 - 45 **Elena BOLGARINA.** О книгах из «Библиотеки В. В. Тарчинской» в отделе «Литературы мира» Национальной Библиотеки Республики Молдова
- 46 - 49 **Elena PINTILEI.** Diplomația culturală: abordări conceptuale

CONSOLIDAREA SISTEMULUI NAȚIONAL DE BIBLIOTECI

- 50 - 55 **Valentina POPA, Ecaterina DMITRIC.** Programul Național Lectura Central: promovarea cărții și lecturii în Republica Moldova: (sinteze pe marginea ediției a 5-a, anul 2022)
- 56 - 59 **Ludmila CORGHENCI.** Evaluarea bibliotecilor din învățământ (școli, gimnazii, licee): reflecții profesionale

MOȘTENIRE CULTURALĂ. VALORI BIBLIOFILE

- 60 - 64 **Ioan GĂINĂ.** Chipul, personalitatea și opera preotului-poet Alexie Mateevici în jurnalistică și arta plastică basarabeană (anii 1990-2022)

STUDII ȘI CERCETĂRI

- 65 - 73 **Ludmila CORGHENCI.** Rezultatele studiului național privind necesitățile de formare profesională continuă a personalului din cadrul Sistemului Național de Biblioteci
- 74 - 76 **Victoria VASILICA.** Biblioteca în circuitul industriilor creative: note terminologice și conceptuale

EXPERIENȚE. PRACTICI INOVATIVE

- 77 - 80 **Vera OSOIANU.** Biblioteca Națională a Norvegiei: model de dezvoltare
- 81 - 86 **Ludmila OUȘ.** Programul anual al bibliotecii: instrument managerial important în activitatea instituției
- 87 - 90 **Galina DAVÎDIC.** Comunicarea și educația interculturală în bibliotecă
- 91 - 93 **Mariana ANTOCI.** Biblioteca Publică Orășenească „Ion Creangă” din Florești: reper durabil în comunitate

	ASOCIAȚIA BIBLIOTECARILOR DIN REPUBLICA MOLDOVA: ÎN SPRIJINUL COMUNITĂȚII PROFESIONALE
94 - 97	Victoria VASILICA. Bibliotecile și reziliența socială: proiect de parteneriat moldo-leton
98 - 99	Ludmila CORGHENCI. Rolul Asociației Bibliotecarilor din Republica Moldova la îmbunătățirea implicării prin oferirea recunoașterii profesionale
	OAMENI ÎN PROFESIE. PROFESIE PRIN OAMENI
100 - 103	„Lectura la răscrucea drumurilor salvatoare”: interviu cu Mariana Harjevschi, doctor, director general al Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”, Chișinău, în contextul Zilei Naționale a Lecturii
	RECENZII. INFORAFT
104 - 108	Margareta CEBOTARI. Pledoarii și recomandări pentru celebrarea Zilei Naționale a Lecturii
109 - 110	Ludmila CORGHENCI. O viziune panoramică a parcursului cercetătorului bălțean
111	AUTORII ARTICOLELOR
112 - 114	GHID PENTRU AUTORI (cerințe privind publicarea articolelor)

SUMMARY

- 6 - 9** **UNDER THE CUPOLA OF THE NATIONAL LIBRARY**
Elena PINTILEI. The National Library of the Republic of Moldova: welcome speech dedicated to the 190 years since its foundation
- 10 - 15** **Elena PINTILEI, Lilia POVESTCA.** The National Library of the Republic of Moldova's key achievements in the anniversary year 2022
- 16 - 21** **Vera OSOIANU.** National Library of the Republic of Moldova - "a heritage on which the national spirit of Moldova is built"
- 22 - 26** **Liliana CLIMA.** The Bibliographic Coordination Center of the Integrated System of Computerized Libraries in Moldova (SIBIMOL): challenges and accomplishments of 2022
- 27 - 34** **Rodica BALEANU.** Unpublished monograph about Eugenia Gamburd from the collection of the National Library of the Republic of Moldova
- 35 - 45** **Elena BOLGARINA.** On the books of „W. Tarczyńska Library” in the World Literature section of the National Library of the Republic of Moldova
- 46 - 49** **Elena PINTILEI.** Conceptual approaches to cultural diplomacy
- 50 - 55** **CONSOLIDATION OF THE NATIONAL LIBRARIANSHIP SYSTEM**
Valentina POPA, Ecaterina DMITRIC. Lectura Central National Program: promotion of books and reading in the Republic of Moldova. Synthesis on the 5th edition, year 2022
- 56 - 59** **Ludmila CORGHENCI.** Evaluation of libraries in educational institutions: schools, gymnasia, high schools. Professional reflections
- 60 - 64** **CULTURAL HERITAGE. BIBLIOGRAPHIC VALUES**
Ioan GAINĂ. The image, personality and work of the poet priest Alexie Mateevici in Bessarabian journalism and visual arts (1990-2022)
- 65 - 73** **STUDIES AND RESEARCH**
Ludmila CORGHENCI. The results of the national study regarding the needs of continuing professional education of the staff within the National Librarianship System
- 74 - 76** **Victoria VASILICA.** The library in the creative industries system: terminological and conceptual notes
- 77 - 80** **EXPERIENCES. INNOVATIVE PRACTICES**
Vera OSOIANU. The National Library of Norway as developmental model
- 81 - 86** **Ludmila OUȘ.** The library's annual program - an important managerial tool in the institution's activity
- 87 - 90** **Galina DAVÎDIC.** Communication and intercultural education in the library
- 91 - 93** **Mariana ANTOCI.** "Ion Creangă" Municipal Public Library from Florești, sustainable landmark in the community

	ASSOCIATION OF LIBRARIANS OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA: IN SUPPORT OF THE PROFESSIONAL COMMUNITY
94 - 97	Victoria VASILICA. Libraries and social resilience: Moldovan-Latvian partnership project
98 - 99	Ludmila CORGHENCI. The role of the Association of Librarians of the Republic of Moldova in improving engagement by providing professional recognition
	PEOPLE IN PROFESSION, PROFESSION BY WAY OF PEOPLE
100 - 103	„Reading at the crossroads of healing ways”: An interview with dr. Mariana Harjevschi, general director of the "B.P. Hasdeu" Municipal Library, Chişinău
	REVIEWS. INFORMATION BOARD
104 - 108	Margareta CEBOTARI. Advocacy and recommendations for the celebration of the National Reading Day
109 - 110	Ludmila CORGHENCI. A panoramic view of works of the researcher from Bălţi
111	JOURNAL AUTHORS
112 - 114	GIUDE FOR THE AUTHORS

BIBLIOTECA NAȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA: MESAJ OMAGIAL CONSACRAT CELOR 190 DE ANI DE LA ÎNFIINȚARE

Elena PINTILEI,

ORCID 0009-0005-1294-4150

**Biblioteca Națională a
Republicii Moldova**

Rezumat: Materialul relevă activitatea Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova, identificând poziționarea acesteia ca lider național al domeniului, ca ancoră în societate și ca avocat al comunității bibliotecare.

Cuvinte-cheie: Biblioteca Națională a Republicii Moldova, biblioteca națională, mesaj aniversar.

Abstract: This article attributes the activity of the National Library of the Republic of Moldova, identifying its position as a national leader in the field, an anchor in society, and an advocate of the library community.

Keywords: National Library of the Republic of Moldova, national library, anniversary message.

Excelențele Voastre, Stimate Domnule Ministru, onorați oaspeți, prieteni și colegi!

Este o onoare pentru mine să moderez celebrarea a 190 de ani de la înființarea Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova! Ca urmare a acestui remarcabil eveniment, voi avea posibilitatea să Vă comunic despre realizările noastre, despre importanța instituției bibliotecare pentru cultura, cercetarea, educația și economia țării noastre. La fel, împreună cu echipa managerială din cadrul BNRM, am inițiat provocarea de a ne întâlni în prima linie cu Dvs, pentru a discuta și a gândi idei noi de colaborare, dar și oportunități de rezolvare a unor probleme.

În calitate de manager al principalei instituții de profil din țară, îmi revine rolul să prezint Biblioteca Națională a Republicii Moldova (BNRM), în special statutul ei identitar național, acoperind trei aspecte principale: BNRM ca lider național, ca ancoră în societate și BNRM – avocatul

comunității bibliotecare.

Rolul primar prin care se identifică o bibliotecă națională este cel de lider național al domeniului de activitate.

Legea cu privire la biblioteci din Republica Moldova, articolul 8, stabilește expres atribuțiile BNRM. Totodată, BNRM este „cheia peisajului instituțiilor naționale culturale și icoană arhitecturală a biblioteconomiei naționale”. Activitatea acesteia se extinde de la Planul de acțiuni pentru anul curent, programe derulate, subordonate obiectivului de îndeplinire a misiunii specifice unei astfel de instituții: capitalizarea și conservarea moștenirii intelectuale prin organizarea, prelucrarea, valorificarea și disponibilizarea, prezervarea patrimoniului documentar național, până la noi modalități de promovare a lecturii, la sprijinirea refugiaților din Ucraina, de la protejarea și celebrarea grupurilor indigene până la facilitarea cercetării incluzive, de la facilitarea unui management deschis

până la asumarea unor roluri de conducere în domeniu, prin dezvoltarea politicilor de lectură ca bază pentru cultură, cunoaștere și dezvoltare.

Fiind o instituție publică, subordonată Ministerului Culturii al Republicii Moldova, BNRM lansează inițiative și programe, implementează proiecte care aduc plusvaloare intelectuală și socială la nivel național și european. Convingerea noastră este că Biblioteca Națională a Republicii Moldova, prin natura sa, are posibilitatea de a produce un impact social național. Acesta este un privilegiu, dar este și o mare responsabilitate. Exemplul nostru poate inspira, declanșând schimbări în dinamică pozitivă pentru tot Sistemul Național de Bibliotecii. Și aceasta se întâmplă datorită unei echipe de profesioniști consolidați și ancorați la cârma domeniului. Acestor bibliotecari le aparține potențialul de a avea inițiative, de a fi cei care transformă o idee nouă în realitate, creează sinergii cu sistemul de bibliotecii din țară și reprezintă sistemul în exterior.

Biblioteca Națională a Republicii Moldova deschide calea în dezvoltarea de servicii și programe noi, care apoi sunt preluate mai larg în domeniu, bazându-se pe lecțiile învățate, contribuind la dezvoltarea și promovarea societăților durabile. În calitate de exemplu este activitatea Centrului Pro-european de Servicii și Comunicare și a Centrului de informare ONU, din cadrul BNRM, care au drept obiectiv promovarea Agendei ONU 2030.

Biblioteca Națională este prima instituție ce a utilizat tehnologiile avansate pentru a digitaliza accesul, dar și colecțiile de carte de patrimoniu, care din anul 2010 sunt parte a platformei digitale EUROPEANA, un serviciu necesar atât mediului academic, cât și utilizatorului cotidian.

Centralizarea unor activități relevante majore, activitatea metodologică, stocarea datelor statistice care reflectă activitatea bibliotecilor din țară, dar și a caselor de cultură și a școlilor muzicale, recepționarea rapoartelor cu privire la activitatea bibliotecilor, monitorizarea datelor pe aceste platforme necesită profesionalism și dedicație. Evenimentele naționale, precum Forumul Ma-

nagerilor din SNB, Simpozionul științific *Anul bibliologic*, Programul Național LecturaCentral, Forumul Național al Cercetărilor, au devenit în timp platforme benefice de comunicare și consolidare a domeniului pe plan național. Gândite și organizate la cel mai înalt nivel, aceste activități oferă colegilor din bibliotecile publice din țară suport considerabil și o resursă veridică de a-și dezvolta competențele, dar și de a prezenta realizările. Beneficiile acestor platforme sunt considerabile, iar rețeaua națională de bibliotecii devine mai puternică, mai performantă, deschizând noi posibilități de acces activ la informație și documente.

Prin acest rol de lider, oferind în fiecare an prioritățile profesionale de dezvoltare, în mod direct, Biblioteca Națională a Republicii Moldova își folosește capacitatea unică de a fi inovatoare, de a-și asuma riscurile pe care ceilalți nu le pot face și, astfel, promovând puterea bibliotecilor de a avea un impact pozitiv, de a face cu adevărat un serviciu în comunitățile pe care le servesc.

Al doilea rol care îi revine unei bibliotecii naționale este rolul de „ancoră” a domeniului, grație colecțiilor pe care le deține și ofertei de servicii pentru societate. Suntem mândri de bogăția colecțiilor pe care le gestionăm și natura unică a acestora, ca parte integrantă a patrimoniului național scris. Biblioteca Națională a Republicii Moldova pe parcursul a 190 de ani a realizat misiunea de salvagardare a colecțiilor, care necesită expertiză, condiții benefice pentru păstrare și valorificare, cu o mare responsabilitate pentru viitor. Da, fără îndoială, se merită! Colecțiile Bibliotecii Naționale sunt memoria acestei palme de pământ Basarabia, sunt reflexele și oglinda istoriei noastre strămoșești. În mod clar, aceste colecții nu oglindesc perfect nici trecutul, nici timpul prezent. Știm că mentalitățile, părtinirile din trecut au modelat abordarea cunoașterii, în ansamblu, și a istoriei poporului român, în particular. În ultimii 30 de ani ne-am învățat să reevaluăm, să rectificăm istoria acestui popor, oferind posibilitate și oportunitatea istoricilor să vină cu noi realizări științifice, utilizând colecțiile universale ale BNRM. Se știe, cu bună credință, că colecțiile BNRM au o va-

loare incomparabilă. Aici se regăsesc ideile care au schimbat lumea, au modelat deciziile politicienilor, istoriile personalităților, ale instituțiilor publice etc. Un exemplu viu poate fi și reconstituirea recentă a Istoriei milenare a Teatrului Național „Mihai Eminescu”, realizată parțial și grație colecțiilor păstrate în instituția noastră. Colecțiile Bibliotecii Naționale sunt resurse esențiale pentru cercetătorii care lucrează pentru a înțelege atât trecutul, cât și prezentul, dar și pentru a ne ajuta să facem un viitor mai bun! Să fim mândri de colecțiile de memorie pe care le păstrăm, să le prețuim, să ne asigurăm că le vom transmite viitoarelor generații, care vor veni aici, după noi. Colecțiile Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova sunt inedite și ele oferă durabilitate culturii naționale și europene.

Biblioteca Națională și-a asumat un rol principal în mișcarea culturii deschise, lansând inițiative și identificând noi modalități de a pune oamenii în contact cu moștenirea scrisă. În special, în cursul pandemiei, am susținut inițiative eficiente pentru a contribui la accesarea conținuturilor online, astfel încât toți cei interesați de colecțiile bibliotecilor să le poată accesa, atât pentru educație, pentru bunăstare, cât și pentru cercetare.

Identificarea de noi modalități inovatoare care ar permite conexiuni cu colecțiile deținute, pentru a le pune cu adevărat să lucreze în serviciul societăților noastre, este o modalitate-cheie prin care, în special, Biblioteca Națională a Republicii Moldova diferă de alte instituții info-documentare!

Și pentru a reveni la mesajul meu, dar și la acele funcții pe care le are o bibliotecă națională pentru o țară, este necesar să repet că suntem o putere, prin bogăția pe care o gestionăm, având în vedere complexitatea colecțiilor noastre, serviciilor oferite, recunoscute în comunitatea bibliotecară din țară și de peste hotare!

Pe parcursul acestor frumoși 190 de ani, colaboratorii Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova au desfășurat o amplă activitate științifico-bibliografică și biografică, care a permis sugerarea necesității de a continua cercetările și a dus la identificarea de noi resurse informaționale, de noi

personalități marcante ale culturii, istoriografiei internaționale și naționale. Astăzi, efectuând o analiză a publicațiilor științifico-bibliografice elaborate și editate pe parcursul anilor, constatăm că aceste realizări sunt parte a moștenirii culturale naționale și europene și au un rol important în valorificarea patrimoniului național scris. La fel și structura Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova fost adaptată modelelor europene, care ulterior a asigurat suportul de cercetare științifică, biografică, bibliografică, editorială din cadrul instituției, dar și al multor biblioteci departamentale și centrale din Republica Moldova, răspunzând sarcinilor și exigențelor Reformei bibliotecare și rolului resurselor editoriale în realizarea noii concepții ale BNRM: abordare teoretică, reglementare a sistemului de ediții, ciclul tehnologic al editurii. Biblioteca abandonează repertoriul de publicații de până la 1992 și, sintetizând experiența avansată în domeniul activității editoriale din România, Franța, Italia, țările baltice și scandinave, constituie un nou sistem de ediții. Calendarul Național, publicație ce a depășit peste 30 de ediții, este cartea de vizită nu doar a BNRM, ci și a țării noastre.

Pe lângă asistența practică a bibliotecilor publice din țară, BNRM a fost și rămâne lider în domeniu, deținând o poziție unică de a transmite mesajul comunității bibliotecare către guvernanți. Nu există un drept divin al bibliotecilor. Biblioteca Națională a Republicii Moldova lucrează pentru impact și este capabilă să-l argumenteze. În acest sens, nouă ne revine misiunea de a convinge factorii de decizie că bibliotecile noastre sunt indispensabile pentru cultura țării noastre și că, într-adevăr, investiția în ele aduce profituri sociale serioase.

Suntem în drept să spunem: „Stop!” data viitoare când o autoritate publică pretinde că bibliotecile sunt de modă veche și nu mai sunt necesare comunităților. Și, pentru aceasta, toate bibliotecile au nevoie de vocile noastre ca „majorete” ale *advocacy*. În mod clar, nu vorbim despre felul de activitate de *advocacy* pe care o pot face asociațiile de bibliotecari. Asociațiile beneficiază de statutul lor de ONG-uri, de organizații ale societății civile, independente de politică și

guvern. Asociațiile pot vorbi mai tare sau cel puțin mai public, lucrând cu mass-media, influențatorii, politicienii sau alte sectoare. ABRM poate fi mai directă în ceea ce face și poate să atenționeze despre ceea ce fac guvernele și unde merg, în special dacă greșesc. Dar aceasta nu este întreaga imagine. Rolurile publice ale Asociației Bibliotecarilor și Bibliotecii Naționale se pot completa reciproc atunci când este vorba de a reprezenta instituțiile info-documentare ca factori sociali importanți.

Biblioteca Națională a Republicii Moldova este portavoce a domeniului biblioteconomic.

Biblioteca Națională a Republicii Moldova este cu adevărat o instituție puternică din țară!

Deci acestea sunt, în opinia mea, cele mai importante trei moduri în care Biblioteca Națională deține un rol relevant în societate.

Cum am menționat mai sus, grație colecțiilor și serviciilor oferite suntem jucători-cheie în construirea unor societăți durabile, informatizate și dezvoltate.

Prin acțiunile noastre și prin *advocacy*, putem oferi instituțiilor noastre cea mai bună șansă pentru un viitor durabil.

Biblioteca Națională a Republicii Moldova oferă o platformă, un spațiu pentru răspândirea exemplurilor de leadership, care îi pot inspira pe alții.

Biblioteca Națională a Republicii Moldova este un catalizator pentru generarea de noi idei și perspective, o structură pentru dezvoltarea standardelor care ne permit să lucrăm împreună, o voce pentru bibliotecii în forurile europene și internaționale.

Prin această muncă, deținem un rol atât de important în societate și nu am nicio îndoială că, doar împreună, cu energia, cu imaginația, cu intelectul colegilor mei din această sală, Sistemul Național de Biblioteci din țară va continua să se dezvolte.

La final, doresc să menționez că prezența cărților a fost și rămâne a fi un act de sfințenie în cultura oricărui națiunii, deoarece prin grija de tezaurul livresc se manifestă tendința spirituală către veșnicie, iar cărțile prezintă izvorul nesecat de cunoștințe, înțelepciune și prin acestea – memoria neamului!

Biblioteca Națională a Republicii Moldova a fost și va fi păstrătoare de memorie a neamului românesc din Basarabia!

Va mulțumesc!

La mulți ani, dragi colegi!

BIBLIOTECA NAȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA: REALIZĂRILE DE BAZĂ ÎN ANUL ANIVERSAR 2022

Elena PINTILEI,
ORCID 0009-0005-1294-4150
Lilia POVESTCA,
ORCID 0000-0002-4761-2384
**Biblioteca Națională a
Republicii Moldova**

Rezumat: Articolul prezintă o sinteză a activității Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova, specificând realizările de bază conform misiunii și obiectivelor generale pentru anul 2022. Sunt reflectate evenimentele principale, proiectele, partenerii și prezența indicatorii statistici cu privire la resurse, servicii, activități etc.

Cuvinte-cheie: Biblioteca Națională a Republicii Moldova, colecții, servicii, indicatori statistici.

Abstract: This article presents impact and activity of the National Library of the Republic of Moldova, specifying basic achievements according to mission and general objectives of the institution for the year 2022. The latest developments, projects and partners are reflected; statistical indicators on resources, services and activities are reported.

Keywords: National Library of the Republic of Moldova, collections, services, statistical indicators.

Anul 2022 a fost un an aniversar pentru Biblioteca Națională a Republicii Moldova – 190 de ani de la fondare. Aniversarea a coincis cu un alt eveniment remarcabil pentru instituția noastră: trei decenii de la atribuirea statutului de Bibliotecă Națională. Anume în acești ani a fost pusă temelia biblioteconomiei naționale, Biblioteca Națională devenind lider în domeniul infodocumentar.

În conformitate cu misiunile și obiectivele generale pentru anul 2022, Biblioteca Națională a realizat cu succes planul de acțiuni și lucrări consacrate aniversării Bibliotecii Naționale. Cu acest prilej, a fost desfășurată o suită de activități culturale și științifice. Lunar, au fost organizate cel puțin trei evenimente culturale. În acest context, evidențiem: Conferința Internațională „Lectura ca bază pentru cultură și cercetare”, Simpozionul Anul Bibliologic 2021, Fo-

rumul Cercetătorilor din Sistemul Național de Biblioteci, Conferințele Zonale, Forumul Managerilor, Valori Bibliofile etc.

Este important să remarcăm că evenimentele jubiliare au avut un impact deosebit pentru întreaga comunitate profesională, dar și pentru domeniul artă și cultură. Cu un număr de 420 de participanți în cadrul evenimentelor aniversare, 30 de comunicări în cadrul conferinței internaționale, 55 de comunicări profesionale (lansări și prezentări de documente, discursuri profesionale, etc), instituția rămâne prezentă și vizibilă în comunitatea biblioteconomică și culturală a țării. Iar pentru a lăsa posterității istoria devenirii Bibliotecii, au fost lansate 26 de publicații aniversare, 11 materiale video, care pot fi accesate pe contul de Youtube al instituției. Activitățile aniversare au fost reflectate în 16 articole mass-media scrisă, în 34 de reflecții în presa online și 17 apariții

TV și radio.

De asemenea, Biblioteca Națională și-a adus contribuția la elaborarea modificărilor cadrului legislativ și de reglementare în domeniul biblioteconomiei și științei informării la nivel național, la promovarea și realizarea Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă 2030, implementarea recomandărilor UNESCO privind Știința Deschisă, organizarea reuniunilor științifice la nivel național și internațional, desfășurarea unei serii de activități socio-culturale etc. Și-a

adus aportul semnificativ la amplificarea rolului bibliotecilor în educația pentru lectură, ca sistem cultural și intelectual multi-aspectual, prin implementarea Programului Național LecturaCentral.

Biblioteca Națională are misiunea de a constitui, dezvolta, organiza, conserva și a pune în comunicare patrimoniul național cultural. Ea deține o colecție de 2442,5 mln. de documente în 30 de limbi ale lumii. Ponderea publicațiilor în limba română a atins în anul 2022 cota de 16,1% (393855 u.m.).

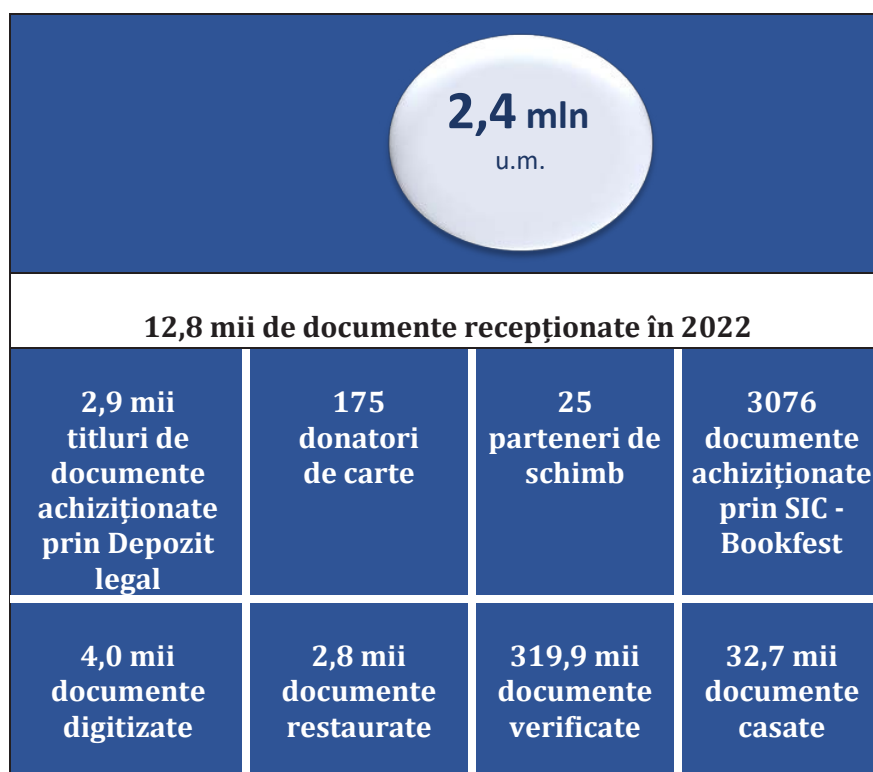

Figura 1. Colecțiile Bibliotecii Naționale

În anul 2022 Biblioteca Națională a completat colecțiile cu 12755 u.m. Partea predominantă a colecției o reprezintă

cărțile și publicațiile seriale (85,9%), urmată de documentele grafice și documentele de muzică tipărită.

Figura 2. Structura colecțiilor după tipuri de documente (mii u.m.)

La 01.01.2023, colecția documentelor electronice include 6,2 mii de documente, ceea ce constituie 0,25% din colecția totală a BNRM.

Dezvoltarea colecțiilor Bibliotecii Naționale s-a realizat prin: Depozitul legal (52%), achiziții prin cumpărare (20%), donații (24%) și schimb internațional de publicații (4%).

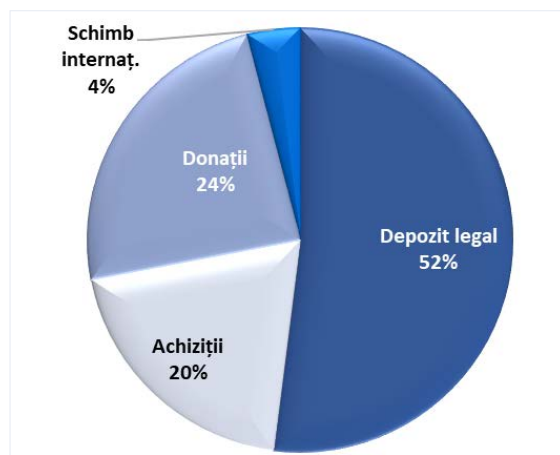

Figura 3. Proveniența achizițiilor de documente

În perioada de referință, s-a efectuat prelucrarea a peste 10 mii de documente în diferite limbi. Ca rezultat al catalogării documentelor, au fost acumulate 7 mii de înregistrări bibliografice noi, surse importante pentru sistemul de informare a beneficiarilor BNRM. Activitatea de catalogare retrospectivă a fost și în anul 2022 o sursă consistentă de completare a bazei centrale de date bibliografice, de diversificare a informației și de facilitare a accesului (prin împrumut online) la informație/publicație. În rezultatul catalogării retrospective s-au realizat 7,5 mii de înregistrări.

Cu referire la digitalizarea activității bibliotecii și amplificarea rolului bibliotecii de garant al memoriei naționale, acțiunile prioritare ale Centrului Național de Digitalizare au constat în dezvoltarea unei infrastructuri digitale robuste pentru a sprijini crearea și conservarea obiectelor digitale, a promova patrimoniul și valorile naționale la nivel local, național și internațional. În anul de referință au fost create peste 4 mii de obiecte digitale (639 mii pag.).

Livrarea a 12 servicii de dezvoltare a competențelor utilizatorilor prezintă un

capitol important în activitatea Bibliotecii Naționale: „Școala altfel”, „Biblioturism”, „Informații europene pentru toți”, „BiblioTur”, Clubul Literar „Homo Aestheticus”, Salonul Muzical, Salonul de Artă, „Creativitate prin artă – Art Creative”, Salonul „Cultur@Art”, Clubul „Literaria”, „Educație pentru media”, Cultura informației, Obiectivele de Dezvoltare Durabilă în sprijinul comunității. Peste 15 mii de persoane au beneficiat de ateliere, lecții interactive, lecții publice, jocuri educative, masterclassuri, ateliere de creație, excursii ghidate etc.

Biblioteca Națională s-a implicat nemijlocit în activitățile de susținere a refugiaților din cauza declanșării războiului în Ucraina. Astfel, începând cu luna martie, au fost identificate localități care găzduiau cetățeni ucraineni, refugiați din Ucraina. În parteneriat cu Asociația Bibliotecarilor din Republica Moldova a fost organizată o campanie națională „Colorăm copilăria”. Cărțile și rechizitele școlare adunate în cadrul acestei campanii au fost distribuite în bibliotecile publice din țară și centrele de plasament. În incinta bibliotecii a fost amenajat un spațiu interactiv pentru refugiații ucraineni, însoțit de un program cu organizarea mai multor acțiuni pentru refugiații din Ucraina (în jur de 150 de persoane), precum: excursii, activități interactive (ateliere, jocuri, etc.) atât în spațiul special amenajat pentru familiile refugiaților, cât și în spațiile diferitor subdiviziuni ale bibliotecii. Pe parcursul anului, administrația BNRM a angajat în câmpul muncii trei bibliotecare refugiate din Ucraina.

Biblioteca Națională a luat parte activă la crearea și formarea rețelei de bibliotecari comunitari responsabili pentru înregistrarea în Sistemul informațional „Vulnerabilitatea energetică” a consumatorilor casnici, din raza teritoriului pe care îl deservesc, ce nu dispun de echipament tehnic, acces la Internet și nu au abilitățile necesare, asigurând comunicarea și conlucrarea acestora (1200 de solicitări). Biblioteca Națională a livrat sesiuni de instruire pentru înregistrarea unor categorii de persoane în Sistemul informațional pentru a peste 800 de bibliotecari și asistenți sociali din majoritatea raioanelor și municipiile țării.

Organizarea și promovarea activităților socioculturale au contribuit la creșterea vizibilității instituției, atât prin diversele forme de promovare a colecțiilor patrimoniale, cât și prin activitățile cultural-științifice de importanță națională și internațională, organizate de instituție pe tot parcursul anului, în consens cu tendințele cererii comunității. Au fost organizate 225 de activități culturale și științifice de importanță națională și internațională. Expozițiile au îmbogățit substanțial oferta culturală și educațională a bibliotecii, venind cu o gamă largă de servicii expoziționale: 131 de expoziții, din ele 6 expoziții-eveniment, 102 tematice, 16 achiziții noi, 7 expoziții de pictură.

În cadrul activităților științifice organizate de Biblioteca Națională cu participarea reprezentanților bibliotecilor din țară și peste hotare au fost abordate probleme din domeniul infodocumentar, schimb de experiențe și promovarea bunelor practici identificate în rândul acestora: Simpozionul Anul Bibliologic 2021, Simpozionul Internațional „Valori bibliofile”, Forumul Cercetătorilor din cadrul Sistemului Național de Biblioteci, Conferințele Zonale 2022, Conferința Internațională „Lectura ca bază pentru cultură, cunoaștere și dezvoltare” etc., Simpozionul Național a Ateului de Cultură și Credință „Biserica Albă”, Forumul Managerilor din Sistemului Național de Biblioteci. În scopul creșterii vizibilității studiilor, au fost organizate Zilele Științei la Biblioteca Națională a Republicii Moldova, Săptămâna Internațională a Accesului Deschis 2022. Personalul de specialitate a participat la lucrările seminarilor, conferințelor profesionale și alte manifestări științifice cu comunicări, reflectând rezultatele unor studii: la nivel național – 27, la nivel internațional – 28.

Parteneriatele constituie o resursă valoroasă pentru Biblioteca Națională, care contribuie la îndeplinirea misiunii și obiectivelor instituției. Pe parcursul anului, a fost încheiat memorandumul de colaborare cu Biblioteca Națională a Armeniei în vederea dezvoltării relațiilor bilaterale și importanței cooperării pentru dezvoltarea sferei informaționale în educație, știință și cultură, consolidării cooperării în domeniul

difuzării și schimbului de informații. Astfel, biblioteca are încheiate 41 de acorduri la nivel național și 15 la nivel internațional.

Biblioteca Națională are stabilite relații culturale și diplomatice cu ambasadele acreditate în Republica Moldova:

- în parteneriat cu Ambasada Republicii Austria în Republica Moldova, a organizat expoziția de documente și banere „30 de ani de relații diplomatice între Republica Moldova și Republica Austria”. Din suita de evenimente consacrate acestei aniversări, face parte și expoziția de fotografii „Maria Cebotari și Valentina Naforniță pe scena Operei vieneze”;

- în colaborare cu Ambasada Ucrainei în Republica Moldova, Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene, Ministerul Culturii, a organizat deschiderea expoziției cu genericul „Republica Moldova – Ucraina: 30 de ani de relații diplomatice”;

- în contextul împlinirii a 30 de ani de la stabilirea relațiilor diplomatice între Moldova și Kazahstan, Ambasada Republicii Kazahstan a donat treizeci de titluri de carte despre istoria, literatura și tradițiile cazahe, care vor completa colecția viitorului Centru Cultural ABAIA.

Biblioteca Națională a fost vizitată de doamna Stella Avallone, ambasador extraordinar și plenipotențiar al Austriei la Chișinău, însoțită de domnul Friedrich Stift, director general al Agenției Austriece de Dezvoltare (ADA) din cadrul Ministerului Afacerilor Externe al Austriei, fost ambasador al țării sale în China, Iran și Arabia Saudită; Excelența Sa Daniel Ioniță, ambasadorul României la Chișinău, care a participat la Ziua Națională a Culturii; Excelența Sa Yoshihiro KATAYAMA, ambasador Extraordinar și Plenipotențiar al Japoniei în Republica Moldova, care a participat la inaugurarea Centrului Național de Digitizare; Excelența Sa Javier BENAGAS D., ambasadorul Republicii Panama la Varșovia cu competența și pentru Republica Moldova; Excelența Sa Uldis Mikuts, ambasadorul Letoniei în Republica Moldova; Excelența Sa Tadas VALIONIS, ambasadorul Republicii Lituania în Republica Moldova, și ministrul consilier Eglė BLOZNELIENĖ etc.

Biblioteca Națională a gestionat ur-

mătoarele proiecte cu suport financiar internațional:

- „Dezvoltarea echipamentului de digitizare al Bibliotecii Naționale”, susținut de Guvernul Japoniei prin intermediul Agenției Japoneze de Cooperare Internațională. Proiectul este în sumă de 43,7 milioane yeni japonezi, echivalentul a 409000 \$, pentru achiziționarea și instalarea echipamentelor și oferirea serviciilor de consultanță;

- „Îmbunătățirea echipamentului digital pentru sporirea ariei de extindere a activităților de formare a formatorilor-experti din cadrul Centrului de Formare Profesională Continuă în Biblioteconomie și Științe ale Informării din cadrul Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova prin inițierea unei arhive de instruire ale formatorilor în formatul online, accesibil în timpul restricțiilor provocate de pandemia coronavirus (COVID-19)”. Proiectul este susținut de CENL.

În cadrul proiectului au fost organizate filmarea activităților de instruire și crearea unei arhive digitale, disponibile pentru bibliotecarii din Sistemul Național de Bibliotecă. Filmele didactice realizate în cadrul proiectului: Deontologia profesională (autor Ludmila Corghenci); Digitalizarea patrimoniului cultural național (autor Diana Silivestru); Primul manual de educația mediatică pentru bibliotecari (autor Daniela Galai); Early 19-th century Bessarabian Charters and historical documents (autor M. Kiriakov).

În 2022, Biblioteca Națională a avut o politică editorială activă, axată pe publicarea de monografii, culegeri de articole, bibliografii naționale, cataloage de expoziție și alte publicații tradiționale ale instituției (19 lucrări editate). Remarcăm monografia aniversară „Biblioteca Națională a Republicii Moldova - dimensiune identitară a țării”, culegerea „Biblioteca și imperativul rezilienței”, lucrarea instructiv-metodologică „Deontologia profesională a personalului din bibliotecă”, suportul metodologic „Metode și tehnici de educare a lecturii”, revista științifică aniversară „Magazin bibliologic” etc.

Biblioteca Națională, cu statut de centru biblioteconomic național, a continuat să asigure asistență metodologică, informațională, documentară pentru Sis-

temul Național de Bibliotecă: peste 70 de consultații metodologice (evaluarea bibliotecilor școlare, documente de reglementare a normelor de personal pentru bibliotecile publice teritoriale, obținerea/confirmarea categoriei de calificare); organizarea sesiunii online „Bibliotecile în ajutor refugiaților”, cu participarea managerilor centrelor biblioteconomice, reprezentanților APL; elaborarea recomandărilor privind îmbunătățirea regulamentelor de organizare și funcționare a centrelor biblioteconomice la compartimentul activitate metodologică etc.

Pe parcursul anului, de serviciile educaționale ale Centrului de Formare Profesională Continuă în Biblioteconomie și Științe ale Informării au beneficiat aproape 3000 de personal de specialitate din Sistemul Național de Bibliotecă. În colaborare cu Ambasada Republicii Lituania în Republica Moldova și Liga Bibliotecarilor „Alexe Rău”, a fost desfășurat un training internațional în format online „Managementul și promovarea patrimoniului cultural lituanian prin utilizarea Licențelor Creative Commons”.

Succesele activităților Bibliotecii Naționale de interes profesional au fost promovate pe site-ul Fundației Conferința Bibliotecilor Naționale Europene (CENL), care a asigurat creșterea vizibilității Bibliotecii Naționale la nivel european, prin urmare: implicarea Bibliotecii în susținerea refugiaților din Ucraina, impactul Conferinței Internaționale „Lectura ca bază pentru cultură, cunoaștere și dezvoltare”, lansarea edițiilor aniversare a Bibliotecii Naționale ca o instituție identitară a statului, alăturarea Bibliotecii Naționale la inițiativa globală Ziua Siguranței pe Internet etc. În total au fost publicate 8 articole în CENL Newsletter.

Direcții de perspectivă:

- Stabilirea obiectivelor și direcțiilor de activitate ale BNRM, care vor contribui la dezvoltarea culturii, domeniului biblioteconomiei și științei informării la nivel național și la prestarea serviciilor și produselor de calitate utilizatorilor;

- Ameliorarea numărului de utilizatori, parteneri, a serviciilor de bibliotecă, finali-

zarea proiectelor începute și lansarea proiectelor noi de dezvoltare instituțională,

- Consolidarea eforturilor pentru îmbunătățirea imaginii Bibliotecii Naționale pe plan național și internațional;

- Susținerea schimbărilor în cultura organizațională și digitală, prin implicarea tuturor angajaților în vederea realizării accelerate a planului instituțional de transfor-

mare digitală propus;

- Dezvoltarea e-serviciilor în scopul îmbunătățirii calității vieții cetățenilor

- Creșterea valorii instituției culturale ca centru comunitar de cunoaștere, educație și comunicare

- Poziționarea Bibliotecii Naționale ca principal promotor al dezvoltării biblioteconomiei și științei informării naționale.

Referințe bibliografice:

1. Instituția Publică Biblioteca Națională a Republicii Moldova în anul 2021. Raport analitic anual. Chișinău, 2022. 156 p. Manuscris.

2. Priorități profesionale ale anului 2022. Aprobate la Forumul Managerilor din cadrul Sistemului Național de Biblioteci, 3 noiembrie 2021. 7 p. Manuscris.

BIBLIOTECA NAȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA – „UN PATRIMONIU PE CARE SE CONSTRUIEȘTE SPIRITUL NAȚIONAL AL MOLDOVEI”

Vera OSOIANU,
ORCID 0000-0001-8509-8796
**Biblioteca Națională a
Republicii Moldova**

Rezumat: *Articolul a fost scris pe urmele unei discuții fierbinți provocate de o posibilă înstrăinare a blocului 2 al BNRM către o altă instituție. În acest context, în mass-media, pe rețelele de socializare etc. au fost expuse mai multe păreri vizând importanța unei biblioteci naționale pentru viitor. Materialul scoate în evidență percepția bibliotecii naționale de către cercurile largi de cetățeni. Concluzia care se impune este că marea majoritate a cetățenilor consideră biblioteca națională un bun public de mare valoare, care nu poate fi atins în nici un fel de împrejurări.*

Pentru a argumenta grija națiunilor față de acest tip de bibliotecă se fac referiri la câteva din cele mai reprezentative biblioteci naționale din lume.

Cuvinte-cheie: *Biblioteca Națională a Republicii Moldova, Biblioteca Congresului SUA, Biblioteca Națională a Norvegiei, Batthyaneum, patrimoniu, moștenire, spații de depozitare, istorie.*

Abstract: *The article was written on a basis of impassioned discussion provoked by possible defalcation of the second building of the National Library of the Republic of Moldova to another institution. In this context, many options and views were expressed regarding the importance of a national library for the future, in the mass media and the social media. Article emphasizes the perception of the national library by a large circle of citizens. The necessary conclusion is that the vast majority of citizens consider the national library a public good of great value, which cannot be touched under any circumstances.*

To argue the care of nations towards this kind of library, references to some of the most representative national libraries in the world are made.

Keywords: *National Library of the Republic of Moldova, The Library of Congress, The National Library of Norway, Batthyaneum Library, heritage, inheritance, library spaces, history.*

Axioma din titlul acestui articol, expusă de scriitorul Radu Vancu în dezbaterile virtuale vizând (într-un context anume) Biblioteca Națională a Republicii Moldova (BNRM), este, probabil, cel mai puternic argument pro bibliotecă națională de pe toată perioada dezbaterilor la acest subiect. În câteva cuvinte este sintetizată esența misiunii unei biblioteci naționale.

Trebuie să recunoaștem că nimeni, nici odată n-a pus în discuție necesitatea unei

biblioteci naționale, nici în spațiul nostru, nici într-un oricare alt colț al lumii. Aici lucrurile sunt clare. Harta Bibliotecilor Lumii, creată și actualizată permanent de Federația Internațională a Asociațiilor de Biblioteci și Bibliotecari, prezintă date despre activitatea a 338 de biblioteci naționale. Din cele 193 de state-membre ale Organizației Națiunilor Unite, multe au câte două biblioteci naționale, cum este și cazul Republicii Moldova, sau chiar mai mult de două,

cum este cazul Statelor Unite ale Americii, unde cinci biblioteci au statut de bibliotecă națională.

Bibliotecile naționale din Europa sunt unite sub umbrela Fundației Conferința Directorilor Bibliotecilor Naționale din Europa. Actualmente din această structură fac parte 46 de biblioteci naționale din 45 de țări, inclusiv din Republica Moldova.

Despre cum ar trebui să fie o bibliotecă națională, despre ansamblul de norme care îi reglementează activitatea se discută mult și de cele mai multe ori în contradictoriu. Scânteia discuției se aprinde din orice. Un lucru acceptat însă de toată societatea este că, indiferent de dotare și posibilități, nicio bibliotecă națională din lume nu are atâtea resurse de câte ar avea nevoie sau de cât crede echipa acesteia că ar avea nevoie.

Deci, discuțiile sunt necesare, dar o discuție benefică trebuie să fie o dezbateră în condiții normale, nu în condiții de forță majoră, așa cum s-a întâmplat și în recenta discuție provocată de posibila înstrăinare a blocului 2 al Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova. De această dată, taberele pro și contra au luptat ca într-un meci de box, cu unica diferență că în box sunt respectate anumite reguli, pe când aici, unica regulă a fost: cine și cui va „aplica” cele mai dureroase argumente.

De-a lungul anilor, diverse structuri internaționale de profil au realizat studii serioase, vizând percepția bibliotecii de către cetățeni. Fără a avea un chestionar cu întrebări bine formulate, în cazul interviurilor recente, cetățenii și-au expus părerile pe toată gama de probleme ce țin de bibliotecă, așa cum le văd și le înțeleg ei. Dar lucru curios: de cele mai multe ori, percepția acestora a coincis cu unele constatări ale studiilor realizate programat de instituții cu autorizare pe acest segment.

În cazul nostru, dacă nu ar fi fost implicat politicul și o altă problemă delicată pentru mulți dintre moldoveni, dezbateră despre BNRM și despre biblioteci în general ar fi fost una mai mult decât constructivă și binevenită. Dar, în cazul furtunii de păreri declanșate, ambele părți implicate în discuție au aruncat învinuiri și argumente grele atât în favoarea, cât și contra

bibliotecii. Înverșunarea discuțiilor se trage probabil din faptul că, deși statul niciodată n-a putut face față necesităților BNRM, totuși, nu i-a luat nimic niciodată. O lecție importantă extrasă din această dezbateră este că biblioteca nu poate fi contrapusă bisericii și nici biserica bibliotecii. Pe acest teren, nimeni nu poate fi câștigător, ambele instituții fiind necesare.

De fapt, problema bibliotecilor cere prudență pe orice meridian. Am urmărit ani de zile lupta intelectualității culturale din România pentru păstrarea în folosința poporului român a Bibliotecii Batthyaneum - filiala Bibliotecii Naționale a României din Alba Iulia, revendicată de Arhiepiscopia Romano-Catolică Alba Iulia. Într-o ordonanță de urgență a Guvernului României, aceasta fusese inclusă într-o listă de 17 imobile ce urmau să fie retrocedate entităților care făcuseră cereri de restituire. Ulterior, decizia vizând Biblioteca Batthyaneum a fost calificată drept eroare de echipa de atunci a Ministerului Culturii al României. Cazul s-a judecat la CEDO... complicat..., iar după 25 de ani, Biblioteca Batthyaneum poate fi regăsită în structura Bibliotecii Naționale a României, respectiv în posesia statului. Acest subiect, fiind foarte delicat, este și foarte evitat.

Exact ca și în cazul Bibliotecii Batthyaneum, „respondenții” din „studiul” nostru consideră că „Biblioteca Națională este un bun public ce trebuie protejat” și că „spațiile Bibliotecii Naționale trebuie să fie ocrotite de stat, ele fiind un simbol esențial al culturii, iar colecțiile de patrimoniu național scris sunt o parte a fundamentului cultural al țării, care consolidează din generație în generație identitatea noastră unică”.

Date fiind responsabilitățile unei biblioteci naționale, spațiile acesteia sunt permanent insuficiente și, respectiv, bibliotecile naționale sunt în continuă căutare a posibilităților de extindere.

La începutul acestui an, de exemplu, Guvernul Regatului Unit a aprobat o investiție de 500 milioane de lire sterline pentru extinderea cu 100 000 metri² a Bibliotecii Britanice. Este un semnal puternic de conștientizare a importanței unei biblioteci naționale pentru prezentul și viitorul unui

popor și un motiv serios pentru speranța în biblioteca zilei de mâine! Această investiție în biblioteca lor națională este pentru britanici cu atât mai importantă cu cât în Regatul Unit, în ultimul deceniu, lupta pentru păstrarea bibliotecilor a atins cote maxime. Cu toate că s-au întreprins acțiuni împotriva închiderii bibliotecilor, în ultimii zece ani au dispărut peste 800 de biblioteci și au fost lichidate peste 10 000 de locuri de muncă.

Este important de menționat faptul că în apărarea bibliotecilor se pronunță nu numai utilizatorii, dar și cei care pe moment nu folosesc serviciile oferite de biblioteci. Aceștia consideră că biblioteca trebuie să fie acolo unde-i este locul pentru timpurile când vor avea nevoie de serviciile ei.

Exact aceste idei au fost expuse și în cadrul discuțiilor privind soarta BNRM, în postările persoanelor care acum nu vin la bibliotecă, dar vor ca biblioteca să rămână acolo unde este, ca un element de siguranță pentru viitor. Biblioteca publică este un garant al protecției sociale și orice atentat la siguranța ei este perceput de cetățeni ca un act împotriva siguranței personale.

Biblioteca Britanică, care este și Biblioteca Națională a Regatului Unit, este una dintre cele mai mari biblioteci naționale din lume. Se estimează că deține între 170 și 200 milioane de unități materiale.

Modelul de grijă supremă pentru o bibliotecă națională îl descoperim în Biblioteca Congresului Statelor Unite ale Americii. Creșterea continuă a colecției într-o mare varietate de formate, mai ales în anii 1980 și 1990, a necesitat edificarea unor noi spații de depozitare. La fiecare câțiva ani, Biblioteca Congresului construiește un nou spațiu. La începutul secolului al XXI-lea, complexul Bibliotecii Congresului de pe Capitol Hill includea trei clădiri cu 21 de săli de lectură. Clădirea Thomas Jefferson (numită inițial Biblioteca Congresului, sau Clădirea principală) găzduiește și sala principală de lectură.

Clădirea John Adams, finalizată în 1939, și-a primit numele actual în 1980, pentru a-l onora pe președintele care în 1800 a semnat actul Congresului de înființare a bibliotecii. Aceasta a fost construită în stil

Art Deco, fiind acoperită cu marmură, care-i oferă un farmec aparte.

Clădirea Memorială James Madison este construită în stil modern și, practic, a dublat spațiul disponibil al bibliotecii în Capitol Hill.

Fondată în anul 1800, Biblioteca Congresului SUA pune în prezent la dispoziția Congresului SUA și a poporului american o colecție de peste 173 milioane de unități materiale, reprezentând o sursă universală și durabilă de cunoaștere și creativitate.

„Bibliotecile sunt pentru noi (americani) un fel de religie” – este un gând desprins din lucrările lui James Hadley Billington, directorul Bibliotecii Congresului SUA (de facto, Biblioteca Națională a SUA) pe parcursul a 28 de ani, între anii 1987-2015.

În Statele Unite ale Americii, directorul Bibliotecii Congresului era numit, până acum câțiva ani, de Congresul SUA pe viață (contract open-end), pentru ca schimbările politice să nu poată influența funcționarea bibliotecii. O excepție a fost admisă la ultima numire, în anul 2016, când Carla Diane Hayden, fostă președintă a Asociației Bibliotecarilor Americani, a fost nominalizată de președintele SUA, Barak Obama, și confirmată de Congres pe un termen de 10 ani, având în momentul numirii 64 de ani.

Un alt model de grijă pentru biblioteca națională îl observăm în Norvegia. Sarcina principală a Bibliotecii Naționale a Norvegiei (BNN) este „păstrarea trecutului pentru viitor”. Ambiția colegilor norvegieni este ca Biblioteca Națională să fie „memoria națiunii și centrul multimedia pentru cunoaștere și cultură”. Cam aceasta este ținta marilor biblioteci ale lumii. Resursele documentare ale BNN constituie 8,5 milioane, integrând: colecții unice de manuscrise, colecții speciale de cărți, muzică, programe de radio și TV, film, teatru, hărți, afișe, imagini, fotografii, documente electronice, ziare etc. Numărul unităților (cu normă întreagă) de personal este de 420.

Conform Hărții Bibliotecilor Lumii, în Norvegia activează 3 356 de biblioteci, inclusiv una națională, 52 universitare, 740 publice, 2 426 școlare și 137 – alte tipuri.

Aceste valori au ajutat o țară cu aproximativ 5 milioane de locuitori să se înscrie printre cele mai avansate economii ale lu-

mii cu un nivel de trai de invidiat. Avem ce învăța!

Evident, managementul BNRM ține în vizor aceste modele de dezvoltare în biblioteconomie și știința informării și acolo unde este posibil, experiența de calitate este preluată și adaptată condițiilor reale de la noi. Mai puțin, proiectele cu implicarea mijloacelor financiare substanțiale.

Discuțiile recente din jurul BNRM au scos la iveală multe dintre problemele adunate în urma finanțării insuficiente a bibliotecii, dar cel mai important, au reliefat percepția bibliotecii de cercurile largi de utilizatori reali și potențiali. Răsfoind postările internautilor pe marginea acestui subiect, poți face un tablou real despre locul și importanța bibliotecii. Este dovada clară că oamenii știu ce vor de la o bibliotecă, cum este și cum trebuie să fie.

Cei care au fost categoric pe partea de baricadă nefavorabilă bibliotecii și-au argumentat poziția prin lipsa relevanței cărții în era internetului, prin faptul că tot mai puțini oameni vin la bibliotecă, prin lipsa condițiilor necesare de păstrare a colecțiilor, a tehnologiilor ce ar corespunde exigențelor utilizatorului modern etc.

Există o părere eronată, multiplicată mai ales pe fundalul situației actuale, că digitalizarea publicațiilor și digitalizarea proceselor specifice bibliotecii va rezolva problema spațiilor. Total greșit (!) atunci când este vorba de o bibliotecă națională, care trebuie să păstreze pentru posteritate tot ce este mai de preț și a fost generat de oamenii acestui spațiu, generație după generație. În primul rând, trebuie să păstreze documentul original.

De multe ori, unele titluri din colecția de resurse a unei bibliotecii naționale sunt în exemplare limitate sau chiar într-un singur exemplar și pot să aibă o cerere foarte restrânsă. Cu toate acestea, ele trebuie păstrate pentru cazul sau timpul când vor fi solicitate. Acesta este unul din rolurile specifice unei biblioteci naționale. Deși este o bibliotecă publică și are ușile deschise pentru toată lumea, o bibliotecă națională este biblioteca ultimei instanțe pentru savanți. Chiar dacă nu poate rezolva problema acestora cu resursele proprii, biblioteca

națională poate implica aici împrumutul internațional și alte instrumente ce le are la dispoziție, devenite și mai accesibile odată cu digitalizarea activității bibliotecilor.

Păstrarea pe termen lung a publicațiilor și, în special, a lucrărilor care fac parte din patrimoniul cultural scris a fost dintotdeauna sarcina prioritară a marilor biblioteci ale lumii și, în primul rând, a bibliotecilor naționale cu responsabilitatea lor de bibliotecă a ultimei resurse sau a ultimei instanțe / „library of last resort”, – concept specific acestor instituții de cultură, de rang național. Potrivit susținătorilor acestui concept, orice document care nu poate fi găsit de un utilizator concret în altă bibliotecă trebuie să poată fi găsit în colecțiile Bibliotecii Naționale, indiferent dacă este vorba de formatul tradițional sau formatul virtual.

Dacă celelalte biblioteci sunt finanțate pentru a menține colecții și a oferi servicii pentru a satisface necesitățile specifice ale utilizatorilor din aria lor de servire, atunci bibliotecile naționale au mandatul de a răspunde necesităților la nivel național și, respectiv, colecțiile deținute trebuie să poată acoperi lacunele din resursele altor biblioteci din țară.

Istoria bibliotecilor lumii este istoria unor pierderi uriașe și irecuperabile de cărți și chiar biblioteci întregi, alte monumente de cultură, care, după cum afirmă unii savanți, dacă n-ar fi fost distruse, ar fi putut schimba cursul istoriei.

Nenumărate monumente de cultură, inclusiv de cultură scrisă, au dispărut în urma unor dezastre naturale, dar nu puține au fost distruse chiar de mâna omului.

De menționat, în acest context, Marea Bibliotecă din Alexandria, Egypt, una din cele mai mari și mai semnificative biblioteci ale lumii antice. Se estimează că în diferiți ani biblioteca putea cuprinde între 40 000 și 400 000 de unități de păstrare. Unele surse vorbesc chiar de 700 000 de exemplare. Biblioteca Alexandria a adus orașului Alexandria renumele de capitală a cunoașterii și învățării. Distrugerea Bibliotecii din Alexandria este considerată drept cea mai mare pierdere din istoria culturală a omenirii. Deși există mai multe versiuni

privind dispariția bibliotecii, unii cercetători susțin că Marea Bibliotecă din Alexandria, colecție fantastică a cunoașterii, a fost distrusă intenționat.

Este evident că, vorbind de bibliotecă, majoritatea persoanelor fac referire la carte, de unde concluzionăm că pentru oameni marca bibliotecii rămâne a fi cartea, aceasta fiind și constatarea studiilor internaționale.

Cuvintele-cheie care au dominat în pledoariile pro bibliotecă au fost: „moștenire”, „cartea de vizită a unei țări”, „patrimoniu pe care se construiește spiritul național”, „cultură și civilizație”, „tezaur”, „izvor al cunoștințelor”, „identitate națională”.

Din postările participanților la dezbateră cu privire la Biblioteca Națională pot fi desprinse gânduri prețioase întâlnite și în studii serioase în biblioteconomie și știința informării.

Participanții la dezbateră consideră că Biblioteca Națională este:

- cartea de vizită a țării, reprezintă cultura și civilizația țării;
 - o instituție importantă pentru formarea fiecărui cetățean al țării noastre;
 - fundamentul țării;
 - tezaurul limbii și izvorul cunoștințelor;
 - patrimoniul național care trebuie păstrat cu orice preț;
 - o cale dovedită de dezvoltare intelectuală;
 - sursă de creștere profesională;
 - cel mai bogat depozitar public al resurselor care nu pot fi găsite online;
 - proprietatea intelectuală a țării;
 - o instituție publică foarte necesară pentru o societate sănătoasă;
 - un bun public care trebuie să rămână așa pentru toate generațiile ce urmează să vină.
- „Respondenții” involuntari „nu pot rămâne indiferenți față de ceea ce contează cel mai mult pentru țara noastră” și vor:
- să lase ceva cu adevărat important copiilor;
 - să păstrăm puținul patrimoniu cultural de care dispunem;

- să aibă „acces la carte pentru a progresa”;
- lumea să se trezească și să se lumineze;
- copiii să aibă un viitor;
- investiții majore în modernizare și cărți, ce pot și vor ridica nivelul de cultură al oamenilor.

Cetățenii cred că „bibliotecile sunt unele spații sigure și incluzive din această țară și că ele trebuie păstrate și dezvoltate”. Ei văd în Biblioteca Națională viitorul și le pasă de acest viitor. Total adevărat. Biblioteca Națională este despre viitor, despre ce va rămâne cu adevărat valoros pentru urmași.

Era nevoie de astfel de dovezi. Această furtună de păreri, pe care nu bibliotecarii au provocat-o, a repus problemele BNRM pe lista de priorități a Ministerului Culturii.

Pe parcursul lunii martie, după apariția în spațiul public a informației care a bulversat personalul BNRM și întreaga societate, colectivul Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova s-a întâlnit de patru ori cu ministrul culturii, domnul Sergiu Prodan. Domnul ministru a discutat inițial la această temă cu doamna Elena Pintilei, directorul general al BNRM, apoi cu membrii Consiliului Director, cu angajații bibliotecii care activează în blocul 2 și, în final, cu întreg colectivul. Toate problemele au fost clarificate în profunzime. Sunt multe (!) și toate s-au acumulat pe parcursul a zeci de ani de finanțare insuficientă a instituției. Însă e bine de pus în pagină și de stabilit prioritățile: ce avem de făcut pe termen scurt, dar, mai ales, în perspectivă. Chiar dacă la bază sunt doleanțele sutelor de respondenți care au demonstrat cât de mult contează pentru ei biblioteca, de acum încolo, aceste doleanțe trebuie să constituie fundamentul oricărei strategii de dezvoltare și modernizare a Bibliotecii Naționale, iar deciziile ulterioare nu trebuie să „afecteze integritatea complexului Bibliotecii Naționale și a patrimoniului cultural scris al bibliotecii”.

Între pereții unei bibliotecii naționale este păstrată zestrea spirituală a neamului și, bună sau rea, bogată sau săracă, aceasta trebuie să ajungă intactă la generațiile viitoare.

Bibliografie:

1. Asociația Bibliotecarilor din Republica Moldova în susținerea Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova : [petiție online, 2393 de semnături la 19.04.2023]. – Mod de acces: <https://www.petitiononline.com/393706> (Accesat 19.04.2023).
2. Perceptions of Libraries, 2010 : Context and Community. – Mod de acces: <https://www.oclc.org/research/publications/2010/2010perceptions.html>(Accesat 20.04.2023).
3. Salvăm Biblioteca Națională : [petiție online]. – Mod de acces: https://www.change.org/p/salvam-biblioteca-nationala?recruiter=1300090395&recruited_by_id=0e2640b0-bf45-11ed-91e2-d1e84963f01f&utm_source=share_petition&utm_campaign=share_petition&utm_medium=copylink&utm_content=cl_sharecopy_35643372_en-US%3A4&fbclid=IwAR2rbxP1FG_33-3l-uKBSS0Sx74CnysHVMXbOMxkihr9OtrdyaY7JQtKE4 (Accesat 20.04.2023).
4. Scrisoare deschisă a societății civile din România către Maia Sandu : [petiție online, 25253 de semnături la 21.04.2023]. – Mod de acces: <https://www.contributors.ro/scrisoare-deschisa-a-societatii-civile-din-romania-catre-maia-sandu/?fbclid=IwAR3xJ3kP7T7LwrAwEOMBGIS4MQdCUI1oz1qczEjKcZF1OeT1vMyDojs-w4> (Accesat 21.04.2023).
5. Scrisoare deschisă privind proiectul de Lege privind transmiterea blocului 2 al Bibliotecii Naționale către Mitropolia Basarabiei. – Mod de acces: <https://platforma.md/arhive/392445?fbclid=IwAR1mNbwvxTTe1ZwTTRSzXfp6SWVFiCHySHKsysRSzyne6KAfLCE8WHDUR4A> (Accesat 20.04.2023).

CENTRUL DE COORDONARE BIBLIOGRAFICĂ AL SISTEMULUI INTEGRAT AL BIBLIOTECILOR INFORMATIZATE DIN MOLDOVA: PROVOCĂRILE ȘI REALIZĂRILE ANULUI 2022

Liliana CLIMA,
ORCID 0009-0001-2290-4591
Biblioteca Națională a Republicii Moldova

Rezumat: Articolul reflectă rezultatele activității Centrului de Coordonare Bibliografică al Sistemului Integrat al Bibliotecilor Informatizate din Moldova (SIBIMOL) din cadrul BNRM și ale partenerilor acestuia pe parcursul anului 2022. Sunt prezentate date statistice relevante. Studiul conține analiza unui chestionar, propuneri și recomandări pentru înlăturarea impedimentelor existente în cadrul procesului de integrare în Catalogul Național Colectiv Partajat.

Cuvinte-cheie: Sistemul Integrat al Bibliotecilor Informatizate din Moldova, Catalogul Național Colectiv Partajat, coordonare bibliografică.

Abstract: This article reflects the activity of the Bibliographic Coordination Center of the Integrated System of Computerized Libraries of Moldova (SIBIMOL) within the NLRM and its partners in the year 2022. Relevant statistical data are reported, the analysis of a questionnaire, proposals and recommendations is presented, aimed to remove existing obstacles in the process of integration into the Shared National Collective Catalog.

Keywords: Integrated System of Computerized Libraries in Moldova; Shared National Collective Catalog; bibliographic coordination.

Anul 2022 s-a dovedit a fi unul prodigios pentru majoritatea bibliotecilor din sistemul național sub aspectul integrării informaționale. Deși a fost perturbat periodic de probleme tehnice, Centrul de Coordonare Bibliografică al Sistemului Integrat al Bibliotecilor Informatizate din Moldova a făcut față situațiilor, îndeplinind cu succes funcțiile și misiunea. Este vorba despre creșterea numărului bibliotecilor-partenere la SIBIMOL, de majorarea indicatorilor statistici privind înregistrările bibliografice.

Un eveniment relevant pentru SIBIMOL este aderarea Bibliotecii Publice Raionale Nisporeni la comunitatea bibliotecilor-partenere, care include actualmente 37 de biblioteci publice din țară (conform acordurilor încheiate, raioanele Basarabeasca, Ocnița,

Ceadâr-Lunga și Căușeni nu au reușit anul acesta să-și onoreze obligațiunile contractuale).

La 1 ianuarie 2023, baza de date SIBIMOL conținea 746.715 de înregistrări bibliografice, mărindu-se de la începutul anului cu 35.573 de înregistrări. Au fost integrate în sistem, adică retroconvertite, de bibliotecile-partenere 32.002 de înregistrări. În total au fost integrate 272.804 de înregistrări din anul 2013 până în prezent.

În anul 2022 au fost create 8.027 de resurse bibliografice de către bibliotecile-partenere (catalogare partajată). De la începutul integrării, cifra totală constituie 50.771 de înregistrări. Urmărind Dinamica SIBIMOL, observăm că aceste rezultate practic s-au triplat față de anul 2021.

Un factor important care a contribuit la îmbunătățirile menționate mai sus a fost ciclul de instruire (șase în total), ce a avut loc în luna aprilie 2022: trei instruirii online și trei în teritoriu, care au urmărit scopul de a lărgi spectrul bibliotecilor-participante la SIBIMOL. Aceste instruirii au fost organizate în colaborare cu Centrul de Formare Profesională Continuă în Biblioteconomie și Științe ale Informării din cadrul BNRM. Instruirile au inclus câte 3-4 formabili din partea fiecărei rețele (2-3 raioane): reprezentanți ai centrelor biblioteconomice teritoriale, ai administrației publice locale – responsabili din direcțiile/secțiile Cultură și educație. În calitate de formatori au participat specialiștii: A. Muntean, L. Clima, R. Leanca, A. Pisnic.

La solicitarea concretă a bibliotecilor, pe parcursul anului de referință, preponderent la CCB SIBIMOL, dar și online, au fost organizate circa 26 de instruirii, urmărind scopul de a înlătura lacunele create pe parcursul anilor, timp în care unii parteneri nu au reușit să-și realizeze la capacitatea maxime procesul de integrare în CNCPC. Au fost instruiți 224 de bibliotecari din 74 de biblioteci publice pe parcursul a 138 de ore academice. La fel, au fost oferite 78 de consultații. Drept rezultat, zece biblioteci au fost reintegrate în SIBIMOL: BPR Cantemir, BPR Criuleni, BPR Dubăsari, BPR Călărași, BPR Anenii Noi, BPO Sângerei, BPM Bălți, BPR Leova, BPO Ștefan Vodă și BPR Râșcani.

Analizând Sinteza statistică a activității bibliotecilor-partenere SIBIMOL, se observă că lider în procesul de creare a metadatelor în anul 2022 este raionul Taraclia, cu 2.724 de înregistrări bibliografice, urmat de raioanele Strășeni, cu 660 de înregistrări bibliografice, și Glodeni, cu 651 de înregistrări bibliografice. Rezultate bune în crearea metadatelor au și raioanele Ungheni, Cahul, Briceni și Orhei.

Referitor la crearea noilor înregistrări bibliografice, cele mai bune rezultate le are raionul Taraclia, cu 10.725 de înregistrări, urmat de către raionul Briceni, cu 5891 de resurse, și raionul Strășeni, cu 4673 de de înregistrări bibliografice. Indicatori impunători au fost demonstrați și de partenerii din raioanele Rezina, Glodeni, Anenii Noi și Florești. Merită a fi menționate reușitele deosebite privind deschiderea colecțiilor prin intermediul catalogului național, promovarea resurselor din colecții și, în final, creșterea numărului utilizatorilor care pot beneficia de informații operative, cumulate.

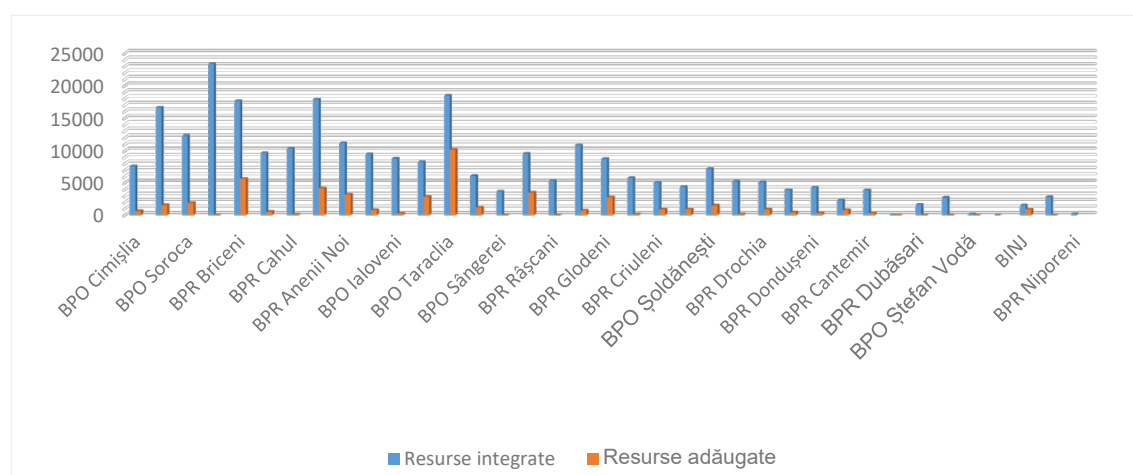
Foarte bune rezultate au și partenerii care s-au reintegrat anul curent, și anume Cantemir cu 3.859 de înregistrări integrate, Sângerei cu 2.711 de înregistrări integrate, și Dubăsari cu 1.587 de înregistrări integrate în 2022. Felicitări tuturor colegilor pentru performanțele atinse și abilitățile profesionale obținute pe parcursul anilor de activitate în SIBIMOL!

Sinteza statistică a activității bibliotecilor-partenere SIBIMOL pe parcursul anu-

	Bibliotecile-partenere	Total integrate	Integrate în 2022	Total adăugate	Adăugate în 2022
1.	BPO Cimișlia	7.502	339	651	73
2.	BPR Orhei	16.303	993	1.776	399
3.	BPO Soroca	12.317	100	1.894	71
4.	BPR Fălești	23.378	1.444	307	302
5.	BPR Briceni	17.691	1.341	5.891	433
6.	BPR Călărași	9.631	515	647	136
7.	BPR Cahul	10.381	1.478	489	444
8.	BPR Strășeni	17.031	3.058	4.673	660
9.	BPR Anenii Noi	11.255	57	3.202	–
10.	BPR Ungheni	9.812	1.375	1.324	560
11.	BPO Ialoveni	8.882	287	230	–
12.	BPR Florești	8.718	554	2942	123
13.	BPO Taraclia	18.443	4.165	10.725	2.724
14.	BPO Ocnița	6.097	–	1.176	–
15.	BPO Sângerei	3.770	127	–	–

16.	BPO Rezina	9.655	151	3.498	17
17.	BPR Râșcani	5.344	16	–	–
18.	BPR Telenеști	10.994	338	682	–
19.	BPR Glodeni	8.721	1.163	3.146	651
20.	BPR Hâncești	5.846	433	100	98
21.	BPR Criuleni	5.075	604	958	89
22.	BPM Bălți	4.411	13	921	–
23.	BPO Șoldănești	7.257	2.109	1.779	376
24.	BPR Edineț	5.576	499	134	10
25.	BPR Drochia	5.477	465	947	110
26.	BPR Leova	4.114	187	438	21
27.	BPR Dondușeni	4.231	454	307	31
28.	BPO Ceadâr Lunga	2.324	–	756	–
29.	BPR Cantemir	3.859	3.639	269	261
30.	BPR Căușeni	4	–	1	–
31.	BPR Dubăsari	1.589	1.587	–	–
32.	BPR Sângerei	2.711	2.711	0	–
33.	BPO Ștefan Vodă	134	132	2	–
34.	BPO Basarabeasca	0	–	0	–
35.	BINJ	1.508	7	908	2
36.	CEEF	2.821	1.715	–	–
37.	BPR Nisporeni	162	162	–	–
	Total	272.804	32.002	50.771	8.027

Diagrama 1. Modificarea bazei de date SIBIMOL în anul 2022

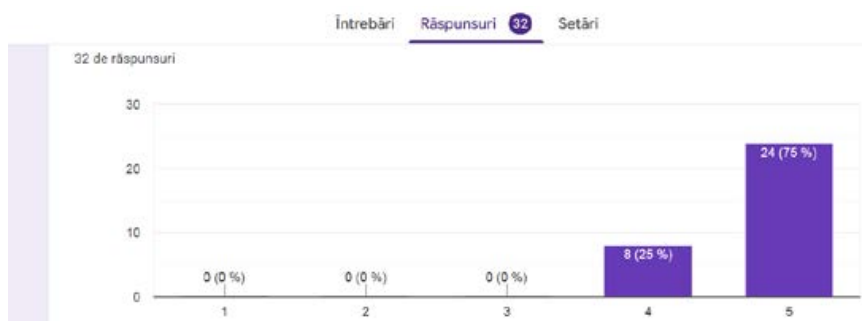
lui 2022 este reflectată în tabelul de mai jos:

În scopul eficientizării funcționării CCB SIBIMOL, identificării pozițiilor slabe și centrarea pe îmbunătățiri, al programării activității pentru anul 2023, la finele anului 2022, în luna decembrie, a fost realizat și diseminat către bibliotecile-partenerne un chestionar online. https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLScx39XgNP6X7dYHLIMhXuH4gKchUTDr70pNw_6fLU9VUXE9_g/viewform.

Chestionarul a inclus șase poziții și a fost

completat de 32 de biblioteci-partenerne.

Astfel, răspunsul la întrebarea „Consi-derați utile instruirile organizate de către CCB SIBIMOL pe parcursul anului 2023?” a reliefat următoarele: 24 de respondenți au specificat calificativul „foarte util”, 8 respondenți – calificativul „util”; alte calificative nu au fost specificate. Aceste răspunsuri evidențiază importanța și impactul instruirilor organizate pe parcursul anului 2022.

Diagrama 2. Utilitatea instruirilor organizate în 2022 de CCB SIBIMOL

Următoarea întrebare din chestionar se referea la perspectivele instruirilor organizate în anul 2023 de CCB SIBIMOL. Astfel, 93% dintre respondenți și-au manifestat

interesul față de alte eventuale instruirii sau consultații în privința activității lor în SIBIMOL.

Diagrama 3. Necesitatea instruirilor organizate în 2022 de CCB SIBIMOL

În baza chestionarului au fost sintetizate următoarele observații, propuneri și sugestii privind activitatea CCB SIBIMOL:

- Organizarea de instruirii repetate, pentru persoane nou-angajate;
- Studierea în limba rusă sau separat cu raioanele din Sudul Moldovei;
- Accesarea defectuoasă a Catalogului SIBIMOL;
- Consultări privind descrierea edițiilor în multe volume;
- Cum sunt calculate înregistrările în SIBIMOL, în cazul în care biblioteca are un singur cont, dar lucrează doi angajați în SIBIMOL, statistica fiind necesară pentru raportul individual;
- Instruirii pentru bibliotecarii din cele mai mari biblioteci din raion – 10-12 biblioteci cu cea mai mare colecție de carte ar fi necesar să adere la SIBIMOL;
- Tot ce ține de SIBIMOL este important și necesar;

- Instruirii programate o dată la 6 luni, pentru a fi la curent cu toate schimbările și inovațiile;

- Avem nevoie de instruirii în anul 2023, dorim ca bibliotecile publice teritoriale să fie încadrate în Proiectul SIBIMOL;

- Instruirii/consultații referitoare la descrierea edițiilor multi volum;

- Instruire la tema „Înregistrarea casetelor în SIBIMOL”;

- Sunt necesare consultații online când apar întrebări referitoare la statistica înregistrării documentelor în SIBIMOL, pentru calcularea datelor statistice necesare pentru rapoarte;

- Instruirii în teritoriu, cu bibliotecarii din rețea;

- Verificarea mai strictă a înregistrărilor efectuate de bibliotecile publice din teritoriu, pentru corectitudinea înregistrării bibliografice.

CCB SIBIMOL în mediul online:

În anul 2022, Catalogul SIBIMOL OPAC a fost consultat de **53.653 de utilizatori virtuali** pe parcursul a 60.809 de sesiuni, prin 125.938 de afișări. În comparație cu anul precedent, aceste cifre sunt în creștere, ceea ce denotă faptul că este destul de solicitat. În anul 2021 Catalogul SIBIMOL a fost consultat de **39.196 de utilizatori virtuali** pe parcursul a 48.107 de sesiuni, prin 117.425 de afișări.

Pagina oficială de Facebook a CCB SIBIMOL. Statistici relevante:

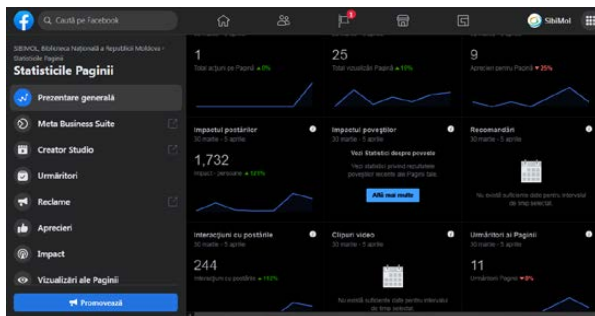
Impactul paginii: 19.114.

Audiența paginii: 642.

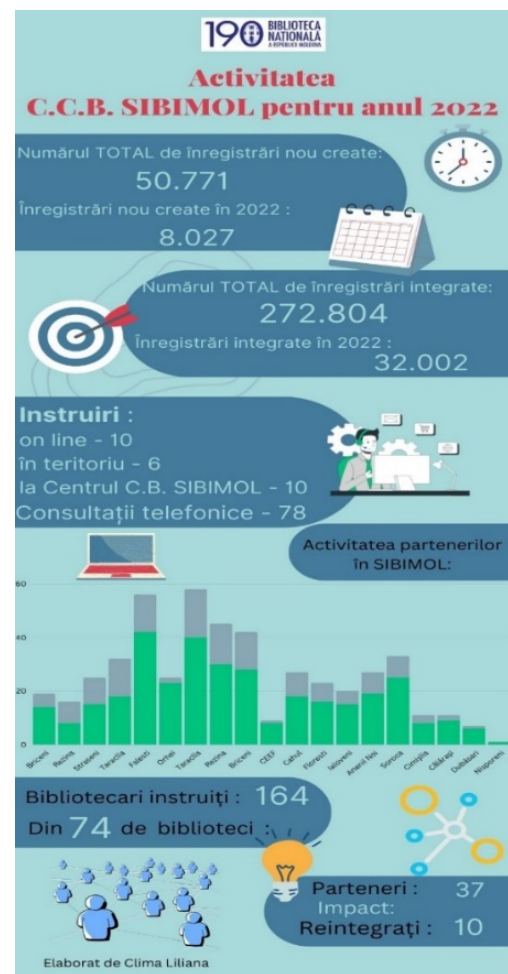
Vizite pe pagină: 536 (2022).

Au fost create **35 de postări** în anul 2022.

Diagrama 4. Statistici Facebook

Infografic Canva, pentru Facebook:

Referințe bibliografice:

1. CHESTIONAR SIBIMOL. Biblioteca Națională a Republicii Moldova, CCB SIBIMOL. Chișinău, 2023. 5 p. Manuscris.
2. CLIMA, Liliana. Centrul de Coordonare Bibliografică al Sistemului Integrat al Bibliotecilor Informatizate din Moldova: constuim viitorul împreună. [citată 10.02.2023]. Disponibil: http://moldlis.bnrn.md/bitstream/handle/123456789/1529/Clima_Centrul_de_cordonare.pdf?sequence=1&isAllowed=y
3. INSTITUȚIA Publică Biblioteca Națională a Republicii Moldova în anul 2022. Raportul analitic anual. Chișinău, 2023. 128 p. Manuscris.
4. RAPORTUL analitic anual al Centrului de Coordonare bibliografică al SIBIMOL pentru anul 2022. Chișinău, 2023. 12 p. Manuscris.
5. SIBIMOL. Biblioteca Națională a Republicii Moldova. [citată 15.02.2023]. Disponibil: https://www.facebook.com/sibimol.bnrn/?_rdr

MONOGRAFIA INEDITĂ DESPRE EUGENIA GAMBURD DIN COLECȚIA BIBLIOTECII NAȚIONALE A REPUBLICII MOLDOVA

(reflecții pe marginea lucrării Toma, Ludmila. Eugenia Gamburd. Chișinău:
Zvi Printing Corporation L.T.D., 2007)

Rodica BALEANU,
ORCID 0000-0001-5557-8027
**Biblioteca Națională a
Republicii Moldova**

Rezumat: Articolul prezintă un omagiu artistei plastice Eugenia Gamburd prin prisma monografiei „Eugenia Gamburd” de Ludmila Toma (Chișinău, 2007). Monografia inedită se află în Colecția de Artă și Hărți a Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova. Conține date biografice, momente și evenimente din viața și activitatea protagonistei.

Cuvinte-cheie: artiști plastici basarabeni, Eugenia Gamburd, Ludmila Toma, colecții speciale.

Abstract: This article pays tribute to Eugenia Gamburd, Bessarabian painter, presenting the monograph "Eugenia Gamburd" by Ludmila Toma (Chisinau, 2007). The monograph remained unpublished and contains the artist's biographical data, moments and events from her life and activity. It is preserved in the Art and Maps collection of the National Library of the Republic of Moldova.

Keywords: Bessarabian plastic artists, Eugenia Gamburd, Ludmila Toma, special collections.

Colecția de Artă și Hărți a Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova – colecție unicat

Colecția de Artă și Hărți a Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova (BNRM) este o colecție specială (circa 216 mii de documente), constituită și organizată în scopul informării, dezvoltării, conservării și valorificării patrimoniului artistic imprimat, propagării artei naționale și universale, educației estetice a utilizatorilor. Ea are menirea de a servi uniunile de creație, criticii de artă, artiștii plastici, studenții instituțiilor de învățământ artistic, toți amatorii de artă și de frumos. Misiunea de bază a secției Colecția de Arte și Hărți constă în identificarea, dezvoltarea, organizarea, conservarea, comunicarea și punerea în valoare, sub multiple forme, a patrimo-

niului documentar național și universal în domeniul artelor, în scopul susținerii informării, studiului, cercetării și educației.

Colecția secției este alcătuită din mai multe subcolecții cu o tematică variată, fără limită cronologică, din toate domeniile științelor socioumaniste, cu preponderență în domeniul artelor: arta în general, arhitectura, sculptura, desenul, pictura, grafica, arta decorativă, cinematografia, teatrul. Selectarea documentelor se efectuează după anumite criterii specifice. Unul din criteriile de bază după care se completează colecția este cel *tipologic (după apartenența funcțională a documentului)*. În funcție de acest criteriu, evidențiem următoarele componente ale Colecției Artă și Hărți:

▪ albume (albume-monografii, albume-ghid, albume cu reproduceri din arta plas-

tică [arhitectură, sculptură, pictură, grafică, artă decorativă], albume artistice și documentare cu imagini fotografice cu tematica schemei CZU [religie, portrete, viața socială, tradiții și îndeletniciri casnice, natură, armată, știință și tehnică, cultură și artă, sport, istorie etc.]);

- manuale de teorie și istorie a artei, literatură științifico-populară de artă plastică, artă fotografică, artă teatrală, artă cinematografică;

- cataloage ale expozițiilor personale și tematice, organizate de uniunile de creație, muzee, galerii de artă;

- ediții de referințe cu tematică de artă, enciclopedii, dicționare biografice și de terminologie în domeniul artelor;

- literatură instructiv-metodică pentru lucrul cu documentele grafice și literatura din domeniul artelor;

- broșuri, hărți, monografii, publicații periodice, documente grafice;

- stampe, ex-librisuri, pancarte/afișe, reproduceri, cărți poștale, fotografii, grafică aplicată (accidențe);

- pliante, calendare, plicuri, semne de carte, invitații, diplome, meniuri, programe teatrale, etichete;

- suport magnetic (diafilme, diapozitive, documente audiovizuale);

- documente electronice (dischete, CD, DVD).

Anual sunt achiziționate documente din diverse surse, oferind utilizatorilor, publicului interesat, o colecție impunătoare de materiale. Astfel, în anul 2022, colecția a fost completată cu 816 de exemplare documente, inclusiv: 582 de exemplare albume, cărți, publicații seriale și 234 de exemplare documente grafice și electronice. Dintre documentele achiziționate în colecția secției, menționăm o donație unică ce include șase albume editate de Muzeul Național Peleş, cu sprijinul Asociației Culturale „Patrimoniu pentru viitor”. Lucrările sunt într-o ținută grafică impecabilă și reflectă aspecte ale artei decorative, artei portretului din România. Evidențiem și alte achiziții reprezentative: reproducerile *Domnitori și Voievozi ai Moldovei și Munteniei* (de la Traian până la Regele Carol I), *Făuritorii României Mari: Regina Maria și Regele Ferdinand*, dar și *O antologie a picturii moldovenești: 1939-2020*

de Vladimir Bulat, editată la Chișinău în anul 2020. Conform instrucțiunilor în vigoare, toate documentele achiziționate în colecție sunt luate la evidență în scopul gestionării corecte, planificării, dezvoltării, organizării, conservării, asigurării securității și integrității, dar și evidenței statistice. Și chiar în primele pagini ale *Antologiei* lui Vladimir Bulat subsemnata a descoperit numele Eugeniei Gamburd.

Eugenia Gamburd – pictoriță basarabeană

Despre Eugenia Gamburd, născută Goldenberg, pictoriță basarabeană cu viziune personală și verticalitate mai puțin apreciată, scenograf, artist decorator, autor de schițe ale costumului național moldovenesc, se cunoaște foarte puțin. Găsim menționarea că a fost pictor modest, lucrările căreia se refereau doar la perioada postbelică [1, p. 65], că a fost o pictoriță de peisaje, în care și-a găsit refugiu [2, p. 270], că a fost soția lui Moisei Gamburd, pictor basarabean cunoscut pentru lucrările sale din perioada interbelică cu opere din lunca Nistrului, dar și pentru lucrarea *Blestem*, care a fost inclusă în fondul de aur al picturii moldovenești [3, p. 6].

Din viața personală și profesională a Eugeniei Gamburd

Colecția de Arte și Hărți a BNRM include monografia *Eugenia Gamburd* de Ludmila Toma, doctor în studiul artelor [4]. Împreună cu fiica pictoriței, Miriam Gamburd, devenită și ea între timp om de creație, autorul a adunat toate albumele, schițele, operele din arhiva personală, păstrate de fiică, ca să aducă în vizorul publicului interesat date, momente, evenimente importante și destul de interesante din viața și activitatea artistei Eugeniei Gamburd. Caracterul specific și original al monografiei poate fi argumentat prin următoarele: este dedicată unei personalități mai puțin cunoscute în domeniul picturii, scenografiei, incluzând informații inedite din punct de vedere profesional și personal. Este unica carte scrisă despre Eugenia Gamburd și se distinge prin faptul că este scrisă în limbile română, engleză și rusă. Este impresionant stilul de prezentare documentară: cald, respectuos. Nu în ultimul rând, menționăm și autoritatea Ludmilei Toma în calitate de

autor și cercetător (a semnat în jur de 200 de publicații, acestea fiind puse la dispoziția celor interesați prin intermediul colecțiilor bibliotecilor mari din Republica Moldova, resurselor informaționale). Publicațiile L. Toma sunt indexate în Instrumentul Bibliometric Național etc.

La 28 ianuarie 1913, în orașul Chișinău, în familia avocatului Iacob Goldenberg, se naște fiica Eugenia. Fiind avocat prosper, tatăl a avut posibilitatea să-i ofere fiicei studii de calitate: mai întâi la Gimnaziul particular cu profil francez *Generalul Berthelot*, apoi Școala de Arte Plastice din Chișinău. În această instituție, unde învățători erau artiști adevărați, profesioniști, personalități marcante ale picturii naționale (graficianul basarabean Șneer Kogan, sculptorul și graficianul Alexandru Plămădeală, pictorul de origine francez Auguste Baillayre), tânăra pictoriță își cultivă respectul pentru arta de calitate, profesionalism și își dezvoltă gustul rafinat, nobil. Deoarece pe perioada studiilor Eugeniei Școala de Arte Plastice și-a modificat statutul (în 1933 instituția a trecut în subordinea administrației locale și era numită Școala Municipală de Desen), discipolilor nu li se eliberau diplome de absolvire, deși programul de studii era prevăzut pentru 5 ani, fiind echivalent cu programul din instituțiile de învățământ superior. Pentru finalizarea studiilor cei mai talentați discipoli erau nevoiți să plece în marile orașe europene – Bruxelles, Munchen, Paris sau chiar la București. Din această categorie făcea parte și Eugenia Goldenberg.

A debutat în cadrul expozițiilor Societății de Arte Frumoase din Basarabia. Concursul pentru participanți era foarte sever. Dar pictorița Eugenia Goldenberg nu caută căi ușoare. Așa apar în catalogul celui de-al IX-lea Salon al Societății de Arte Frumoase din Basarabia, organizat în 1934, câteva lucrări de Eugenia Goldenberg: două peisaje, portretul lui G.D. și o schiță a portretului domnișoarei R.G.

Datorită faptului că o mare parte din prietenii și colegii de breaslă își făceau deja studiile la București, tânăra pictoriță susține cu brio concursul la Academia de Arte Frumoase din București, fiind înscrisă direct la cursul superior. Conform tradiției formate, și la București Eugenia a avut par-

te de profesori cu experiență, profesioniști: Camil Ressu, Nicolae Dărăscu, Francis Șirato, Jean Alexandru Steriadi, acesta din urmă a contribuit substanțial la dezvoltarea harului de coloristă al Eugeniei Goldenberg. Și-a încheiat studiile în 1936, fiindu-i acordată o mențiune pentru tabloul *Femei la scăldat*.

Pe parcursul anilor 1936-1937, se angajează la o fabrică de textile din București, elaborând desene și ornamente pentru țesături. După finalizarea studiilor, în 1937, nu se întoarce acasă, la Chișinău, ci întreprinde o călătorie în Franța, pe traseul Montpellier – Paris, pentru a-și îmbogăți cunoștințele, a pătrunde în esența domeniului artelor plastice. În timpul călătoriei, vizitează mai multe muzee, din care absoarbe direct arta modernă a capitalei culturale europene. Tot la Paris, la Expoziția Universală, a descoperit că arta plastică românească este foarte mult apreciată prin oferirea medaliilor de aur și argint, dar și a altor premii importante autorilor.

În 1938, Eugenia Goldenberg se căsătorește cu Moisei Gamburd, pe care îl cunoscuse cu patru ani mai devreme la Chișinău, la expoziția lui personală. Se stabilesc cu traiul la București, dar participă la diferite expoziții de pictură atât din București, cât și din Chișinău. În 1938, la Chișinău, în catalogul celui de-al X-lea Salon al Societății de Arte Frumoase din Basarabia, la compartimentul pictură, sunt înregistrate 7 lucrări ale Eugeniei Gamburd: trei peisaje, două naturi moarte și două portrete. În primăvara anului 1939, în catalogul Salonului Oficial din București, care avea un statut identic cu cel al Salonului de Toamnă (Salon d'Automne) din Paris, a fost inclus tabloul *Peisaj. Franța*, realizat de Eugenia Gamburd.

După ocuparea Basarabiei de către forțele armate ale URSS, în 1940, familia Gamburd revine la Chișinău. Aici au avut de înfruntat greutăți, legate de regimul totalitar și ideologia comunistă. Toți pictorii erau obligați să execute comenzi oficiale, materiale de propagandă, să demonstreze loialitate idealurilor comuniste. Spre deosebire de soțul său, Eugenia realiza foarte rar lucrări tematice, de subiect, preferând să picteze peisaje. Pentru Eugenia Gam-

burd peisajul a devenit o modalitate de refugiu, de armonie sufletească, de căutare a propriului destin în lumea artei, fără a fi legat, conform directivelor ideologice, de evenimentele istorice și construirea socialismului.

Soarta Eugeniei Gamburd în timpul războiului nu a fost deloc ușoară, ea păstrându-și artistismul independent, expresivitatea gândirii, fanteziei. Fiind la Moscova în 1943, la intenția conducerii de vârf a RSSM de a marca în capitala URSS cea de-a IV-a aniversare a republicii, familia Gamburd, împreună cu alți reprezentanți ai intelectualității moldovenești, a realizat câteva lucrări tematice (*Partizanii Moldovei*, *Blestemul* și *Tovarășe de luptă* și câteva portrete ale unor personalități notorii din Moldova, participanți la război). Despre soarta lucrărilor Eugeniei de la acea expoziție nu se cunoaște nimic. În schimb în acea perioadă a realizat un șir de peisaje ale Moscovei, urmărind forfota vieții din centrul capitalei, modificările operelor de arhitectură, în funcție de lumina atât de schimbătoare la diferite ore ale zilei (soții Gamburd erau cazați în hotelul *Moscova*). Pictează în guașă *alla prima*, incluzând cu îndrăzneală în structura plastică și pete albe dense, ce înviorează acordurile coloristice. O parte din acele peisaje au fost expuse mai târziu la Moscova (în 1944), în cadrul unei expoziții a republicilor și regiunilor Uniunii Sovietice.

Tot în acea perioadă, a îndeplinit la comanda conducerii RSSM un album al costumului național istoric. Drept material documentar pentru schițele de costume i-au servit artistei frescele din bisericile medievale din Moldova istorică, pe care le-a văzut în anii 1930 și le-a studiat acum cu minuțiozitate după albume și cărți găsite în bibliotecile Moscovei. La începutul anului 1944, după realizarea schițelor de costume, Eugenia primește o altă comandă, de data aceasta să creeze un album al covorului național moldovenesc. Dar nici această lucrare, ca și albumul cu costume al pictoriței, nu a ajuns să fie editată.

Revenită acasă, în 1944, pictorița a creat câteva peisaje sub impresia puternică a orașelor moldovenești distruse în război. Unele lucrări sunt executate în guașă, altele

în ulei, leitmotivul lor fiind ruinele văzute în patrie. În acele peisaje se simte durerea și compasiunea autoarei față de pământul mutilat de bombe. Începând cu anul 1945, lucrările pictoriței sunt dominate de optimismul tinereții, de jocul de lumini și al contrastelor coloristice răsunătoare.

La Chișinău, Eugenia Gamburd este admisă în Uniunea Artiștilor Plastici și, în mai 1945, împreună cu Victor Ivanov, Sigfried Polingher și Serghei Ciocolov, participă la o expoziție inaugurată la sediul UAP. Aici pictorița prezintă câteva peisaje și o parte din costumele istorice create anterior. Toți cei patru autori din cadrul expoziției respective au fost dur criticați pentru creațiile bazate pe imaginație, ignorând tradițiile realismului. În acea perioadă era recunoscut oficial doar scopul propagandistic al artei, care trebuia să îmbrace forme asemănătoare cu realitatea, pentru a fi accesibilă unui spectator necultivat. Pictorilor li se cerea să urmeze calea realismului socialist, altfel nu aveau șanse de afirmare. Cei care nu se conformau erau acuzați de formalism, de cosmopolitism și li se propunea să lucreze în cadrul unor tabere de creație din Podmoscovie. Astfel ajunge Eugenia Gamburd, în primăvara anului 1946, la baza *Senej* și este disqualificată din membru UAP în candidat. Aici realizează lucrări care mai târziu au fost expuse în luna iulie în clădirea UAP, ca o dare de seamă.

Efortul Eugeniei Gamburd de a realiza pictură angajată nu a avut succes – nicio lucrare din seria *Reconstrucția Chișinăului* (1947) și *Chișinăul în schele* (1947-1948) nu a fost achiziționată de Ministerul Culturii. Cerințele față de pictori erau foarte aspre, iar familia Eugeniei trecea printr-o perioadă foarte grea. Eugenia între timp devenise mamă; soțul și tatăl pictoriței erau bolnavi în stare gravă. Atunci, Eugenia Gamburd realizează câteva lucrări cu tematică rurală (*Roadă*, *După lucru*), speciale pentru expoziția către sărbătorirea a 25 de ani ai Puterii Sovietice în Moldova și care au fost evidențiate pentru spiritul optimist, obligatoriu pentru redarea vieții noi, colhoznice. Dar și aici pictorița își păstrează identitatea, urmărind înainte de toate nuanțele plastice, expresivitatea culorilor, procesul ca atare al creării imaginii.

O ramură aparte în creația Eugeniei Gamburd o constituie costumul scenic moldovenesc. Periodic, în baza unor contracte cu Filarmonica de Stat din Moldova, începând cu anul 1945, creează schițe de costume pentru ansamblul de dansuri al Filarmonicii și pentru Capela Corală *Doina*. Această activitate pentru Eugenia Gamburd devine o plăcere, pe care o îndeplinește nu doar conștiincios, ci cu o pasiune deosebită. În lucrările ei costumul național moldovenesc nu este creat din unirea seacă a detaliilor, ci în ritmul dansului, în scene vii. Și această activitate a fost apreciată, în anul 1950, la nivel oficial, prin *Diplomă de Onoare* din partea guvernului. Schițele costumelor naționale realizate de Eugenia Gamburd au fost vernisate în cadrul Expoziției republicane din anul 1952.

Peste un an, Eugenia Gamburd prezintă schițele de costume pentru filmul *Andrieș*. Regizorul de filme Serghei Paradjanov, fascinat de poemul *Andrieș* de Emilian Bucov, realizează filmul de scurt metraj *Poveste moldovenească*, prezentat ca lucrare de licență. Însă mai târziu, împreună cu regizorul Iacob Bazelian, creează un lung metraj *Andrieș*. În timpul deplasărilor la Chișinău, tânărul regizor Paradjanov a fost în casa familiei Gamburd. Soții Gamburd îi primeau cu drag în casa lor pe prietenii și colegii de breaslă, adică floarea intelectualității basarabene de atunci. În pofida greutăților materiale și a unui climat asupritor, artiștii aveau nevoie de comunicare spirituală. Fiind nerecunoscută de oficialități, Eugenia era sufletul vieții culturale din Moldova. Fiind o gazdă primitoare, ea găsea cuvinte potrivite pentru oricine îi pășea pragul casei-atelier. Având o experiență bogată în arta costumului național, a fost invitată să participe în calitate de scenograf și pictor-specialist în domeniul costumului și folclorului moldovenesc la realizarea filmului *Andrieș*. Pentru a îndeplini acest proiect Eugenia a depus efort considera-

bil: fiecare personaj din film a fost creat cu minuțiozitate, a fost reprodus contextul istoric al basmului cu ajutorul schițelor de costume și al unor obiecte de artă populară veritabilă, aduse din atelierul său de creație. La vizionarea filmului, toți cei care fuseseră în casa Gamburd au recunoscut un covor basarabean foarte vechi, folosit în loc de pătură pe calul lui Andrieș.

În anul 1955, filmul lui Serghei Paradjanov, turnat la studioul *A. Dovjenko*, a fost prezentat la festivalul de film. Însă a fost dur criticat în presa sovietică și a stat în sertar circa 40 de ani. Nici contribuția pictoriței la turnarea filmului *Andrieș*, nici lucrările noi efectuate la comanda Filarmonicii de Stat (printre care și costumele scenice ale vestitelor cântărețe Tamara Ceban, Nina Levițchi) nu au fost argumente convingătoare pentru a restabili statutul de membru al UAP al Eugeniei Gamburd. Moartea subită a soțului în 1954, nedreptatea și cinismul din partea conducerii UAP i-au zdruncinat sănătatea. Pictorița trece la cele veșnice la 26 martie 1956.

Concluzii

Ludmila Toma, autoarea monografiei, menționează valoarea deosebită a creației sale: „Eugenia Gamburd este o pictoriță de valoare, înzestrată cu un remarcabil talent de coloristă. Ea s-a afirmat în artele plastice de la noi ca autoare a unor peisaje de o forță lirică penetrantă, fiind și un maestru recunoscut al costumului scenic” [4, p. 9]. Fiind un profesionist care a reușit să-și păstreze identitatea, nu a fost docilă directivelor ideologice, din care cauză a fost marginalizată. Ea a lăsat moștenire tot ce a realizat, cu o dragoste deosebită față de tradițiile, folclorul și neamul român. A fost și o personalitate cu suflet firav și curat, apreciată de contemporani și prieteni. Din aceste considerente, generațiile următoare de artiști plastici trebuie să-i păstreze memoria, să-i studieze și pună în valoare opera.

Referințe bibliografice:

1. STĂVILĂ, Tudor. Pe marginea unei expoziții. In: *Arta*. 2022, nr. 1(AV), pp. 65-76. ISSN 2345-1181.
2. MUNTEANU, Angela. *Estetica peisajului în artele plastice din Moldova*. Chișinău: Lexon-Prin, 2021. 308 p. ISBN: 978-9975-909-81-5.
3. BULAT, Vlad. *An Anthology of Moldova Painting, 1939-2020 = O antologie a picturii moldovenești, 1939-2020*. Chișinău, 2020. 176 p.
4. TOMA, Ludmila. *Eugenia Gamburd*. Chișinău, 2007. 144 p. ISBN 978-965-555-288-1.

75.03(478)(092)
T-72
II-692183

Ludmila Toma

Eugenia Gamburd

Moscova. 1943. Carton, guașă. 20 x 29
Москва. 1943. Картон, гуашь. 20 x 29

Ruinele orașului. 1944. Carton, guașă, acuarelă, creion. 29 x 40 Arhiva Națională a Republicii Moldova
Руины города. 1944. Картон, гуашь, акварель, карандаш. 29 x 40 Национальный архив Республики Молдова

Construcții. Din ciclul «Restaurarea Chișinăului». 1947. Carton, guașă. 38,5 x 61,2 Muzeul Național de Artă al Moldovei
Строительство. Из серии «Восстановление Кишинева». 1947. Картон, гуашь. 38,5 x 61,2 Национальный художественный музей Молдовы

Schițe de costume pentru dansul-scenetă
Cumetrii. 1953

Schiță la un costum popular
moldovenesc. 1954

Schiță la costumul
domnitorului
Vasile Lupu. 1943

О КНИГАХ ИЗ «БИБЛИОТЕКИ В. В. ТАРЧИНСКОЙ» В ОТДЕЛЕ «ЛИТЕРАТУРЫ МИРА» НАЦИОНАЛЬНОЙ БИБЛИОТЕКИ РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА

Elna BOLGARINA,
ORCID 0000-0001-8887-9838
**Biblioteca Națională a
Republicii Moldova**

Rezumat: Articolul prezintă rezultatele cercetării colecției Literaturile lumii a Bibliotecii Naționale, privind cărțile provenite din orașul Odesa și achiziționate de biblioteca încă la sfârșitul anilor '40 ai secolului trecut.

Cuvinte-cheie: Biblioteca Națională a Republicii Moldova, colecție de patrimoniu, Biblioteca W. Tarczyńska, Biblioteca Municipală No. 1 (Odesa).

Abstract: Author highlights the importance of research of the World Literatures Collection of the National Library, where recently were studied books with the stamps of the "W. Tarczyńska Library" and "Biblioteca Municipală No.1" (The Municipal Library No. 1), both from Odessa, which entered the National Library collection as long ago as 1940s.

Keywords: World Literatures Section, W. Tarczyńska Library, Biblioteca Municipală No. 1 (Odessa)

Абстракт: Автор подчеркивает важность изучения коллекции «Литературы мира» Национальной Библиотеки Республики Молдова, где хранятся, в частности, книги с печатями владения: «Библиотека В.В. Тарчинской» и «Biblioteca municipală No. 1», появившиеся к нам из г. Одессы в конце 40-х годов 20-го века.

Ключевые слова: отдел «Литературы мира», Библиотека В.В. Тарчинской, Biblioteca Municipală No. 1 (Одесса)

Удивительно, но факт – стоит отвлечься от суеты и погрузиться в книжный фонд отдела «Литературы мира» Национальной библиотеки Республики Молдова (НБРМ), заметные находки не заставят себя долго ждать. Полностью относим это обстоятельство на счет богатства и исторической значимости изданий так называемого «иностранный фонд» нашей библиотеки. Сегодня нам хотелось бы рассказать читателю о книгах, которые, прежде чем попасть в собрание главной библиотеки Молдовы, ранее были составной частью двух, и даже более, своеобразных и интересных библиотек г. Одессы

первой половины двадцатого века. Они отмечены штампами – «Библиотека В.В. Тарчинской», в нескольких вариантах написания названия, и «Biblioteca municipală No.1», и, реже, «2-га Міска Библиотека», и поступили в главную молдавскую библиотеку, возможно, сразу после Второй мировой войны, о чем свидетельствует карандашная запись «1948» на титульных листах всех рассматриваемых экземпляров.

Как эти документы стали составной частью фондов Национальной Библиотеки? Во второй половине 40-х годов 20-го века происходило интенсивное пополнение фондов библиотеки, в том

числе и за счет передачи книг из сопредельных городов. После соответствующего списания в рамках инвентаризации в одесских библиотеках, было передано и данное собрание. Предполагаем, что год «1948» – указание «входа» книг в фонд библиотеки, а фактически они были инвентаризированы значительно позже: внесены в инвентарную книгу № 11 «Иностранного фонда», начатую 19/X 1965 года с №. 35001 и завершённую 18/VII 1967 года на номере 39975. Прибывшие с Украины издания заносились в тот момент очень объёмным массивом. Некоторые экземпляры брались на учет еще позже.

Большой интерес представляют как содержание данных изданий, так и знаки владения: испещрившие листы томов старинные библиотечные шифры, штампы, надписи, цифровые и буквенные, которые отмечали путь книги по разным собраниям и коллекциям. В данной статье рассматриваются книги с означенными печатями, хранящиеся в отделе «Литературы мира» НБРМ, где удалось выявить сорок томов: почти все они на немецком языке, и лишь одна на французском. Возможно, таковые есть в и других отделах библиотеки. Отчетливо понимая, что перед нами лишь малая часть библиотеки Тарчинской, мы задаем себе вопрос - что это было за учреждение?

О частной коммерческой библиотеке В. В. Тарчинской (Одесса) известно крайне мало. В Интернете мы увидели рекламную листовку «Абонемент на посещение библиотеки», напечатанную в одесской типографии Метт.¹ Указывается точный адрес - улица Елисаветинская 19, кв. 6, вход со двора направо, 2 этаж, дается характеристика собрания новых книг и журналов в рамках коммерческого учреждения, условия предлагаемого платного абонемента и правила пользования книгами, которые должны были знать потенциальные читатели. Других сведений о библиотеке и её владелице в доступной нам специальной литературе и в интернете нами не обнаружено...

Рассматриваемые издания из коллекции НБРМ содержат типовые овальные печати: одна на польском языке, «Biblioteka W. Tarczyńskiej», две на русском - «Библиотека В.В. Тарчинской» (большинство изданий проштемпелевано именно так) и «Библиотека В.В. Тарчинской» (вариант, возникший после реформы русской орфографии 1918 года, присутствует лишь единожды).

Визуальный анализ дал нам следующее – в оттиск штампа на книгах вписывались приданные им трехзначные (реже – четырехзначные) порядковые номера библиотеки Тарчинской. Они же были напечатаны типографским способом на бумажные наклейки, украшавшие корешки книжных томов, и в настоящее время мы можем их лицезреть, как и столетие назад.

Поговорим сначала о содержательной стороне изданий. Все сорок книг – произведения художественной литературы, изданные на немецком языке в конце 19-го - начале 20-го века. И можно сказать, что визитной карточкой данной субколлекции является серия «Классические издания Мейера» – ровно половина, 20 томов, принадлежат к ней.

„Meyers Klassiker-Ausgaben” – серия произведений классиков, в основном немецкоязычных, издавалась Библиографическим институтом в Лейпциге и Вене. Проект восходит к более ранним начинаниям основателя издательства Йозефа Мейера, к «Грошен-библиотеке немецких классиков Мейера для всех сословий» (девизом которой было – «образование делает вас свободным») и народным книгам Мейера, откуда были взяты отдельные тома. Целью серии книг было сделать доступными (в репрезентативных изданиях) произведения наиболее важных авторов современной немецкой литературы, с частными дополнениями из литератур других европейских стран. Сборники включали классический свод работ соответствующего автора. Текстовое исполнение соответствовало стандартам академического издания. Все тома содержали пояснения и обширные био-

графические введения, напечатанные мелким шрифтом. В основном публиковалась лирическая и драматическая поэзия периода с 1750 по 1850 годы. Включались только авторы, считавшиеся «классиками» к концу 19-го века. Однако до конца 1930-х годов продолжали выходить многочисленные переиздания. Отдельные издания несколько раз заменялись или дополнялись новыми публикациями. Издания, посвященные Иоганну Вольфгангу Гёте, потребовали размаха исследований и особых редакционных усилий; они занимают выдающееся положение в данной серии. Большое издание Гейне под редакцией Эрнста Эльстера имело решающее значение для своего времени. Десятитомное издание произведений Шекспира также предлагалось подписчикам этой серии. Тома были выполнены в типографически изящном дизайне и технически изощренным способом. Наиболее распространенным и наиболее известным сегодня является дизайн обложки из коричневого холста с красивым цветным орнаментом в стиле модерн с золотым тиснением на корешке и передней обложке, в изысканный узор которого вплетен инициал имени автора. Присутствуют узорчатые, цветные форзацы и цветная мраморная огранка. Впрочем, были и экземпляры с полукожаным переплетом и (примерно после 1918 года в связи с экономическими сложностями, вызванными Первой мировой войной) в более простом варианте.^{2,3,4} Отличительной чертой этой серии также являются гравированные портреты писателей исключительно высокого качества.

В числе наших томов из серии «Классики Мейера», отмеченных печатью «Библиотеки В.В. Тарчинской», мы видим труды выдающихся авторов немецкой литературы – это Г.А. Бюргер, Ад. фон Шамиссо, Ф. Грильпарцер, Ф.К. Геббель, И.Г. Гердер, Э.Т.А. Гоффман, Г. фон Клейст, О. Людвиг, Л. Тик, К.Л. Виланд и другие. В данной подборке присутствуют книги немецких и европейских писателей (И.В. Гёте, Г. Гауптман, Г.Э. Лессинг, Т. Манн, А. Шницлер, Г. Зудерман

и т.п.), напечатанные и другими издательствами Германии начала 20-го века. Но не только эти книги чрезвычайно примечательны и по-своему информативны.

Сведения о книгах из фонда «Biblioteca municipală No.1» также крайне скудны. Из подробной информации, предоставленной нам одесскими коллегами из отдела краеведения «Одессика» Одесской национальной научной библиотеки, следует, что Biblioteca municipală No.1 действительно существовала в этом городе в период 1941-1944 гг., и что «оттиски печати прямоугольной формы, «2-га Міска Бібліотека» и «Biblioteca municipală No.1» принадлежат районной библиотеке № 2, которая работала во время оккупации по адресу: ул. Градоначальницкая, 9 и на книгах которой сохранились вышеуказанные оттиски печати».⁵ Полученная справка далее указывает, что данная районная (2-га Міска) библиотека была первой в списке районных библиотек, действовавших (без указания номеров библиотек) в Одессе периода военного времени 1941-1944 годов^{6,7,8,9}. Исходя из этого, можно сделать вывод, что «2-га Міска Бібліотека», поглотившая книги частной коммерческой библиотеки Тарчинской, была во время Второй мировой войны переименована в «Biblioteca municipală No.1», о чем свидетельствуют и соответствующие штампы на наших экземплярах. Характерно, что на наших книгах в большинстве случаев мы встречаем только две печати – «Библиотека В.В. Тарчинской» и «Biblioteca municipală No.1», проставленные последовательно. А штамп «2-га Міска Бібліотека» на них почти не встречается. Косвенно это обстоятельство наводит нас на мысль, что данные немецкие книги просто хранились в каком-то резервном фонде, а во время войны они из пассива перешли в актив, вошли в более активное обращение, чему есть убедительные свидетельства.

Это сохранившиеся среди страниц, а иногда и в «кармашках» книг формулы, написанные в начале 40-х годов про-

шлого века, а в них занесены читательские номера и некоторые фамилии... На формулярах (и иногда и на первом форзаце книги, который, видимо, использовался для быстрой записи выдачи - как формуляр) вверху указан 1944 год, и ниже вписывались день и месяц выдачи конкретному читателю. В верхней части формуляра значился акроним русскими буквами «Н.Б.» (иногда, «Б.Н.») и надписывался пятизначный номер – абсолютно тот же, что содержался в оттиске штампа «Biblioteca municipală No.1». Можно предположить, что указанные книги входили в такое специальное образование, как «немецкая библиотека» (Н.Б.) при данной библиотеке. В этом отделении имелся абонемент, выдача книг на дом. Книги обрели новую жизнь и активное существование. В этом убеждают фамилии местных жителей – пользователей библиотеки и/или их читательские трехзначные номера, записанные в формуляры. На немецком языке вписаны фамилии “Suranow”, “Suranowa”, “Teraspolskaja”, “Sitchewaja”, «Odesskaja». Подробнее эти сведения можно увидеть в приложении к данной статье, а пока акцентируем внимание на самых спрашиваемых изданиях военного времени, согласно формулярам книговыдачи.

Это пять книг писательницы Фелиситас Розе, под общим названием «Провинциальная девушка» (у каждого тома/выпуска было свое название), выходивших в серии «Юмористическая библиотека» берлинского издательства Рихарда Бонга. Этот автор - абсолютный рекордсмен, по 3-7 читательских записей в формуляре и на форзаце. Среди запрошенных изданий мы видим и «Сказки» великого Гофмана, с двумя читательскими записями.

О чем нам может поведать «спрашиваемость» юмористических романов и сказочника Гофмана? Что в обстановке войны книги, яркие впечатления, фантазийные веселые отвлечения были нужны людям как воздух: их читали, к ним обращались.

На книгах имеется немецкий акро-

ним AbS – *Abonement Saal*. В конце почти каждой книги, на последней печатной странице, тем же идентичным ажурным почерком и тем же пером выведен некий пятизначный порядковый номер, стоящей перед ним буквой «h» - «heft», что значит номер, книжка, экземпляр, буква «h» иногда на 17 стр. заменялась на «и» - инвентарь. Немецкие пометки говорят нам об учете... Видимо, какой-то библиотечный учет в военное время. Есть на нескольких экземплярах и некие полочные шифры с указанием формата «VI» (на титульном листе), инвентарные номера, тоже пятизначные (в конце томов), и оценка книг (стоимость томов и переплета), которые скорее всего представлялись одесской библиотекой в 20-е – 30-е годы. Эти сведения интересны и по-своему важны.

И самое главное. Мы ничего бы не знали о пользовании этими книгами, если бы не чудо, которое по достоинству могут оценить только библиотечные специалисты, а именно то, что такие старые формуляры сохранились до наших дней. Это говорит об уважительном отношении к каждому фрагменту книжной информации со стороны коллег-библиотекарей, что очень дорого и важно. И, не в последнюю очередь, наличие старых формуляров в «кармашках» книг сообщает нам, что книги долго были не в активной циркуляции, а хранились в закрытом фонде. И только в 1990-е годы, после упразднения «спехрана» и других закрытых фондов их вернули в обращение, написали для них новые формуляры (и старые при этом также сохранились).

Что из этого следует? Важно, необходимо и реально изучать истории книг и книжного оборота, на основе хоть проблесков информации. Эти крупинцы – золото. Их коснешься – и они разворачиваются в значительные картины, которые существенно обогащают восприятие доставшегося нам наследия, открывают «белые пятна» прошлого.

Показательно, что при поиске в интернете на «библиотеку Тарчинской», Гугл выбрасывает нам всего только три

описанные книги, входящие в коллекции библиотек. Одна из них находится в Одессе, в Национальной научной библиотеке¹⁰, а две – в Бельцах, в научной библиотеке университета им Алеку Руссо¹¹. Бельцкие коллеги с уважением констатируют, что оба экземпляра были получены ими в более раннее время из Государственной библиотеки МССР

имени Крупской, ориентируясь на печати владения. Книжное коловращение никогда не прекращается. Надеемся и мы, что рассказ о сорока книгах «родом из Одессы» добавит крупицу света в занимательную эпопею «библиотеки В.В. Тарчинской» и углубит процесс познания книжных богатств Национальной библиотеки Республики Молдова.

Библиографические ссылки:

1. ОДЕССА. Абонемент до 1917. Библиотека Тарчинской. Реклама. [citat 11.03.2023]. Disponibil: <https://violity.com/104482005-odessa-abonement-do-1917-biblioteca-tarchinskoj-reklama>
2. HANDSCHEL, Thomas. Carl Joseph Meyer. (citat 11.03.2023) Disponibil: <https://www.thuringen-lese.de/persoennlichkeiten/m/meyer-carl-joseph/carl-joseph-meyer/>
3. MEYERS, Klassiker-Ausgaben. [citat 11.03.2023]. Disponibil: https://de.wikipedia.org/wiki/Meyers_Klassiker-Ausgaben
4. MEYERS Klassiker-Ausgaben. 78 Bände der Reihe. Mischauflage. [citat 11.03.2023]. Disponibil: <https://www.buchfreund.de/de/d/p/76211615/meyers-klassiker-ausgaben-78-baende-der-reihe>
5. ГАОО. Фонд р-2274 опись 1а дело 210 лист 1
6. БИБЛИОТЕКИ // Одеська область: економічно-адресний довідник. Одесса, 1938, сс.170-171.
7. КОНДЕЛЬ, Р.Г. Друга міська бібліотека // Молода гвардія. 1938, 16 лютого, с. 2.
8. БИБЛИОТЕКИ //Одеса: короткий довідник. Одеса, 1947, сс. 171.
9. БИБЛИОТЕКИ // Одесса: краткий справочник. Одесса, 1948, с. 63.
10. РИКУН, І.Е. Видавництво "MATHESES" (1904-1925). Матеріали до історії і каталог книг. Одесса: Міністерство культури і мистецтв України, Одеська державна наукова бібліотека, 2001 (Sursa electronică) [citat 11.03.2023]. Disponibil: http://catalog.odnb.odessa.ua/ONNB_ec/NashiVid/sNaykVidan/29545.pdf
11. CARTE rară în limba franceză din colecțiile Bibliotecii Universității de Stat din Bălți „A. Russo”. Bălți: Biblioteca Științifică a Universității de Stat „A. Russo” din Bălți, 2010. (Sursa electronică. [citat 11.03.2023]. Disponibil: http://tinread.usarb.md:8888/tinread/fulltext/publ_bcii/carte_franceza.pdf

Anexă

Список книг с печатями «Библиотеки В.В. Тарчинской» и «Biblioteca municipală No. 1» в коллекции Literaturile lumii, BNRM (расположенные в алфавитном порядке авторов):

_____из немецкой литературы_____

1.830Brennglas/B-85IF122410 Brennglas, Ad. **Humor in Berliner Volksleben.** – Berlin: Patria-Verlag, [1910] - На тит. листе: оттически печатей «Библиотека В.В. Тарчинской. № 1340», „Biblioteca municipală No. 1. Nr. 8960”, карандашом «1948», черным пером «h. 15823», *AbS.*

2. 830Bürger/B-96 IF39348 Bürger, G.A. **Bürgers Gedichte.** – Leipzig und Wien: Bibliografisches Institut [1891]. “Meyers Klassiker-Ausgaben in 150 Bänden”. - На тит. листе: печати «Библиотека В.В. Тар-

чинской. № 869», печать „Biblioteca municipală No.1. Nr. 8964”, запись карандашом «1948», пером «h.15060»; „VI-10252”.

3.830Chamisso/C-44IF39337 Chamisso, Ad. von. **Chamissos Werke. 1.Band.** – Leipzig und Wien: Bibliografisches Institut, [ca. 1870]. “Meyers Klassiker-Ausgaben in 150 Bänden” - На тит. листе: печати «Библиотека В.В. Тарчинской. № 870», „Biblioteca municipală No.1 Nr. 8976”, запись карандашом «1948», пером

«h.15033»; „VI/10253”. На посл. стр. черн. чернилами проставлена цена: «15 руб.» [том], «3 руб.» [переплет].

4. 830Geibel/G-33 IF39407 **Emanuel Geibels Gesammelte Werke**. 1. Band. – Stuttgart: Gottaschen Buchhadlung, 1883. На тит. листе: печати «Библиотека В.В. Тарчинской. № 947», „**Biblioteca municipală No 1. Nr. 9030**”. Запись карандашом «1948», пером «h.14945», *AbS*.

5. 830Geibel/G-33 IF39293 **Emanuel Geibel's Gesammelte Werke**. 6. Band. – Stuttgart: Gottaschen Buchhadlung, 1883. На тит. листе: печати «Библиотека В.В. Тарчинской. № 952», „**Biblioteca municipală No 1. Nr. 9035**”. Запись карандашом «1948», пером «14950», *AbS*.

6. 830Geibel/G-33 IF39150 **Emanuel Geibel's Gesammelte Werke**. 8. Band. – Stuttgart: Gottaschen Buchhadlung, 1883. На тит. листе: печати «Библиотека В.В. Тарчинской. № 954», „**Biblioteca municipală No 1. Nr. 9037**”. Запись карандашом «1948», пером «14952», *AbS*.

7. 839Goethe/G-58 IF39316 **Goethes Werke in sechs Bänden**. 2. Band. – Leipzig: Insel-Verlag, 1910. На тит. листе: печати «Библиотека В.В. Тарчинской. № 942». Печать „**Biblioteca municipală No 1**” не видна под баркодом. Пером «h.14970», *AbS*. Карандашом „1948”.

8. 830Green/G-78 IF39325 **Green, A. K. Einer meiner Söhne: Roman**. – Stuttgart: Verlag von Robert Lutz, [1901]. На тит. листе: печати „**Biblioteka W. Tarczyńskiej. №143**”, „**Biblioteca municipală No 1. Nr. 9073**”; запись карандашом «1948», пером «h.15260», *AbS*

9. 830(436)Grillparzer/G-83 IF39318 **Grillparzers Werke**. 5. Band. – Leipzig und Wien: Bibliographisches Institut, [1903]. “Meyers Klassiker-Ausgaben in 150 Bänden”. – На тит. листе: печати «Библиотека В.В. Тарчинской №879». – „**Biblioteca municipală No.1 Nr. 9079**”; карандашом «1948», пером «h. 14932», “*AbS*”. Есть «исторический формуляр»: “Н.Б. 9079 Grillparzers Werke in 5 B. 5-er V. Dramatische Märchen”, без указания книговыдачи в тот период.

10. 830Hauptmann/H-37 IF39241 **Hauptmann, Gerhart. Michael Kramer**.

– Berlin: G.Fischer, Verlag, 1900. – На тит. листе: печати «Библиотека В.В. Тарчинской. № 935», „**Biblioteca municipală No 1. Nr.9091**”, карандашом „1948”, пером «h.15268»; „VI/26632”. Присутствует наклейка в верхнем левом углу первого форзаца : «Переплетная М. Мендель. Нежинская – Дворянская. Д. № 46»

11. 830Hebbel/H-44 IF39155 **Hebbels Werke 2. Band**. – Leipzig und Wien: Bibliografisches Institut, [1899/1900]. “Meyers Klassiker-Ausgaben in 150 Bänden”. – На тит. листе: печати «Библиотека В.В. Тарчинской. № 881», „**Biblioteca municipală No 1. Nr. 9094**”, запись карандашом «1948», пером—«h. 14994», „VI-10260”. Есть «исторический» формуляр: «Н.Б. 9094. Hebbels Werke 2r V. Trauerspiel und Tragödie.»; согласно ему, книга не выдавалась.

12. 830Hebbel/H-44 IF119098 **Hebbels Werke 4. Band**. – Leipzig und Wien: Bibliografisches Institut, [1899/1900]. “Meyers Klassiker-Ausgaben in 150 Bänden”. – На тит. листе: печати «Библиотека В.В. Тарчинской. № 883», „**Biblioteca municipală No 1. Nr. 9096**”, запись карандашом «1948», пером «h. 14996», “VI-10260”.

13. 830Herder/H-57 IF39143 **Herders Werke. 3. Band**. – Leipzig und Wien: Bibliografisches Institut [1903]. “Meyers Klassiker-Ausgaben in 150 Bänden”. – На тит. листе: печати «Библиотека В.В. Тарчинской. № 886», „**Biblioteca municipală No 1. Nr. 10041**”, запись карандашом «1948», пером «h14995», *AbS*.

14. 830Hoffmann/H-73 IF39159 **Hoffmanns Werke**. – Leipzig und Wien: Bibliografisches Institut, [1896]. “Meyers Klassiker-Ausgaben in 150 Bänden”. – На тит. листе: печати «Библиотека В.В. Тарчинской. № 889», „**Biblioteca municipală No 1. Nr. 10272**”, «2-га Міська Бібліотека». Сохранился «исторический» формуляр: «Н.Б. 10272 Е.Т.А. Hoffmann. Werke. 1er V. „Märchen”, с книговыдачей читателей: «12/VII Суранова», «9/XI – Moisse”.

15. 830Hoef/H72 IF39160 **Hoef, Bernhard. Befreite Seelen: Novellen**. – Dresden und Leipzig, Verlag von Heinrich

Minden, [1906]. - На тит. листе: печати «Библиотека В.В. Тарчинской. № 955», „**Biblioteca municipală No 1. Nr. 10271**”, запись карандашом «1948», пером «h.15771», *AbS*. На последнем форзаце карандашом записан адрес некоего Родионова.

16. 830Kleist/H-53 IF39125 **H. v. Kleists Werke. 3. Band.** – Leipzig und Wien: Bibliographisches Institut, [1905]. “Meyers Klassiker-Ausgaben in 150 Bänden”. - На тит. листе: печати «Библиотека В.В. Тарчинской. № 896», „**Biblioteca municipală No. 1. Nr. 13296**», «2-га Міська Бібліотека»; запись карандашом „1848”, пером «h.14990», *AbS*.

17. 830Kleist/H-53 IF39117 **H. v. Kleists Werke. 5. Band.** – Leipzig und Wien: Bibliographisches Institut, [1905]. “Meyers Klassiker-Ausgaben in 150 Bänden”. - На тит. листе: печати «Библиотека В.В. Тарчинской. № 898», „**Biblioteca municipală No 1. Nr. 10298**”, запись карандашом „1848”, пером «h.14999», *AbS*.

18. 830Körner/K-75 IF39244 **Körners Werke. 1. Band.** – Leipzig und Wien: Bibliographisches Institut, [1893]. - “Meyers Klassiker-Ausgaben in 150 Bänden”. - На тит. листе: печати «Библиотека В.В. Тарчинской. № 892», „**Biblioteca municipală No 1. Nr. 10303**», запись карандашом „1848”.

19. 830Lessing/L-59 IF39480 **Lessing, G. E. Minna von Barnheim.** – Leipzig: Verlag Reclam jun., s.a. - На тит. листе: печати «Библиотека В.В. Тарчинской. № » без номера, „**Biblioteca municipală No 1**” (номер заклеен баркодом, не определяется), запись карандашом «1948». В конце книги – детским почерком выставлена цена, 12 l 8 b, и вписано имя – «Ionela».

20. 830 Lessing/L-59 IF 39304 **Lessing, G. E. Miss Sara Sampson.** – Leipzig: Reclam jun., s.a. - На тит. листе: печати «Библиотека В.В. Тарчинской. № » без номера, „**Biblioteca municipală No 1. Nr 10685**” (заклеена баркодом), карандашом «1948», пером «h15312», “VI- 26818”.

21. 830 Ludwig/L-96 IF39273 **Ludwigs Werke. 2. Band.** – Leipzig und Wien: Bibliographisches Institut, s.a. - “Meyers

Klassiker-Ausgaben in 150 Bänden”. - На тит. листе: печати «Библиотека В.В. Тарчинской. № 900», „**Biblioteca municipală No. 1 Nr 10614**”, карандашом «1948», пером «h.15005», *AbS*.

22. 830Mann/M-25 IF119097 **Mann, Thomas. Tristan: Sechs Novellen.** – Berlin: G. Fischer, Verlag, 1906. - На тит. листе: печати «Библиотека В.В. Тарчинской. № 535», „**Biblioteca municipală No 1. Nr 10286**”, карандашом «1948», пером «h.15323», *AbS*.

23. 830Ohorn/O-37 IF39388 **Ohorn, Anton. Im Zwielficht: Novellen (Fünfte Folge).** – Leipzig: Verlag von Robert Baum, s.a. – На тит. листе: печати «Библиотека В.В. Тарчинской №191», «2-га Міська бібліотека №23561 Одеса. Вул. Перекопської Перемоги», запись карандашом «1948». На первом форзаце и 1 стр. печать на польском „**Biblioteka W. Tarczyńskiej**”.

24. 830Presber/P-91 IF39220 **Presber, Rudolf. Die sieben törichten Jungfrauen.** – Berlin: Concordia Deutsche Verlags-Anstalt, [1920]. - На первом форзаце печать “**Biblioteka W. Tarczyńskiej № 106**”, на титульном листе - печать „**Biblioteca municipală No.1. Nr.13069**”, запись карандашом «1948», пером «h. 15365», *AbS*.

25. 830Rose/R-79 IF39077 **Rose, Felicitas. Provinzmädel. Bd.III: Kerlchen wird vernünftig.** – Berlin: Verlag von Richard Bong, [1904]. (Humoristische Bibliothek). – На первом форзаце печать „**Biblioteka W. Tarczyńskiej. N.156**”. На титульном листе печать „**Biblioteca municipală No. 1 Nr13314**”, карандашом «1948», h.14954, *AbS*. На 17 стр. немецкий номер повторяется под буквой «И» (сокращенно, инвентарь) 14954. Внутри книги печать «2-га Міська Бібліотека». - Сохранился формуляр о книговыдаче в 1944 году. На нем: «Б.Н. 13314 Rose, Felicitas. Provinzmädel. 3-er Bd.» 1944: 8/III – “Suranowa”, далее, в столбик, разными чернилами: 22/IX – 93, 24/IX – 96, 27/? – 599, 10/VIII – 1096, 16/IX – 970, 25/V – 512. (Б.Н. ~ Библиотека немецкая)

26. 830Rose/R-79 IF39078 **Rose, Felicitas. Provinzmädel. Bd.IV: Kerlchen**

als Erzieher.- Berlin: Verlag von Richard Bong, [1904]. (Humoristische Bibliothek). - На первом форзаце печать „**Biblioteka W. Tarczyńskiej. N.157**”, на титульном листе печати - „**Biblioteka municipală No. 1 Nr 13315**”, «2-га Міська Бібліотека», запись карандашом «1948», пером «h.14955», *AbS.* - На первом форзаце записи карандашом фамилий читателей: «Teraspolskaja», «Sitchewaja». Записи выдачи книги там же, пером, абонентам: 28/V – 742 и 21/VIII-512.

27. 830Rose/R-79 IF39089 **Rose, Felicitas. Provinzmädel. Bd.VII: Liebesgeschichten.**- Berlin: Verlag von Richard Bong, [1904]. (Humoristische Bibliothek). - На первом форзаце печать «**Biblioteka W. Tarczyńskiej. N.160**», на титул. стр. - „**Biblioteka municipală No. 1 Nr13318**”, запись пером «h.14958», *AbS.* -- На первом форзаце книги - записи выдачи абонентам под номерами: 9/VI – 512 и 25/VI-497. «Исторический» формуляр, на нем: «Б.Н. 13318 Rose, Felicitas. Provinzmädel. 7-er Bd. - 1944» и выдачи книги: 17/III «Суранова», 4/X – 96, 9/VI – 512, 25/VI-497.

28. 830Rose/R-79 IF39265 **Rose, Felicitas. Provinzmädel. Bd.VIII: Kerlchens Flitterwochen.**- Berlin: Verlag von Richard Bong, [1904]. (Humoristische Bibliothek). - На первом форзаце печать «**Biblioteka W. Tarczyńskiej. N.161**»- На титул. стр. - „**Biblioteka municipală No 1 Nr 13319**”, h.14959, *AbS.* -- На первом форзаце записи выдачи книги абонентам под номерами: 13/III – 512 и 11/VII-497. Сохранился, используется и сейчас «исторический» формуляр книги, на нем: «Б.Н. 13319». Выдача книги 4 раза в 1944 году, первый, 18/III «Suranow», потом 4/X – 96, 13/VI – 512, 11/VII-497. Рядом с номерами нечеткая запись фиол. чернилами - “Odesskaia”.

29. 830Rose/R-79 IF39079 **Rose, Felicitas. Provinzmädel. Bd.IX: Kerlchens Mutterglück.**- Berlin: Verlag von Richard Bong, [1904]. (Humoristische Bibliothek). - На первом форзаце печать «**Biblioteka W. Tarczyńskiej. N.162**». - На титул. листе печать „**Biblioteka municipală No 1 Nr13320**”, карандашом «1948», пером

«h.14960», *AbS.* На первом форзаце слева вверху, пером - записи выдачи книги абонентам под номерами: 21/VII – 512, 27/VII-512, 2/IX-497.

30. 830(436)Schnitzler/S-35 IF39297 **Schnitzler, Arthur. Die Frau des Weisen: Novelletten.** – Berlin: G.Fischer, Verlag, 1906. - На титул. листе: печати «Библиотека В.В. Тарчинской №» (без номера), „**Biblioteka municipală No 1 Nr13328**”, карандашом «1948», пером «15802», *AbS.* На первом форзаце слева вверху - записи выдачи книги абонентам под номерами: 15/X -512; 21/VI -290. На этом экземпляре, с.111, была опробована иная печать на русском языке «Библиотека В.В. Тарчинской» (овал чуть больше по размеру и нет №_).

31. 830Sudermann/S-91 IF64610 **Sudermann, Hermann. Die Lobgesänge des Claudian: Drama in 5 Aufzügen.** – Stuttgart und Berlin, J.G. Cotta'sche Buchhandlung Nachfolger, 1914. – На титул. листе: печати «Библиотека В.В. Тарчинской №918», „**Biblioteka municipală No 1**” (заклеена баркодом, номер не читается), карандашом «1948», пером «h. 15267», *AbS.*

32. 830Sudermann/S-91 IF122402 **Sudermann, Hermann. Rosen: 4 Einacter.** – Stuttgart und Berlin, J.G. Cotta'sche Buchhandlung Nachfolger, 1907. - На титул. листе: печати «Библиотека В.В. Тарчинской №921», „**Biblioteka municipală No 1 Nr13367**”, карандашом «1948», пером «h. 15065», *AbS.* Есть «исторический» формуляр: «Б.Н. 13367 H.Sudermann. Rosen: Vier Einacter” – на тот период записей о книговыдаче нет. На титульном листе есть автограф крупно, черным пером - “Augusta Schwartz”.

33. 830Sudermann/S-91 IF 39607 **Sudermann, Hermann. Strandfinder.** – Stuttgart und Berlin, J.G. Cotta'sche Buchhandlung Nachfolger, 1910. - На 1 стр: печать «Библиотека В.В. Тарчинской №797», на титул. листе: печать „**Biblioteka municipală No 1 Nr10636**”, карандашом «1948», пером *AbS.*

34. 830Tieck/T-54 IF39458 **Tiecks Werke.**- Leipzig und Wien: Bibliographisches Institut, [1892]. - “Meyers Klassiker-

Ausgaben in 150 Bänden” – На титульном листе: печати «Библиотека В.В. Тарчинской №907» (заклеена баркодом), „**Biblioteca municipală No. 1 Nr13378**”, карандашом «1948» пером «h. 15022», „VI-10278”.

35. 830Wieland/W-66 IF39395 **Wielands Werke. 1. Band.** – Leipzig und Wien: Bibliographisches Institut, [1900]. – “Meyers Klassiker-Ausgaben in 150 Bänden” – На титульном листе печати: «Библиотека В.В. Тарчинской №910», „**Biblioteca municipală No 1 Nr13405**”, карандашом «1948», пером «Инв 15007», „Б VI-10281”, порядковый «55088» в конце книги.

36. 830Wieland/W-66 IF39402 **Wielands Werke. 2. Band.** – Leipzig und Wien: Bibliographisches Institut, [1900]. – “Meyers Klassiker-Ausgaben in 150 Bänden” – На титульном листе печати: «Библиотека В.В. Тарчинской №911», „**Biblioteca municipală No 1 Nr13406**”, карандашом «1948», пером «h15008», „VI-10281”, порядковый «55207» в конце книги.

37. 830Wieland/W-66 IF39528 **Wielands Werke. 3. Band.** – Leipzig und Wien: Bibliographisches Institut, [1900]. – “Meyers Klassiker-Ausgaben in 150 Bänden” – На титульном листе печати: «Библиотека В.В. Тарчинской №912», „**Biblioteca municipală No. 1 Nr13407**”, карандашом «1948», пером «h15009».

___ из французской литературы ___

38. 840 Belot/B-41 IF39144 **Adolphe Belot et Jules Dautin. Le Parricide.** – Paris: Librairie Marpon et Flammarion, s.a. – На тит. листе печать «Библиотека В.В. Тарчинской №623», „**Biblioteca municipală No 1 Nr 12516**” (повторяется на стр. 17), крупно карандашом «1948», ажурно пером «h 13311», *AbS*.

___ из английской литературы ___

39. 820Shak=30/S-53 IF39424 **Shakespeare's dramatische Werke. 1. & 2. Band.** – Berlin: Verlag von Georg Reimer, 1871. – На 1 стр. печать: „**Biblioteka W. Tarczyńskiej. N.27**”. На титульном листе печать „**Biblioteca municipală No.1**

Nr13341” (повторяется на титул. листе второго тома, переплетенного в данном экз. с первым). На титул. листе крупно карандашом «1948», ажурно пером «h 14975».

40. 820Shak=30/S-53 IF39425 **Shakespeare's dramatische Werke. 7. & 8. Band.** – Berlin: Verlag von Georg Reimer, 1872. – На 1 стр. печать: „**Biblioteka W. Tarczyńskiej. N.30**”. На титульном листе печать „**Biblioteca municipală No.1 Nr13344**” (повторяется на тит. листе следующего сдвоенного тома); крупно карандашом «1948», ажурно пером «h 14978», *Abs*.

___ Очень близко прилегают к ним: есть печать „**Biblioteca municipală**” и надпись на формуляре Б.Н, но нет печати „**Biblioteka W. Tarczyńskiej.**” ___

41. 820Shak=30/S-53 IF39420 **Shakespeare's dramatische Werke. 4. Band.** – Leipzig & Wien: Bibliographisches Institut, [1897–1899]. – “Meyers Klassiker-Ausgaben in 150 Bänden” – На титульном листе печать „**Biblioteca municipală No.1 Nr13335**”, там же «полочный номер» одесской библиотеки: «Б VI/ -33211» и, на посл. стр. порядковый, «55047». На титуле крупно карандашом «1948». На первом форзаце автограф карандашом: «Э.Боссерт».

42. 820Shak=30/S-53 IF39423 **Shakespeare's dramatische Werke. 5. Band.** – Leipzig & Wien: Bibliographisches Institut, [1897–1899]. – “Meyers Klassiker-Ausgaben in 150 Bänden” – На тит. листе печать: „**Biblioteca municipală No.1 Nr13336**”, «полочный номер» одесской библиотеки «Б VI/ -25482», а на посл. стр. порядковый «55327», там же цена книги и переплета в рублях «15 р., 3 р.». На титуле крупно карандашом «1948». В «кармашке» книги сохранился «исторический» формуляр: «Б.Н. 13336 Shakespeare W. Dramatische Werke 5-er Band.», без отметок о выдаче на тот период. На первом форзаце автограф карандашом: «Bossert».

Библиотека В. В. ТАРЧИНСКОЙ
 Одесса, Елисаветинская 19, кв. 6,
 входъ со двора на право 2-й этажъ.

Условія абонементъ.

Разрядъ	Кол. книгъ	1 мѣсяцъ	3 мѣсяца	6 мѣсяцевъ	12 мѣщ.	Залогъ
I	1.	45 к.	1 р. 10	2 р. —	4 р. —	2 р.
II	2.	70 к.	1 р. 95	3 р. 60	7 р. —	3 р.
III	3.	95 к.	2 р. 70	5 р. 10	9 р. 50	5 р.
IV	4.	1 р. 20	3 р. 45	6 р. 60	12 р. 50	6 р.

АБОНЕМЕНТЪ
 на новыя книги и журналы въ теченіе трехъ мѣсяцевъ
 по выходѣ ихъ.

УСЛОВІЯ	1 мѣс.	3 мѣс.	6 мѣс.	12 мѣс.
Одинъ журналъ или новая книга	70 к.	1 р. 95 к.	3 р. 60 к.	7 руб.

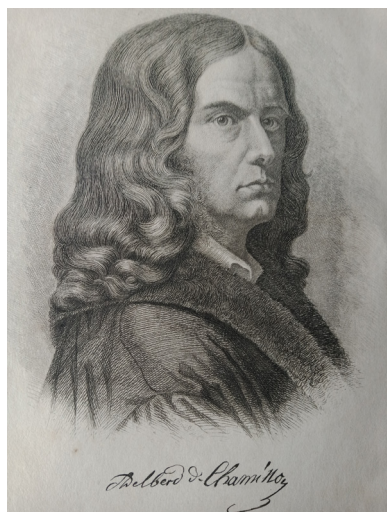
Правила пользованія книгами.

- Читатели обязуются пользоваться книгами со всевозможной осторожностью и бережливостью, не вырывать изъ нихъ листовъ и рисунковъ, не портить переплетовъ, не писать на поляхъ, не загибать листовъ. За потерю книгъ взыскивается стоимость ихъ съ переплетомъ.
- Новыя книги и журналы выдаются срокомъ на 5 дней, книги и старыя журналы на 15 дней.
- За удержаніе книги свыше обозначеннаго въ § 1. срока взыскиваются штрафы; за каждый просроченный день новаго журнала 5 коп., а за старыя журналы и книгу 2 коп.
- Объемъ книгъ производится не болѣе одного раза въ день.
- За дубликатъ абонемента взыскивается 5 коп.
- За потерю абонемента взыскивается 5 коп.

Из книг «Библиотеки В.В. Тарчинской». Абонемент

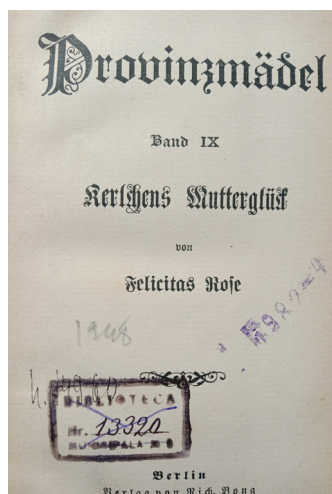

Оттиски печатей «Библиотеки В.В. Тарчинской» на польском и русском языках

«Классические издания Мейера», портреты писателей

BIBLIOTEKA № 156 W. TARCZYŃSKIEJ	
Б. Н.	Rose, Felicitas
13314	3 ² . B.
„Provinzmädel“	
1944	
8/III	Kerldien
22/12/44	
34/1/45	
10/1/45	1096
16/7/45	970
25/1/46	512

Книги с печатями «Biblioteca municipală No. 1» и формулярами с указанием книговыдачи в 1944 г.

DIPLOMAȚIA CULTURALĂ: ABORDĂRI CONCEPTUALE

Elena PINTILEI,

ORCID 0009-0005-1294-4150

**Biblioteca Națională a
Republicii Moldova**

Rezumat: Articolul reliefează fenomenul „diplomația culturală” sau „diplomația între culturi” din punctul de vedere al conținuturilor documentelor internaționale, al activității diplomatice, în corelare cu domeniul cultură. Biblioteca Națională a Republicii Moldova a obținut statutul de membru al Rețelei Globale de Diplomație Publică, în cadrul ediției a 8-a a Asambleii Generale, 19-22 februarie 2023.

Cuvinte-cheie: diplomație culturală, Biblioteca Națională a Republicii Moldova, Rețeaua Globală de Diplomație Publică.

Abstract: This article highlights the phenomenon of "cultural diplomacy", cultural relations of state level from the point of view of existing international documents on diplomatic activity in correlation with the field of culture. The National Library of the Republic of Moldova obtained the status of an associated member of the Global Public Diplomacy Network upon the conclusion of the 8th GPDNet General Assembly, February 19-22, 2023.

Keywords: cultural diplomacy, National Library of the Republic of Moldova, Global Public Diplomacy Network.

Diplomația culturală sau „diplomația între culturi” a existat ca practică de secole. În timp ce termenul de „diplomație culturală” a fost stabilit abia recent, dovezile practicii sale au existat și pot fi văzute de-a lungul istoriei. Exploratorii, călătorii, comercianții, artiștii pot fi considerați exemple vii de „ambasadori informali” sau „diplomați culturali”. De-a lungul istoriei, interacțiunea popoarelor, studierea limbilor străine, acceptarea în comunități a oamenilor de diferitor confesiuni religioase, idei, arte și structuri sociale, au îmbunătățit constant relațiile dintre grupurile interetnice. De exemplu, stabilirea rutelor comerciale, cum ar fi „drumul mătăsi”, a permis un schimb frecvent de impresii, cadouri și expresii culturale între comercianții din acea perioadă. Astfel de eforturi de schimb cultural și de comunicare pot fi definite ca exemple timpurii de diplomație culturală.

Începutul cooperării culturale, cât și extinderea relațiilor în domeniul științifico-cultural dintre statele lumii a fost posibilă în mare măsură datorită schimbărilor de natură geopolitică, ce au avut loc la mijlocul anilor '50 ai secolului al XX-lea, când se producea instituționalizarea dialogului cultural dintre statele lumii. Acesta a fost necesar pentru a restabili o cooperare ar-

monioasă și solidară, care a fost știrbită pe parcursul celor două războaie mondiale, și pentru a pune capăt naționalismului agresiv și sentimentului urii dintre popoare. În acea perioadă s-a decis de a crea un mecanism internațional, o organizație ce ar contribui la o deschidere a relațiilor politice încordate prin promovarea culturii, ca mijloc de comunicare. Odată cu crearea sistemului ONU, în 1945, s-a pus în discuție crearea unei baze juridice ce ar contribui la o mai bună colaborare în domeniul cultural și educațional. Tot atunci 20 de state au hotărât să fondeze Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură.

Astăzi Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură (UNESCO) este o agenție specializată a Organizației Națiunilor Unite (ONU), care vizează direct promovarea diplomației culturale și publice, prin propagarea păcii și securității mondiale, prin cooperarea internațională în educație, știință și cultură. Membri UNESCO sunt 193 de state și 11 membri asociați, precum și parteneri din sectorul neguvernamental, interguvernamental și privat. Cu sediul în Paris, Franța, UNESCO deține 53 de birouri regionale și 199 de comisii naționale, care îi facilitează mandatul global. Ca suport important pentru cultura

și știința mondială, activitățile UNESCO s-au extins de-a lungul anilor, pentru a include asistența în traducerea și difuzarea literaturii mondiale, stabilirea acordurilor de cooperare internațională, pentru a asigura promovarea siturilor patrimoniului mondial de importanță culturală și naturală, apărarea drepturilor omului, inegalitatea digitală la nivel mondial și crearea unor societăți de cunoaștere incluzive prin informare și comunicare.

Republica Moldova a devenit membru UNESCO cu drepturi depline în data de 27 mai 1992 și participă la acțiunile UNESCO în domeniul patrimoniului, în cadrul activităților desfășurate sub egida convențiilor la care este parte. Conform principiilor UNESCO, diplomația culturală a fost și rămâne un factor esențial în promovarea valorilor de patrimoniu.

Politicianul și autorul american Milton C. Cummings (1933–2007) definește noțiunea de diplomație culturală contemporană, axând-o pe „schimbul de idei, informații, valori, tradiții, credințe și alte aspecte ale culturii, cu intenția de a promova înțelegerea reciprocă”. Acest schimb cultural poate avea loc în diverse domenii, inclusiv artă, sport, literatură, muzică, știință. Un astfel de schimb implică comunicare și respect între culturile implicate, bazate pe o mai bună înțelegere a valorilor respective și o susceptibilitate redusă la stereotipuri. Scopul unor astfel de acțiuni extinse este de a permite o interacțiune îmbunătățită și cooperare favorabilă între țări, popoare sau națiuni. Prin aceste acțiuni diplomația culturală oferă beneficii pe termen lung, fie că promovează interesele naționale, fie că construiește relații sau îmbunătățește înțelegerea socio-culturală între diferite popoare [2, 4].

Diplomația culturală poate fi descrisă cel mai bine ca „un curs de acțiuni, care contribuie la consolidarea relațiilor culturale, la sporirea cooperării socio-culturale, la promovarea intereselor naționale și nu numai”. Diplomația culturală poate fi practică fie de sectorul public, fie de sectorul privat sau de societatea civilă [2].

Deși există o conștientizare tot mai mare a faptului că tot mai multe instituții publice culturale din țară realizează și implementează politici de diplomație culturală, prin participarea la diferite inițiative culturale,

târguri de carte/artă/meșteșugărit, festivaluri și concerte, bienale internaționale de artă etc., credem că acest fenomen în Republica Moldova rămâne, în mare parte, insuficient cunoscut și valorificat. Suntem mândri de reușitele instituțiilor publice culturale, aprecierile pentru artiștii noștri peste hotare, aceștia contribuind la crearea unei imagini pozitive a țării. Odată cu dezvoltare și promovarea tot mai variată a turismului, globalizarea relațiilor interinstituționale, sperăm că în Republica Moldova se va dezvolta o abordare structurată la un nivel mai înalt în ce privește diplomația culturală, în așa fel încât clasa politică să conștientizeze că acțiunile de diplomație culturală trebuie să fie finanțate suficient din bugetul de stat. Implementarea acestor deziderate deja a intrat în zona de preocupare a mai multor țări, având drept obiectiv promovarea unei imagini de putere subtilă (soft power), opusă puterii militare (hard power).

Bibliotecile naționale ale lumii, păstrătoare de cele mai valoroase manuscrise și cărți imprimate, sunt un vehicul deosebit de eficient pentru diplomația culturală. Aceste instituții, ca platforme pentru discursul civic în rândul grupurilor de utilizatori, reuesc experiențe împărtășite la nivel global, pentru înțelegerea reciprocă între culturi. Un exemplu viu sunt documentele de patrimoniu de pe lista UNESCO „Memoria Lumii”, păstrare în bibliotecile naționale ale lumii. Aceste publicații valoroase contribuie la consolidarea păcii și schimburile culturale dintre diferite țări și continente. Publicațiile incluse în „Memoria Lumii” cândva au fost editate cu suportul unor persoane fizice sau juridice, au aparținut diferitor popoare, regimuri, autorități, care posibil s-au confruntat, au dus războaie etc. Totodată astăzi aceste documente seculare, fac parte din patrimoniul documentar reprezentativ scris și imprimat al lumii. Un exemplu similar este și biblioteca digitală EUROPEANA, la care este parte și Biblioteca Națională a Republicii Moldova.

Biblioteca Națională a Republicii Moldova (BNRM), în calitate de instituție publică, se află într-o poziție proeminentă pentru a practica diplomația culturală, datorită valorilor pe care le promovează, relațiilor internaționale stabilite pe parcursul a peste 30 de ani, colecțiilor universale pe care le păstrează și le valorifică,

evenimentelor socio-culturale desfășurate, schimbului internațional de publicații cu partenerii. BNRM reprezintă domeniul profesional în diferite organizații profesionale internaționale.

Bazându-se pe experiența instituțională anterioară în materie de diplomatie culturală și publică, în perioada 19-22 februarie 2023, Biblioteca Națională a Republicii Moldova a fost delegată să participe (în persoana subsemnatei) la ediția a 8-a a Asambleii Generale a Rețelei Globale de Diplomatie Public (GPDnet), găzduită de statul Qatar, orașul Doha. La această întrunire BNRM a participat în calitate de candidat al Rețelei Globale de Diplomatie Publică. În zilele de 19-20 februarie 2023, participanții din 22 de țări ale lumii au prezentat bunele practici ale diplomatiei publice și culturale ale statului Qatar în Golful Persic, dar și altele. Subiectele abordate în sesiunile în plen au fost diverse, precum: diplomazia publică și culturală în perioada crizelor; diplomazia publică și culturală în era digitală; diplomazia publică și culturală digitală și securitatea reputației; diplomazia publică și culturală și educația mediatică; diplomazia publică și culturală în relații cu diaspora; politici moderne promovate de diplomazia publică și culturală; diplomazia publică și culturală și promovarea voluntariatului.

Pe parcursul a două zile, au fost prezentate modele de diplomatie culturală care se bazează pe cultură, ca resursă pentru coeziune socială și dialog, văzută mai mult ca o cooperare pe termen lung și împărtășirea valorilor. Pe termen lung popoarele vor permite mobilitatea artiștilor pentru a promova diversitatea culturală, împrumutarea reciprocă a pieselor muzeelor/bibliotecilor pentru a construi o înțelegere comună a trecutului, punerea în comun a experienței pentru a stimula capacitatea industriilor creative sau lansarea de programe lingvistice. S-au discutat inițiativele de diplomatie culturală, care au multiple beneficii pentru promovarea cetățeniei globale. Mai mult decât atât, în fața omogenizării unei culturi globalizate, diplomazia culturală va servi și ca o modalitate de a spori bunurile culturale naționale și locale ale unei țări și de a promova turismul și diversitatea culturală și creativitatea, precum și moștenirea culturală. Toate acestea vor contribui la o parti-

cipare sporită și la sentimentul de a fi parte a societății. Deoarece ponderea economică a sectorului cultural este acum ferm stabilită, s-a menționat că eforturile diplomației culturale pot fi de asemenea valorificate pentru a stimula bunurile culturale și industriile creative ale unei țări, pentru a susține locurile decente de muncă și pentru a evidenția impactul economic al acestora.

O sesiune aparte a fost destinată subiectului „diaspora” și rolul acesteia în promovarea diplomatiei culturale, care ține direct de imaginea țărilor noastre peste hotare. Fără promovarea valorilor culturii naționale, este imposibil să avem un dialog cu conaționali noștri, aflați în diasporă. Mai multe instituții publice, și nu numai, pot contribui la promovarea și valorificarea culturii naționale în exterior, cu implicarea conaționaliilor noștri aflați în diasporă. Cultura este o punte care unește oameni, popoare, țări și națiuni, iar unul din actorii-cheie care crează aceste sinergii sunt misiunile diplomatice ale țărilor noastre, cu sediul în străinătate.

Misiunile diplomatice dezvoltă diplomazia culturală ca o componentă a activității diplomatice, utilizând cultura ca obiect și mijloc de realizare a obiectivelor fundamentale ale politicii externe a statului: crearea unei imagini favorabile a țării, popularizarea culturii și limbilor popoarelor sale. Pentru atingerea acestor obiective, se pot utiliza instrumente, resurse și platforme ca suport informațional veridic, pentru desfășurarea acțiunilor și activităților necesare. Diplomazia culturală este din ce în ce mai prezentă în promovarea valorilor democratice liberale și dezvoltarea „democrației și participării”. Cultura și activitățile culturale pot fi utilizate pentru dezvoltarea participării la procesul de democratizare. Proiectele culturale implementate în diasporă pot fi promovate prin noile mijloace de comunicare în masă, care joacă un rol crucial în diplomazia culturală și pot ajuta la instituirea valorilor democratice. Întrucât actorii culturali interacționează din ce în ce mai mult în mediul online, angajarea lor în democrație și în respectarea drepturilor omului se produce mai ales prin activitatea acestora. Se poate afirma că relațiile culturale sunt actualmente un instrument prin care se încearcă înlocuirea prejudecăților tradiționale în raport cu înțelegerea și coo-

perarea. Cultura a avut și are avantajul de a fi cea valoare pe care cetățenii fiecărui stat o pot împărtăși cu ceilalți. Cetățenii activi, cu precădere tinerii din statele democratice sau în proces de democratizare, înțeleg latura integrativă a culturii și a dialogului cultural în acest proces și în consolidarea sa. Astfel, promovarea, la nivel mondial, a respectului pentru diversitatea și relativitatea culturală are loc prin înțelegerea exhaustivă a culturii. La aceasta se adaugă identificarea și diseminarea obiceiurilor, reprezentărilor, formelor de exprimare, precum și a cunoașterii în toate formele ei, toate acestea reflectând cultura popoarelor. La fel, s-a menționat că, pentru dezvoltarea unor modele ale diplomației culturale, este necesară implicarea tinerilor în construcția unor rețele culturale capabile să susțină valorile fundamentale, precum libertatea individuală, respectul pentru spațiul comun (public) și regulile de bază ale democrației.

În zilele de 21-22 februarie 2023, în cadrul Asambleii Generale GDPnet, ediția 2023, a fost prezentat profilul cultural al Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova și o imprimare video, care pune în valoare activitatea instituției pe segmentul de diplomație publică și culturală. Decizia bordului GDPnet a fost de a accepta Biblioteca Națională a Republicii Moldova în calitate de membru asociat al Rețelei Globale de Diplomație Publică. A fost semnat un acord de colaborare între BNRM și GDPnet. În cadrul acestui acord Biblioteca Națională a Republicii Moldova își asumă responsabilitatea de a se afirma în continuare ca instituție publică care va reprezenta Republica Moldova în cadrul Rețelei Globale de Diplomație Publică.

Luând în considerare informația expusă mai sus, aduc sincere mulțumiri Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene al Republicii Moldova, Ministerului Culturii al Republicii Moldova, Excelenței Sale dlui Iulian Grigoriță, Ambasador al Republicii Moldova în Statul Qatar, și dlui Mihai Neamțu, Consul la Ambasada Republicii Moldova în Statul Qatar, pentru asistența oferită în procesul aderării în calitate de membru asociat al Instituției Publice Biblioteca Națională a Republicii Moldova la Rețeaua Globală de Diplomație Publică. Evenimentul a fost promovat pe conturile de rețele sociale ale BNRM și GDPnet [3].

În concluzie, menționăm că cultura pătrunde din ce în ce mai mult în relațiile internaționale și politicile externe. Diplomația culturală și publică este valorificată de țări pentru a-și promova caracterul distinctiv cultural, sporind astfel diversitatea culturală a lumii, deschizând în același timp calea către cooperare și dialog. Într-o lume globalizată, interconectată, în care țările sunt din ce în ce mai interdependente, diplomația culturală și publică poate fi esențială pentru promovarea păcii și stabilității. Sprijinind înțelegerea reciprocă, încrederea și expunerea la diversitatea culturală, îmbunătățim relațiile internaționale în multe domenii de cooperare. Această formă unică de dialog intercultural are puterea de a consolida și reinnoi cooperarea multilaterală, dincolo de interesele concurente, de a promova bunuri publice globale, abordând în același timp unele dintre problemele stringente ale vremurilor noastre, cum ar fi dezinformarea, inegalitățile sociale, conflictele armate, insuficiența de produse energetice și schimbările climatice pe Terra.

Referințe bibliografice:

1. DIPLOMAȚIA culturală: promovarea culturii și valorilor europene la nivel mondial. [citată 15.03.2023]. Disponibil: <https://www.europarl.europa.eu/news/ro/headlines/society/20101203STO05908/diplomatia-culturala-promovarea-culturii-si-valorilor-europene-la-nivel-mondial>
2. NEGRU, Mircea. Diplomație culturală prin valorizarea patrimoniului istoric. Tema 1. Introducere. [citată 15.03.2023]. Disponibil: <http://europa2020.spiruharet.ro/wp-content/uploads/2015/05/Europa-2020-Negru-Curs-Tema-1.pdf>
3. REȚEAUA Globală de Diplomație Publică. [citată 15.03.2023]. Disponibil: <https://gpdnet.org/new-home/>
4. ROSCA, Simion. Rolul diplomației culturale în asigurarea securității naționale. [citată 15.03.2023]. Disponibil: [Zhttps://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/136-144_3.pdf](https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/136-144_3.pdf) accesat la 05.03.2023

PROGRAMUL NAȚIONAL LECTURACENTRAL: PROMOVAREA CĂRȚII ȘI LECTURII ÎN REPUBLICA MOLDOVA (Sinteze pe marginea ediției a 5-a, anul 2022)

Valentina POPA,
ORCID 0000-0001-8345-9797
Ecaterina DMITRIC,
ORCID 0000-0003-4080-0953
**Biblioteca Națională a
Republicii Moldova**

Rezumat: Programul Național LecturaCentral este centrat asupra fenomenului lecturii, cu scopul de a promova actul lecturii ca mod de viață al cetățenilor în activitățile cotidiene. Bibliotecile oferă un cadru diversificat de activități prin care comunitățile pot folosi în mod eficient resursele informaționale pentru protejarea și îmbunătățirea calității vieții. Articolul oglindește date statistice comparative privind implicarea bibliotecilor publice teritoriale în implementarea Programului Național LecturaCentral (2021 – 2022), reflectate în Sistemul de Raportare lunară online (ORT): activități de instruire și informaționale, de promovare a lecturii, numărul de utilizatori participanți/instruiți, implicații pro Știința Participativă etc. Programul LecturaCentral, inițiat în anul 2018, este fundamentat pe rolul esențial al bibliotecilor ca parte integrantă a sistemului cunoașterii, ca bază pentru informare și învățare pe parcursul vieții.

Cuvinte-cheie: Programul Național LecturaCentral, cultura lecturii, promovarea lecturii în bibliotecă.

Abstract: The LecturaCentral National Program is centered on phenomenon of reading, aiming to promote the act of reading as a way of life for citizens in their daily activities. Libraries provide a various framework of activities with information resources, which communities can effectively use to protect and improve the quality of their citizens' life. The article examines comparative statistical data regarding the involvement of territorial public libraries in implementation of the LecturaCentral National Program (2021 – 2022), reflected in the Online Monthly Reporting System (ORT). The data considers training and information activities, promotion of reading, number of participants or trained users, implications for Participatory Science, etc. The LecturaCentral program, initiated in 2018, emphasizes essential role of libraries as an integral part of the knowledge system, as a basis for information and lifelong learning.

Keywords: LecturaCentral National Program, reading culture, promotion of reading in the library.

În contextul societății informaționale și a cunoașterii, utilizarea informației are un impact semnificativ în mediul economic, politic, social, cultural etc. În aceste condiții, Programul Național LecturaCentral asigură educația prin lectură, informația reprezentând elementul esențial care stă la baza existenței societății. Programele de lectură diversificate, organiza-

te online și offline, sporesc competențele de comunicare prin promovarea lecturii și a instruirii pe parcursul vieții, ca cerințe esențiale pentru o participare activă la viața socială, prin accesul la informație în orice format. O componentă importantă a Programului Național LecturaCentral prezintă Campania „Septembrie – nicio zi fără lectură”, inițiată încă de la prima ediție a

acestui. Campania include activități și servicii privind promovarea cărții și lecturii, implementate în bibliotecile din sistemul național.

În *Tabelul nr. 1* de mai jos sunt reflectați indicatorii privind implicarea comunității bibliotecare în implementarea programului în anul 2022 ca parte componentă a Campaniei „Septembrie – nicio zi fără lectură”. Rezultatele cu privire la formarea interesului utilizatorilor și non-utilizatorilor bibliotecilor pentru cultura lecturii, implicarea activă în activitățile pentru promovarea cărții și lecturii, contribuția în comunicarea directă între utilizatorii și personalități notorii din țară (scriitori, cercetători, profesori universitari, etc.) au fost indicate în sistemul de raportare ORT în secțiunea „Programul Național Lectura-

Central”, fapt care a permis monitorizarea și evaluarea indicatorilor programului.

În continuare vom urmări starea de lucruri în cadrul programului privind promovarea lecturii, reflectată în *Tabelul nr. 1*. În baza analizei datelor statistice raportate de 1.243 de biblioteci publice cu privire la realizarea activităților programate, relevăm că au fost organizate 27.562 de activități de instruire (22 de activități per bibliotecă), la care au participat 215.455 de utilizatori (8 utilizatori per activitate), dezvoltându-le competențele de cultura lecturii și cultura informației. În activitățile de promovare a cărții și lecturii, organizate în cadrul Programului Național LecturaCentral, au fost implicați 4.558 de parteneri (4 parteneri per bibliotecă), autorități publice locale, mass-media locală, uniuni de creație etc.

Tabel nr. 1. Activități organizate în cadrul ediției a 5-a a Programului

Indicatori	Număr activități	Număr mediu de activități per bibliotecă	Număr participanți	Număr mediu de participanți per activitate
Activități de instruire a utilizatorilor (formarea competențelor de cultura lecturii/cultura informației)	7726	6 activități per bibliotecă	43767	6 participanți per activitate
Activități informaționale de promovare a lecturii organizate în cadrul PNLC: Zile de Informare, reviste bibliografice, elaborarea și distribuirea listelor bibliografice de noi achiziții/tematică/aniversare, prezentarea expozițiilor de carte etc.	10544	8 activități per bibliotecă	80807	8 participanți per activitate
Activități culturale de promovare a lecturii organizate în cadrul PNLC	8233	6 activități per bibliotecă	84109	10 participanți per activitate
Activități de promovare a științei participative organizate în cadrul PNLC: activități de promovare a științei, noilor descoperiri; organizarea de întâlniri între membrii comunității și oamenii de știință cu scop de impact vizibil (asupra sănătății, vieții sociale, mediului etc.); activități de promovare a proiectelor civice cu subiecte de interes ale comunității etc.	1059	1 activități per bibliotecă	6772	6 participanți per activitate
Implicarea partenerilor în activitățile de promovare a cărții și lecturii, organizate în cadrul PNLC	4558	4 parteneri per bibliotecă	x	x
Total activități organizate	27562	22 activități per bibliotecă	x	x

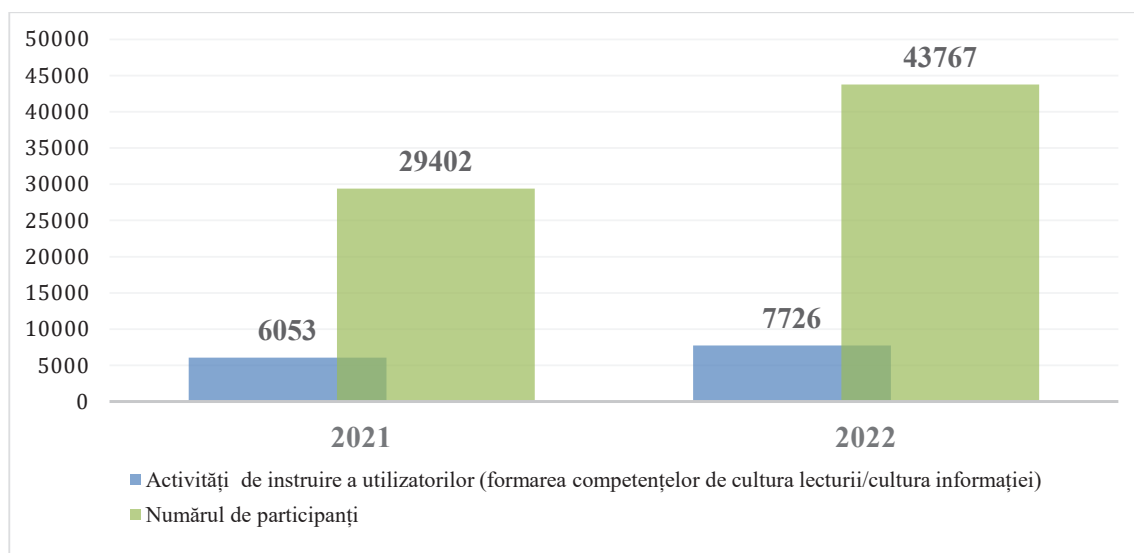
Din perspectiva diagramelor, vom analiza indicatorii statistici privind implicarea comunității bibliotecare în implemen-

tarea programului. Numărul activităților educaționale în formarea competențelor de cultura lecturii/cultura informației sunt

într-o creștere continuă, din anul 2021 până în anul 2022 numărul activităților educaționale s-a majorat cu 1.673 activități,

iar numărul de utilizatori participanți cu 14.365 (vezi *Diagrama 1*).

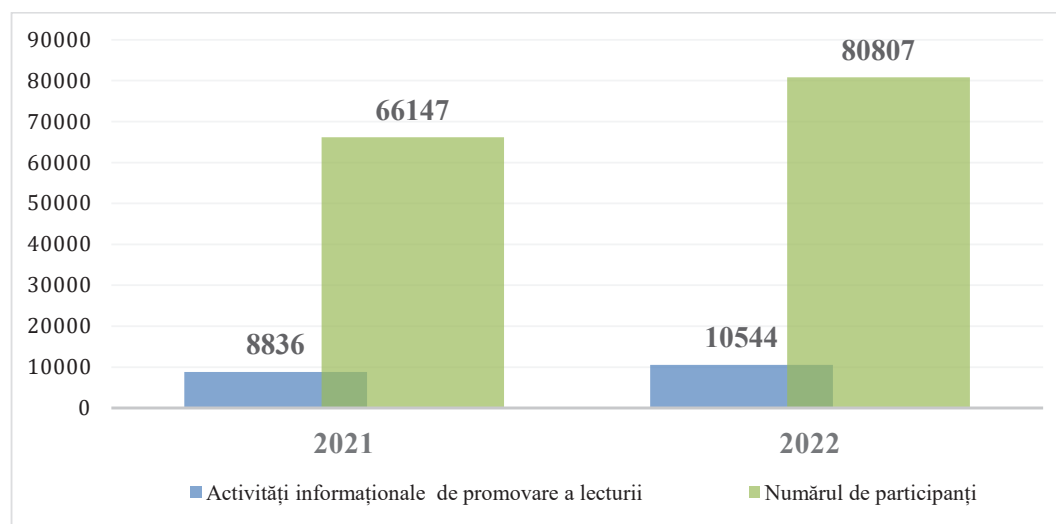
Diagrama 1. Activități privind formarea competențelor de cultura lecturii/cultura informației și numărul de utilizatori instruiți

Dacă ne referim la situația ce ține de desfășurarea activităților informaționale de promovare a lecturii organizate și numărul de utilizatori participanți, se constată

o creștere atât a numărului de activități cu 1.708, cât și a numărului de participanți cu 14.660 (vezi *Diagrama 2*).

Diagrama 2. Activități informaționale de promovare a lecturii organizate și numărul de utilizatori participanți

Legea cu privire la biblioteci nr.160 din 20.07.2017 vine să accentueze rolul bibliotecii în societatea modernă prin dezvoltarea acesteia ca un serviciu public de asigurare a accesului la lectură și de dezvoltare a inte-

resului pentru informare, învățare, educație și cercetare, activități culturale, precum și prin sporirea capacităților de implicare a bibliotecii în transferul de cunoștințe și în formarea liberă a opiniilor [2].

Rețeaua bibliotecilor publice teritoriale, care are o pondere aparte în sistemul național de biblioteci, s-a implicat activ în promovarea lecturii și atragerea cât mai multor utilizatori participanți. Implicarea bibliotecii și bibliotecarului în formarea și dezvoltarea culturii lecturii în rândurile utilizatorilor ține de:

- învățarea/cunoașterea profundă a resurselor informaționale deținute de bibliotecă, a documentelor actuale, a ratingurilor, topurilor, a lucrărilor menționate în cadrul diverselor concursuri;
- deținerea abilităților de lectură, de conexiune între resurse, promovarea/transmiterea acestor abilități utilizatorilor;
- studierea/cunoașterea necesităților informaționale ale utilizatorilor;
- comunicarea personalizată/în grup cu utilizatorii despre resurse documentare;
- identificarea și recomandarea resurselor de interes pentru utilizatori (indiferent de prezența fizică a acestora în spații);
- utilizarea tehnologiilor informaționale pentru a sprijini lectura;
- stimularea prezentării opiniilor uti-

lizatorilor asupra celor citite (prin forme specifice bibliotecilor, utilizând și noile tehnici informaționale – concursuri, gale, instrumente de socializare etc.);

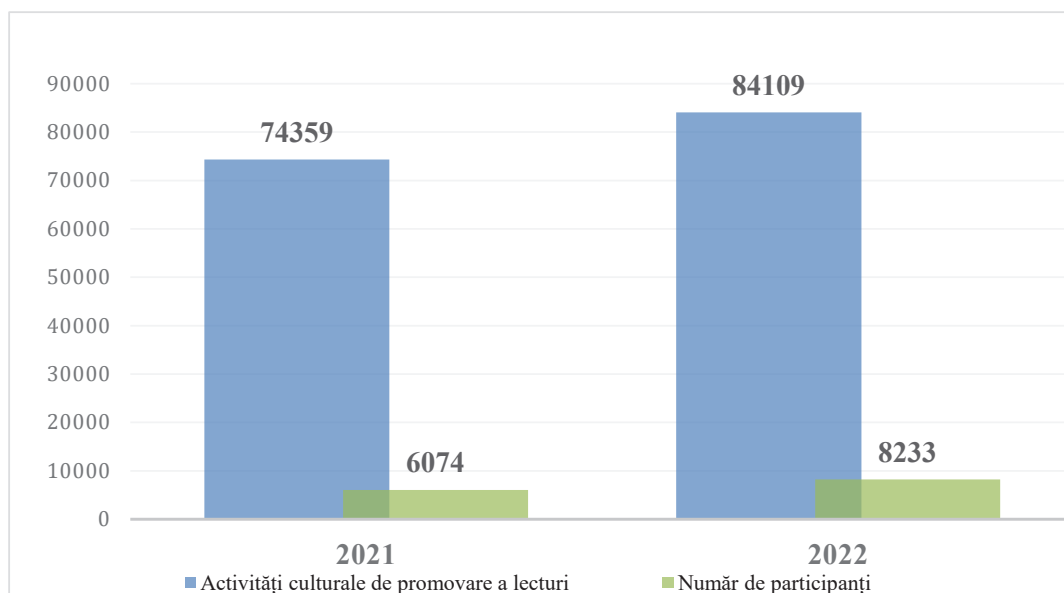
- încurajarea, demonstrarea utilității expunerilor, pozițiilor post-lectură ale utilizatorilor;

- responsabilități asociate: actualizarea/diseminarea informațiilor despre laureații concursurilor, galelor, premiilor (naționale, internaționale), despre bestselleruri, noi resurse, relații cu comunități profesionale și altel [1, p. 33-38].

Odată cu formarea competențelor culturii lecturii la utilizatori, ei vor utiliza serviciile oferite de bibliotecă, contribuind la evoluția lor, dar și la dezvoltarea unei societăți durabile.

În continuare vom analiza situația privind numărul de activități culturale de promovare a lecturii în anul 2022. Se atestă o creștere a numărului de activități de instruire – cu 9.750; de asemenea, crește cu 2.159 numărul de utilizatori participanți (vezi *Diagrama 3*).

Diagrama 3. Activități culturale de promovare a lecturii și numărul de utilizatori participanți

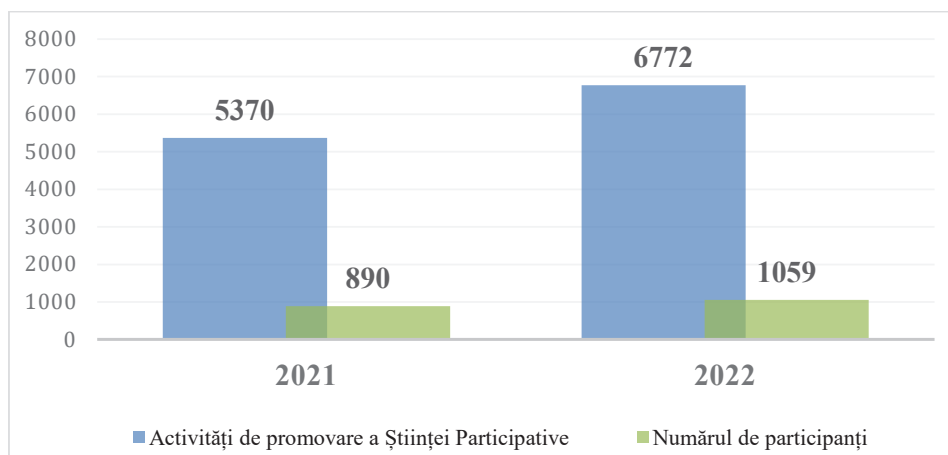
Bibliotecile nu sunt doar incinte în care se depozitează cărțile, sunt și centre comunitare de comunicare și socializare, creativitate, care generează stări de spirit și învățare pe tot parcursul vieții. Pentru a

veni în întâmpinarea cerințelor din ce în ce mai complexe ale utilizatorilor, bibliotecile asigură o gamă largă de servicii. Una din activitățile preconizate în programul LecturaCentral a urmărit activitatea bibliotecii-

lor și a inițiativelor educative de dezvoltare și promovare a științei, fiind pus accentul pe diseminarea conceptelor de știință deschisă și știință participativă. În comparație

cu anul 2021, acest indicator este în creștere cu 1402 de activități, respectiv a crescut numărul de utilizatori participanți cu 169.

Diagrama 4. Activități de promovare a Științei Participative și numărul de participanți

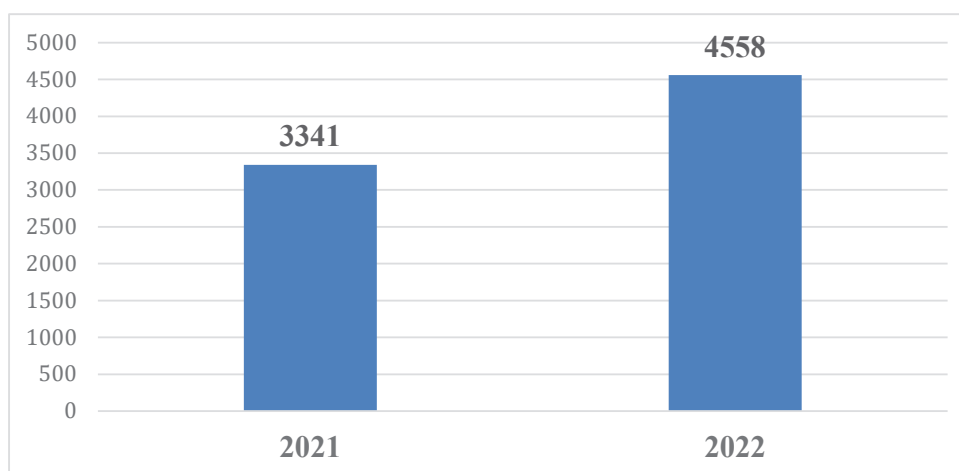

Activitățile organizate de bibliotecă în cadrul Programului Național LecturaCentral au sarcina de a promova inovativ cultura lecturii, în scopul educării pe tot parcursul vieții a membrilor comunității, deoarece cultura lecturii este una din condițiile indispensabile unei comunități armonioase, constituită din membri cu un nivel înalt de cultură intelectuală și de comunicare.

Din perspectiva genericului Programului Național LecturaCentral-2022 „Cartea și lectura: context al consolidării relațiilor dintre bibliotecă și comunitate”, în anul 2022 s-a acordat o atenție deosebită relațiilor

dintre bibliotecă și comunitate, dezvoltarea parteneriatelor și serviciilor de bibliotecă privind promovarea cărții și lecturii, atragerea voluntarilor în activitatea bibliotecii și inițierea proiectelor comunitare. În cadrul programului de promovare a cărții și lecturii, în anul 2022 au fost atrași/implicați cu 1217 mai mulți parteneri, actori sociali (APL, ONG, instituții de învățământ, instituții culturale locale: muzee, centre de artă populară etc.). Partenerii au contribuit prin diferite modalități, de exemplu, finanțare, training, materiale promoționale, expertiză etc.

Diagrama 5. Implicarea partenerilor în activitățile de promovare a cărții și lecturii

Este important să stimulăm ideea de dezvoltare de parteneriate între bibliotecile de diferite tipuri (de ex., publice teritoriale și universitare, specializate) pentru realizarea optimă a scopului și obiectivelor Programului Național LecturaCentral.

Eficacitatea Programul Național LecturaCentral, ediția a 5-a, 2022, a fost evidențiată prin crearea unui mediu benefic lecturii, prietenos utilizatorilor; formarea interesului utilizatorilor și non-utilizatorilor bibliotecilor pentru cultura lecturii; implicarea mai activă a bibliotecilor din Sistemul Național de Biblioteci în activități pentru promovarea cărții și lecturii; contribuția bibliotecilor în comunicarea offline/online între utilizatori și personalități notorii din țară (scriitori, cercetători, profesori universitari etc.).

În scopul îmbunătățirii calității prestării serviciilor privind promovarea cărții și lecturii în Republica Moldova recomandăm câteva aspecte importante:

- creșterea numărului utilizatorilor prin implicarea și participarea bibliotecilor din sistemul național în cadrul activităților de nivel național (activități online, campanii, concursuri naționale privind promovarea cărții și lecturii);

- promovarea personalităților din localitățile republicii și organizarea activităților în cadrul Programului Național LecturaCentral;

- diversificarea serviciilor de dezvoltare a competențelor de lectură;

- diseminare, promovare a experiențelor/ serviciilor/activităților privind promovarea cărții și lecturii;

- elaborarea materialelor promoționale de calitate adaptate contextului local, utilizarea #lecturacentral.

Sustenabilitatea programului este fundamentată pe rolul esențial al bibliotecilor ca parte integrantă în sistemul cunoașterii, prin promovarea lecturii ca bază pentru informare și învățare pe parcursul vieții. Rolul social al bibliotecii se amplifică odată cu evoluția tehnologiilor informaționale în dezvoltarea socială, contribuind prin organizarea activităților de instruire digitală a utilizatorilor la îmbunătățirea calității vieții membrilor comunității. Utilizarea tehnologiilor informaționale în procesul de promovare a cărții și lecturii demonstrează deschiderea bibliotecilor către noi modalități complexe de promovare a lecturii și cunoașterii.

Referințe bibliografice:

1. COMUNICAT final privind Programul Național LecturaCentral, ediția a V-a, 2022 [online]. [Citat 08.02.2023]. Disponibil: <https://lecturacentral.wordpress.com/2023/02/08/comunicat-final-privind-pnlc-2022/>
2. CORGHENCI, Ludmila. Cultura lecturii și cultura informației: interferențe și condiționare reciprocă. In: Lectura și scările. Culegere de articole. Chișinău, pp. 33-38. [Citat 06 februarie 2023]. Disponibil: http://moldis.bnrm.md/bitstream/handle/123456789/1110/Corghenci_Cultura.pdf?sequence=1&isAllowed=y
3. DMITRIC, Ecaterina. Programul Național LecturaCentral, ediția a V-a, 2022 [online]. [Citat 08.02.2023]. Disponibil: <https://www.slideshare.net/rmbiblioteci/programul-naional-lecturacentral-edia-a-va-2022-realizri>
4. LEGE cu privire la biblioteci, nr. 160 din 20.07.2017. Publicat: 18.08.2017. In: Monitorul Oficial, Nr. 301-315 [online]. [Citat 10.01.2023]. Disponibil: <http://lex.justice.md/md/371219/>
5. PROGRAMUL Național LecturaCentral, ediția a 3-a, 2020: Proiect, anexa 2. coordonatori: Liga Bibliotecarilor din Republica Moldova „Alexei Rău”; Biblioteca Națională a Republicii Moldova. Chișinău, 2019. 14 p. Manuscris.

EVALUAREA BIBLIOTECILOR DIN ÎNVĂȚĂMÂNT (ȘCOLI, GIMNAZII, LICEE): REFLECȚII PROFESIONALE

Ludmila CORGHENCI,
ORCID 0000-0002-0248-9108
**Biblioteca Națională a
Republicii Moldova**

Rezumat: *Articolul reflectă rezultatele evaluării bibliotecilor din învățământ (școli, gimnazii, licee). Evaluarea a constituit o oportunitate pentru analiza profundă a proceselor ce se întâmplă în bibliotecile din școli, gimnazii, licee, inclusiv pentru examinarea situației profesionale generale a acestora. Autorul sugerează recomandări de îmbunătățire a activității profesionale fundamentate, având drept reper conținuturile dosarelor.*

Cuvinte-cheie: *evaluare, biblioteci din învățământ, personal de bibliotecă.*

Abstract: *This article reflects the results of evaluation of libraries in educational institutions: schools, gymnasia, high schools, which gave an opportunity for deep analysis of processes that came down in these institutions, including examination of their general professional situation. The author gives advice for improving the fundamental professional activity, and some suggestions based on analysis of completed files.*

Keywords: *evaluation, libraries of educational institutions, library staff*

Dacă Anul Biblioteconomic 2021 a fost înscris în istoria profesională drept an al evaluării bibliotecilor publice teritoriale și al instituțiilor naționale, anul 2022 va rămâne în istoria biblioteconomi-ei naționale ca an al evaluării bibliotecilor din învățământ (universitare, din colegii și centre de excelență, școli profesionale, școli elementare, gimnazii și licee).

În materialul ce urmează sunt prezentate unele reflecții, gânduri, sugestii și propuneri pe marginea evaluării bibliotecilor din învățământ, cu accent pe cele din școli, gimnazii și licee.

Evaluarea bibliotecilor este un proces obligatoriu, prevăzut pentru toate tipurile. Astfel, articolul 13 din Legea cu privire la biblioteci stipulează: „Bibliotecile publice se supun, în mod obligatoriu, evaluării o dată la 5 ani. Evaluarea reprezintă procesul

de stabilire a corespunderii bibliotecii cu criteriile minime aprobate de către Guvern:

- a) cota de atragere a membrilor comunității la bibliotecă;
- b) colecții și resurse informaționale variate, corespunzătoare profilului comunității;
- c) impactul serviciilor, care sunt dezvoltate conform necesităților membrilor comunității;
- d) eficiența utilizării bugetului și dezvoltarea parteneriatelor” [3].

Cadrul normativ unitar pentru realizarea procedurii de evaluare a bibliotecilor din sistemul național este stabilit prin „Regulamentul cu privire la evaluarea bibliotecilor publice” (aprobat prin Hotărârea nr. 747 din 07.10.2020 a Guvernului Republicii Moldova). Documentul identifică cerințele minime obligatorii pentru organizarea și funcționarea bibliotecilor publice în scopul

orientării și optimizării activității acestora, stimulării motivației personalului bibliotecilor și sporirea performanțelor instituționale [4].

Cum a fost văzută și, mai ales, cum a fost acceptată evaluarea de către bibliotecile din învățământ? Chiar fiind o prevedere obligatorie conform cadrului legislativ și de reglementare, începutul evaluării a provocat întrebări, discuții pe diferite platforme (inclusiv în ședințele Consiliului Biblioteconomic Național). E de menționat din start rolul centrelor biblioteconomice departamentale, care au contribuit substanțial la etapa pregătitoare cu activități metodologice-practice zonale, consultații și discuții, asigurând bunul mers al procesului. La fel, menționăm și colaborarea în acest sens a centrelor biblioteconomice departamentale (bibliotecile științifice ale Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” și Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți) cu Centrul de Formare Profesională Continuă în Biblioteconomie și Științe ale Informării din cadrul BNRM, fiind organizate 12 sesiuni de informare pentru bibliotecarii din bibliotecile din școli, gimnazii și licee din zonele de Nord, Centru, Sud și Chișinău. La lucrările sesiunilor au participat activ și responsabilii pentru biblioteci din administrația publică locală.

Activitatea subsemnatei, în calitate de membru al comisiei de evaluare a bibliotecilor din învățământ (școli, gimnazii, licee), ne permite să conchidem următoarele: evaluarea bibliotecilor a fost acceptată drept una obligatorie, importantă, utilă atât bibliotecii, cât și fondatorului, drept o activitate care însoțește pas cu pas activitatea bibliotecii. Procesul nu s-a desfășurat ca un efort profesional impus, nici ca o acțiune care este chemată să „sanționeze” pozitiv sau negativ ori să realizeze o selecție. Evaluarea a constituit o oportunitate pentru analiza profundă a proceselor ce se întâmplă în bibliotecile din școli, gimnazii, licee, inclusiv pentru examinarea situației profesionale generale a acestora. Au fost identificate punctele forte (eforturi pentru dezvoltarea colecțiilor de manuale, studiul necesităților pentru asigurarea cu acestea, diversitatea activităților culturale și altele), dar și

domeniile care necesită intervenții pentru îmbunătățiri (instituirea/dezvoltarea colecțiilor speciale, realizarea rolului de arhivă informațională/documentară în instituție, centrare pe servicii de dezvoltare a competențelor utilizatorilor și altele).

Evaluarea bibliotecii (de orice tip) este un proces care se finalizează cu un statut (obținerea unei categorii de calificare). Ca proces, evaluarea bibliotecilor este axată pe calitate și performanță, promovând modelul unei biblioteci publice prin standarde de calitate, formulate ca un ansamblu de criterii minime și specific, oferind mecanisme de monitorizare și determinare a măsurii în care o bibliotecă corespunde acestor standarde de referință. Evaluarea contribuie la înțelegerea clară a lacunelor, deficiențelor și problemelor care urmează a fi remediate [6]. Ca urmare a procesului, biblioteca din învățământ a fost poziționată prin atribuirea unei categorii de calificare, sporind imaginea și confirmând că aceasta îndeplinește așteptările.

Analiza dosarelor prezentate de bibliotecile din școli, gimnazii și licee ne permite să conchidem că acestea, în general, au un cadru instituțional de documente de reglementare și instrucțiuni, fișe ale posturilor, participă în proiecte educaționale și viața comunitară, dezvoltă parteneriate funcționale cu diferite structuri (domeniul A). Colecțiile bibliotecilor, îndeosebi componenta manuale, sunt dezvoltate conform necesităților informaționale ale utilizatorilor și gestionate conform cerințelor biblioteconomice (domeniul B). Bibliotecile din școli, gimnazii, licee oferă o gamă nediferențiată de servicii, centrându-și eforturile pe cele de socializare și loisir. Dintre modalitățile de promovare a serviciilor predomină rețelele sociale (ale instituțiilor de învățământ), panourile de informații și materialele promoționale. Dosarele au demonstrat existența confuziei între activități și servicii de bibliotecă (domeniul C). Activitatea de cercetare, reflectată prin intermediul dosarelor, se reduce la cea statistică (completarea cercetării statistice 6C, calcularea indicatorilor de performanță), analiza necesităților de asigurare a elevilor cu manuale. Este slabă prezența bibliotecă-

rilor prin intermediul articolelor în reviste de specialitate, comunicărilor la reuniuni profesionale/științifice. Recomandăm centrelor biblioteconomice departamentale de a pune la dispoziția bibliotecilor din rețea algoritmi de elaborare a programelor de activitate, rapoartelor analitice anuale.

În general, bibliotecarii din școli, gimnazii, licee au demonstrat că au acceptat principiul învățării pe parcursul întregii vieți. Aceștia sunt implicați în instruiți nonformale și activități metodologice organizate la nivel raional (de către responsabilii pentru activitatea bibliotecilor din structurile administrației publice locale – în acest context menționăm experiențele reprezentative din raioanele Soroca, Călărași, municipiile Chișinău, Bălți), la nivel departamental (oferte educaționale puse la dispoziție de centrele biblioteconomice departamentale). Menționăm și participarea bibliotecarilor la cursurile de scurtă durată de educație formală, prestate de Universitatea de Stat din Moldova (domeniul E). Accentuăm necesitatea dezvoltării competențelor bibliotecarilor din școli, gimnazii, licee privind

cadrul legislativ și de reglementare, gestionarea colecțiilor, tipologia și conținutul serviciilor de bază oferite, diversificarea/personalizarea serviciilor de dezvoltare a competențelor utilizatorilor/membrilor comunității, e-servicii, modalitățile de promovare a serviciilor, măsurătorii activității de bibliotecă etc.

Situația identificată prin intermediul dosarelor bibliotecilor privind prevederile domeniului F „Facilități, dotări și finanțare” este confirmată de datele statisticii oficiale (la 1 ianuarie 2023). Astfel, doar circa 69% (808 din numărul de biblioteci existente – 1173) din bibliotecile din școli, gimnazii, licee sunt asigurate cu computere și doar 62% (număr total 723) sunt conectate la Internet. Doar 9% au în dotare tablete, circa 23% – imprimante, 4% – scanere [1].

Chiar dacă evaluarea este un proces obligatoriu, în anul 2022, nu toate bibliotecile din școli, gimnazii, licee au fost supuse procesului, fiind invocate diverse motive. În tabelul de mai jos prezentăm sinteza statistică privind evaluarea bibliotecilor din zona Nord:

Nr d/r	Unitatea administrativă	Nr. total de biblioteci	Nr. de biblioteci evaluate	Categorii atribuite					Punctaj acumulat	
				categ. super.	categ. 1	categ. a 2-a	categ. a 3-a	categ. a 4-a	max.	min.
1.	Bălți	23	22	0	0	6	11	5	236	94
2.	Drochia	28	28	0	0	17	11	0	257	166
3.	Edineț	39	22	0	0	5	8	9	300	113
4.	Fălești	34	33	0	0	1	12	20	247	46
5.	Florești	45	36	0	0	4	14	18	240	127
6.	Rezina	26	9	0	0	2	6	1	267	151
7.	Soroca	32	27	0	0	8	12	7	271	107
8.	Șoldănești	18	8	0	0	3	3	2	211	112
9.	Telenești	31	16	0	0	3	3	10	218	92
10.	Ungheni	45	28	0	0	8	2	18	248	84
	Total	321	229							

Datele tabelului relevă o prezență bună privind evaluarea bibliotecilor din municipiul Bălți, raioanele Drochia, Fălești, Soroca. Ne referim atât la numărul de biblioteci evaluate, cât și la conținutul dosarelor prezentate.

În ce privește conținutul dosarelor prezentate spre evaluare, sugerăm următoarele îmbunătățiri destinate în final eficientizării funcționării bibliotecilor din învățământ:

- completarea/revizuirea documentelor instituționale (strategii, politici, regulamente, instrucțiuni) în corelare cu cadrul legislativ și de recomandare și ținând cont de specificul instituțional;

- implicarea bibliotecilor în proiecte naționale și internaționale, inițierea celor instituționale, orientate pentru promovarea cărții și lecturii;

- intensificarea prezenței pe rețelele sociale, paginile WEB ale instituțiilor;

- dezvoltarea/diversificarea colecțiilor de bibliotecă în scopul satisfacerii necesităților informaționale ale utilizatorilor și îndeplinirii misiunii bibliotecii școlare;

- diversificarea/personalizarea serviciilor oferite, centrându-se pe cele de dezvoltare a competențelor membrilor comunității;

- învățarea/aplicarea/valorificarea măsurătorilor activității de bibliotecă: indicatori statistici, de performanță și impact;

- implicare activă în activitățile de instruire în biblioteconomie și științe ale informării.

Evaluarea a reliefat problema calității, dar și a asigurării cantitative a personalu-

lui din bibliotecă: predomină personalul cu studii în alte domenii, multe posturi sunt fără titulari, cu angajați pe 0,5 sau chiar 0,25 normă. În acest sens sunt necesare intervenții ale autorităților naționale și profesionale pentru augmentarea poziționării profesionale a bibliotecarului din învățământ, respectarea prevederilor cadrului legislativ și de reglementare pentru bibliotecă.

Evident, unele bibliotecă din școli, gimnazii, licee sunt în proces de pregătire pentru evaluare, act integrat activității profesionale de validare a rezultatelor, de diagnosticare și prognosticare a dezvoltării bibliotecii, de aplicare a constituenților managementului calității.

Referințe bibliografice:

1. CERCETARE statistică anuală Bibliotecile școlare din Republica Moldova Nr 6-c 2022. [citată 7.03.2023]. Disponibil: https://docs.google.com/spreadsheets/d/1xj6DxLUYQ2ela2yOehlU_My3OGBhC6GyGbSofq28Jg/edit#gid=777348482
2. CORGHENCI, Ludmila. Idei de redresare post-evaluare: privind bibliotecile publice teritoriale. In: Magazin bibliologic. 2022, nr.1/2, pp. 46-49. ISSN 1857-1476.
3. LEGE cu privire la bibliotecă: nr. 160 din 20.07.2017. [citată 2.03. 2023]. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=120694&lang=ro
4. REGULAMENT cu privire la evaluarea bibliotecilor publice. Aprobata prin hotărârea nr. 747 din 07.10.2020 a Guvernului Republicii Moldova. [citată 2.03.2023]. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=123623&lang=ro
5. ROLUL și funcțiile evaluării. [citată 23.03.2022]. Disponibil: <http://www.scoalaargeseana.ro/didactica-magna/1772-rolul-si-functiile-evaluarii>
6. TCACI, Lilia. Evaluarea – factor esențial pentru sporirea calității și performanței bibliotecilor. In: Coșeri, Tatiana. Ghid practic pentru aplicarea „Regulamentului privind evaluarea bibliotecilor publice. Chișinău, 2021. 86 p. ISBN 978-9975-49-478-6. [citată 6.03.2023]. Disponibil: http://www.bnrm.md/files/accesDedicat/ghid_regulament_de_evaluare_final_11.02.2021.pdf

CHIPUL, PERSONALITATEA ȘI OPERA PREOTULUI-POET ALEXIE MATEEVICI ÎN JURNALISTICA ȘI ARTA PLASTICĂ BASARABEANĂ (anii 1990-2022) (Către 135 de ani din ziua nașterii lui A. Mateevici)

Ioan GĂINĂ,
ORCID 0009-0006-4368-0538
**scriitor, directorul Casei-muzeu
„A. Mateevici”,
s. Zaim, raionul Căușeni**

Rezumat: Materialul scoate în prim-plan chipul, personalitatea și opera preotului-poet Alexie Mateevici în jurnalistică și arta plastică basarabească în deceniul al doilea a secolului XXI. Ajuns a fi „cel mai de seamă cântăreț al limbii române”, Mateevici se remarcă în istorie cu chipul său blând „ca al sfinților din icoanele de odinioară” (N. Iorga). Imaginea sa devine un cult pentru oamenii de artă, astfel că chipul său îl găsim în pictură, sculptură, jurnalistică și, nemijlocit, în literatură. Autorul trece în revistă cele mai reprezentative lucrări care îl readuc printre noi pe preotul-poet în arta plastică, creionând totodată chipul moral al lui Alexie Mateevici, mai atrăgând atenția la faptul că și astăzi poetul este o prezență vie în viața social-politică a Basarabiei. Scris către aniversarea a 135-a din ziua nașterii lui Alexie Mateevici, articolul pune în valoare și fondul valoros de piese ale Casei-muzeu „A. Mateevici” din Zaim, fiind și o apreciere a efortului sincer al jurnaliștilor, cercetătorilor și oamenilor de artă, care în clipele de vârf ale istoriei acestei palme de pământ au știut că trebuie să apeleze la Alexie Mateevici — „Proorocul cărui ducem vecinic dor”.

Cuvinte-cheie: Alexie Mateevici, jurnalistică, arta plastică, sculptură, pictură, antologie, publicație, Basarabia, personalitate ș. a.

Abstract: This article examines the image, personality and work of the poet priest Alexie Mateevici, echoed in Bessarabian journalism and visual arts in the second decade of the 21st century. „The most important singer of the Romanian language”, Mateevici distinguishes with his gentle face “like that of the saints from the icons of the past” (N. Iorga). His image became a cult phenomenon for artists, so we could find his portrait in painting, sculpture, journalism and, directly, in literature reflections. The author reviews the most representative works that bring the poet priest back to us in visual arts, correspondingly sketching the moral character of Alexie Mateevici, drawing attention to fact that till now the poet remain present in the socio-political life of Bessarabia. Dedicated to the 135th anniversary of the birth of Alexie Mateevici, the article also highlights the valuable collection of the “A. Mateevici” House-Museum from Zaim. It pays tribute to sincere effort of journalists, researchers and artists who, in the important moments of our history, knew they had to turn to Alexie Mateevici, “The Prophet who we miss forever”.

Keywords: Alexie Mateevici, journalism, fine arts, sculpture, painting, anthologies, publication, Bessarabia, personality.

Atunci când afirmăm că pentru națiunea noastră „Eminescu este Sfântul preacurat al gherșului românesc” (T. Arghezi), aceeași afirmație o putem atribui preotului-

poet Alexie Mateevici, gândindu-ne, desigur, la spiritualitatea spațiului pruto-nis-trean al Basarabiei românești.

Oricum, fiecare mare scriitor are o me-

nire aparte pentru neamul său și de aceea el primește suplimentar și un nume metaforic sau un supranume care îl deosebește de ceilalți. Astfel, Alexie Mateevici este numit „Cel mai de seamă Cântăreț al limbii române”, lăsându-i „în urmă pe Coșbuc cu *Gra-iul neamului* și pe Gheorghe Sion cu *Limba noastră*” (Vasile Țepordei).

Părintele Mateevici se mai remarcă în istorie și cu chipul său blând. Astfel, Nichifor Crainic, cel care l-a cunoscut, îl caracterizează ca un bărbat „voinic..., spătos..., în antereu cenușiu rusesc, fără plete încâlcite..., cu barba apostolică, redusă la un cioc... Avea în cuvinte și în zâmbet o blândete comunicativă care te împrietenea fără zăbavă. Era de statură mijlocie..., ochi căprui, puțin înmuiați în lacrimi și de o melancolie nespasă”.

Caracterizarea pe care i-o face Nichifor Crainic lui A. Mateevici e una care ne-ar permite să-i facem portretul poetului fără a cunoaște imaginea lui de pe o fotografie. Mai aflăm că Mateevici „era foarte discret..., foarte bun la suflet și prietenos. Avea o memorie și o inteligență fenomenală. Reținea aproape tot ce citea”, era pentru colegi „un dicționar enciclopedic”.

Același contemporan ne mai spune: „Iubea foarte mult să officieze. Avea un bariton frumos și impresionant”, era „are iubitor de natură..., era foarte moral”, alegând să meargă la război, ca să cunoască „și cele amare ale vieții” (P.V. Haneș, „Studii literare”, 1925, p. 55-57).

Dar cât de laconic și memorabil îl prezintă Nicolae Iorga în volumul „Oameni cari au fost” (1917)! Desprindem din articolul „Încă unul – preotul Mateevici” următoarea caracterizare dată de marele istoric: „... preot tânăr și voinic, cu o blândă față ca a sfinților din icoanele de odinioară”.

Chipul lui Alexie Mateevici în artă

În Basarabia există un cult pentru chipul și personalitatea preotului-poet. Cunoaștem un Alexie Mateevici ca fapt de conștiință colectivă, mereu înnoindu-se de sine. Toate publicațiile, până și cele ostile, își temperează avântul revanșard atunci când vine vorba de chipul lui A. Mateevici și se simt onorate să imprime în pagini sau

pe coperte lucrări de artă cu imaginea lui A. Mateevici.

În semn de apreciere pentru artiștii plastici din Basarabia prezentăm mai jos o trecere în revistă a celor mai memorabile lucrări.

În sculptură:

- Alexandru Plămădeală (bust la Cimitirul Central Ortodox din Chișinău);
- Dumitru Scvorțov-Rusu (pe Aleea Clasicilor, Chișinău);
- Ion Ciobu (muzeu, Zaim);
- Mihai Damian (muzeu, Zaim);
- Ion Guțu (Chișinău, Teatrul „Alexie Mateevici”);
- Grigore Băț (Chișinău, Poiana Câmpina);
- Iosif Chitman (perioada sovietică, muzeu, Chișinău, Zaim);
- Valentin Vârtosu (muzeu, Zaim);
- Ioan-Alexandru Diacu-Ialomîța (Căinari);
- Mihai Ecobici, Tudor Șerban, Tiberiu Moșteanu-arhitecți (Zaim);
- Victor Nița (Chișinău, Casa Centrală a Armatei);
- Petre Șoltoianu, ceramist (medalion);
- Dan Covătaru (la Căușeni);
- Dan Mateescu (la Movilenii de Sus, jud. Galați).

Între aceste imagini sculpturale, care ni-l prezintă, iconic pe A. Mateevici, distingem două, reprezentative:

1. Bustul funerar al lui Alexie Mateevici, realizat de prietenul său, Alexandru Plămădeală, autor al monumentului lui Ștefan cel Mare și Sfânt din Chișinău;
2. Statuia de Apostol al Limbii și al Neamului, ce se ridică în curtea Casei-muzeu „A. Mateevici” din Zaim, autor Mihai Ecobici, secundat de arhitecții Tudor Șerban și Tiberiu Moșteanu, care este, conform afirmației artistului plastic Tudor Zbârnea, „cea mai reușită din tot spațiul dintre Prut și Nistru” (21.01.2008).

În pictură, grafică:

- Igor Vieru (portret, Zaim, Chișinău);
- Vasile Didăc (Chișinău, Biblioteca Națională);
- Iurie Matei (Chișinău, Academia de Științe);

- Ion Tăbârță (Chișinău, arhiva personală);
- Ion Sfeclă (Zaim, muzeu);
- Mihai Mireanu (Chișinău);
- Efrosinia Baltag-Mocanu (Zaim);
- Radu Gorodenco (Zaim);
- Tineri liceeni din ținutul Căușeni, patria mică a lui Alexie Mateevici: Veronica Ilieș, Victoria Petrov, Izabelle Barbaroș, Adriana Gavriliță, Ștefan Ghenciu ș.a.

Între portretele reușite ale pictorilor basarabeni se distinge cel al lui Igor Vieru, lucrare care a suportat de-a lungul timpului și unele intervenții necesare. În perioada regimului sovietic pictorul nu și-a permis să „așeze” crucea la pieptul preotului-poet. A făcut-o mai târziu, când se putea.

Imaginea vie a poetului este adusă și în *cinematografia basarabeană*, de documentarul „Binecuvântarea”, regie – Alecu Deliu, scenariu – Iurie Colesnic, rolul lui A. Mateevici fiind interpretat de subsemnatul, în august 1989.

Creionări la chipul moral al preotului-poet Alexie Mateevici:

Din mărturiile celor apropiați și din cele ale contemporanilor săi Mateevici ni se prezintă astfel:

- Fire tăcută, retras, de mic copil, în lecturi, era „stângaci la joc”.
- Mai mult asculta decât vorbea.
- Avea o predilecție clară pentru studiul limbilor străine.
- Talentat la desen, muzică, bun orator în perioada seminarului și a Academiei Teologice din Kiev.
- La Kiev ia parte la mișcarea națională a studenților moldoveni.
- Este numit profesor la Seminarul din Poltava, dar insistă până la capăt să revină la Chișinău, la *Alma mater*.
- Om „de o probitate exemplară, deschis și generos; exponent de frunte al conștiinței naționale, luptător pentru drepturile neamului său”.

Cel mai de seamă portret moral al *Cântărețului neîntrecut al limbii române* îl fac, totuși, confrății lui de condei. Poemele și eseurile lor conturează chipul de „prooroc al Basarabiei”. Aproape toate antologiile dedicate limbii române și neamului îl au în

frunte pe Alexie Mateevici, fie cu poezia „Limba noastră”, fie cu un citat de al său:

- „Mama, Graiul” (antologie de Grigore Vieru), Chișinău, editura „Literatura artistică”, 1981;
- „Cântărețul limbii noastre” (Omagiu lui A. Mateevici), idem, 1988;
- „Limba maternă – floare eternă”, Chișinău, 2000;
- „Poemele limbii române”, editura „Biodova”, 2014 ș.a.

- Mateevici – prezență vie în viața social-politică a Basarabiei de astăzi

Poezia și publicistica lui A. Mateevici sunt atât de actuale, elocvente, că adesea răsună în discursurile politicianilor. Adevărat că se folosește de opera și mesajele poetului nu doar cohorta de intelectuali pro-naționale, ci și adversarii noștri. Aceștia din urmă, mai ales, rup din context fragmente din creația poetului sau interpretează după bunul lor plac unele din lucrările sale.

Curentului antiromânesc îi place să interpreteze eronat poezia „Unora” (o lucrare poetică din 9 catrene, scrisă la Mărășești, 13-14 iulie 1917):

„Noi nu ne înțelegem: voi vreți a noastră limbă

S-o înnoiți, surpându-i temeuri vechi,
Și noua latinie, măcar de-ar fi cam strâmbă,

Vă pare totuși cântec, sunându-vă-n urechi”.

Unii au ajuns să susțină că, atunci când Mateevici a intitulat poemul său genial „Limba noastră”, a avut în vedere „limba moldovenească”.

E adevărat, celor care ne contestă istoria nu le convine cuvântarea lui Mateevici la Congresul I al învățătorilor moldoveni din Basarabia, în cadrul căruia poetul afirmă: „Da, suntem moldoveni, fii ai vechei Moldove, însă facem parte din marele trup al românismului, așezat prin România, Bucovina și Transilvania. Frații noștri din Bucovina, Transilvania și Macedonia nu se numesc după locurile unde trăiesc, ci-și zic români. Așa trebuie să facem și noi! Asta nu înseamnă separatism, căci și cei din Transilvania, și cei din Bucovina, și cei din America se numesc tot români.” În continuare Mateevici zice foarte hotărât: „Tre-

buie să știm de unde ne tragem, căci altfel suntem niște nenorociți rătăciți. Trebuie să știm că suntem români, strănepoți de ai romanilor, și frați cu italienii, francezii, spaniolii și portughezii. Aceasta trebuie să le-o spunem și copiilor și tuturor celor neluminați. Să-i luminăm pe toți cu lumina dreaptă”.

Un mare poet, când pleacă, de fapt, abia vine în lumină, căci neamul tânjește după dânsul, revenind la el prin lecturi. Așa s-a întâmplat și cu Mateevici în Basarabia. Publicațiile de aici i-au așezat chipul și opera la vedere.

Cea mai devotată idealurilor mateeviciene a fost și rămâne publicația săptămânală „Literatura și Arta”. Ea a găzduit în cele peste trei decenii de libertate ziaristică în jur de 100 de articole, recenzii, prezentări de carte, materiale de arhivă, amintiri ale contemporanilor poetului, opere de artă (pictură, sculptură), care exprimă aderența largă, populară față de poetul nr.1 al Basarabiei. Publicația nu trece cu vederea niciun eveniment important dedicat memoriei lui A. Mateevici. Între autorii care au consacrat mai mult timp și spațiu de ziar teme mateeviciene se înscriu cercetătorii: Sava Pânzaru, Ion Nuță, Vasile Malanețchi, Vasile Badiu, Iurie Colesnic, Vlad Chiriac, Dumitru Păsat, Ion Șpac, Gheorghe Baciu ș.a. Autorul care a prezentat arhiva Mateevici la „Literatura și Arta” a fost Vlad Chiriac. Menționăm aici pagini întregi, în numerele din 14 martie 1991, 2 noiembrie 1995, 28 martie 1996, 26 martie 1998. Astfel, „L.A” a fost și rămâne publicația cea mai aproape de destinul și opera lui A. Mateevici, dar nu este unica în Basarabia.

Urmează cauza nobilă a săptămânalului „Literatura și Arta” și o publicație din provincie, ziarul raional „Căușeni”, care s-a numit anterior „Avangarda” și „Valul lui Traian”, avându-i ca redactori-șefi pe ziaristii Gheorghe Tabunșic, Vlad Sărătilă, Svetlana Berghi și Ilie Gluh. Deși era o publicație a Consiliului Raional, redactorii au rezervat întotdeauna spațiul necesar pentru revenire la promovarea operei lui A. Mateevici (poezie, traduceri, articole și studii), publicând-o în momentele când scriitorul devenea, transcendental, părtaș la

evenimentele istorice, trăite cu mare intensitate emoțională în ținutul copilăriei sale. Vom menționa desfășurarea anuală a Zilelor Naționale Mateevici, reflectată în numerele din 17 martie, 1993, 4 aprilie 1998, 18 martie 2011, 15 martie 2013, respectiv, a Sărbătorii Naționale „Limba Noastră cea Română” (26 august 1993, 07 septembrie 2012 ș.a.). Și tot în săptămânalul căușenean este reflectat un eveniment remarcabil, organizat de Casa-muzeu „A. Mateevici” din Zaim, cu susținerea europarlamentarului român Elena Băsescu și a Șefului Departamentului pentru Românii de Pretutindeni Eugen Tomac – deschiderea la Bruxelles, în Parlamentul Uniunii Europene, la 25 ianuarie 2011, a expoziției „Alexie Mateevici – poet-erou al Basarabiei” (vezi numerele din 04 și 18 februarie 2011 ș.a.).

Prin publicarea acestor materiale ziarul a contribuit onorabil la apropierea cititorilor din spațiul pruto-nistean de opțiunile și aspirațiile mateeviciene. La promovarea acestor deziderate a contribuit și ziarul județean „Curentul”, în scurta perioadă de existență a județului Tighina cu sediul în or. Căușeni (1999-2004). În același context se înscrie și contribuția publicației periodice „Comoara”, care apare sub auspiciile Casei-muzeu „A. Mateevici” din Zaim, un număr special al căreia a fost dedicat celor 80 de ani de la scrierea poemului „Limba noastră”, ediție care a văzut lumina tiparului între copertele revistei „Luminătorul”, publicație istorică, în paginile cărei au fost publicate o bună parte a materialelor semnate de A. Mateevici. Cele 64 de pagini ale revistei „Comoara” (format A5) inserează bucăți literare mateeviciene, cicluri de versuri consacrate poetului, un dialog și un monolog, file de jurnal, dar și o adresare peste vremi a unor copii de la Liceul de Creativitate și Inventică „Prometeu” din Chișinău, care și-au dorit „să-l ridice pe iubitul nostru părinte (A. Mateevici) în rândul sfinților acestui neam” (pag. 63). E o adresare de care va trebui să se țină cont atunci când va sosi ziua trecerii Părintelui A. Mateevici în rândul sfinților.

Săptămânalul pedagogic „Învățământul Public”, numit apoi „Făclia”, se înscrie în rândul publicațiilor basarabene luptătoare

pentru revenirea la adevărul istoric despre limbă, alfabet latin și tricolor, precum și la readucerea în spațiul spiritual a operei lui A. Mateevici. Între alte materiale, ziarul publică un articol vast al cercetătorului Dumitru Păsat, intitulat „Alexie Mateevici versus Gustav Fechner. Câte ceva despre doctrina filosofico-teologică” („Făclia”, 23 noiembrie, 2013, pag.14).

Chipul și opera lui A. Mateevici apar de asemenea în revistele pentru copii și adolescenți „Alunelul”, „Noi” și „Florile Dalbe”. Menționăm în special numerele din 25 martie 1994 și din 26 martie 1998 ale revistei „Florile Dalbe”.

Ziarul „Moldova Socialistă”, organ de presă al CC al PCM, deși acordă spațiu problemei revenirii la scrisul cu litere latine, îngăduise doar o singură pagină consacrată lui A. Mateevici, la 25 martie 1988, pag. 3.

În acea perioadă de frământări sociale ziarul tineretului comsomolist „Tinerimea Moldovei” rezervase doar pagina a patra în numărul din 16 martie 1988 personalității lui A. Mateevici – prin două materiale, semnate de criticul literar Eliza Botezatu și poetul-cercetător Iurie Colesnic.

Merită să fie apreciat și efortul altor publicații care au reflectat viața și opera lui Alexie Mateevici:

- „Alfa și Omega” (Publicația Mitropoliei Basarabiei), nr. 5, 1-15 martie 1999, pag.3;
- „Săptămâna”, 14 martie 1997, pag. 7, articolul cercetătorului Sava Pânzaru „Noi mărturii despre moartea lui A. Mateevici”;
- „Viața Satului”, 26 martie 1994, ediție specială „Alexei Mateevici – caiete de cultură”, nr. 37 din 26 martie 1988, pag.4;
- „Natura”, nr. 3, martie, 1997, pag.4;

- „Țara”, publicație a Frontului Popular Creștin-Democrat din Moldova, numerele din 14 martie 1995, pag. 8, 10 martie 1998, pag. 4, 24 martie 1998, pag.1 ș.a.

- „Luceafărul”, publicație a Partidului Renașterii și Concilierii, nr. 38, 26 mai 1998, pag. 2;

- „Oastea Moldovei”, nr. 14 din 5 aprilie 2000, pag. 8.

Un rol aparte în promovarea personalității și operei lui A. Mateevici l-au mai avut revistele basarabene: „Moldova”, „Cugetul”, „Orizontul” ș.a.

Revista „Moldova”:

1. Nr.6, 1991, pag. 11 – articolul „Al. Mateevici: semnificația unui pseudonim” de Sava Pânzaru;

2. Nr. 3-4, 1996, pag. 4-5 – monologul „Binecuvântați am fost de el cu toții” de subsemnatul;

3. Nr. 5-6, 2005, pag 24-27 – „Pledoarie pentru neuitarea lui Mateevici”;

4. Mai-iunie, 2013, pag, 8-13.

Materialele prezentate mai sus sunt doar o parte a referințelor din Basarabia, care ni-l țin mereu aproape pe cel mai tânăr, cel mai talentat și cel mai iubit poet al românilor basarabeni, el însuși o comoară a spiritului național, care nu a putut fi înăbușit de regimurile dușmănoase.

Apreciem în aceste rânduri efortul sincer al jurnaliștilor și oamenilor de artă basarabeni (excepție fac doar câteva nume...), care, în clipele cele mai dificile ale istoriei acestei palme de pământ românesc, au știut că trebuie să apeleze la Alexie Mateevici – „proorocul cărui ducem vecinic dor”. Comunicarea și comuniunea cu el au fost salvatoare pentru românii basarabeni pe parcursul acestor decenii.

Referințe bibliografice:

1. Alexie Mateevici. Genealogii, iconografie, evocări. Ediție întocmită de Vlad Chiriac. Chișinău: Știința, 2003. 198 p. ISBN 9975-67-382-1.
2. Cântărețul limbii noastre. Omagiu adus lui Alexie Mateevici. Chișinău: Literatura artistică, 1988.
3. Găină, Ioan. Altarele Limba Noast. Chișinău: Pontos, 2017. 84 p.
4. Mateevici, Alexei. Opere. Vol.1. Chișinău: Știința, 1993. 624 p. ISBN 5-376-01492-4.
5. Mateevici, Alexie. Un vis dorit. Medalion aniversar – 125. Buzău: Editura Editgraph, 2013. 84 p.
6. Țepordei, Vasile. Alexie Mateevici. Monografie. Chișinău. Pontos, 2016. 200 p. ISBN 978-9975-51-762-4.

REZULTATELE STUDIULUI NAȚIONAL PRIVIND NECESITĂȚILE DE FORMARE PROFESIONALĂ CONTINUĂ A PERSONALULUI DIN CADRUL SISTEMULUI NAȚIONAL DE BIBLIOTECI

Ludmila CORGHENCI,
ORCID 0000-0002-0248-9108
Ecaterina DMITRIC,
ORCID 0000-0003-4080-0953
Biblioteca Națională a Republicii Moldova

Rezumat: *Articolul prezintă rezultatele studiului necesităților de formare profesională a personalului din bibliotecile sistemului național, realizat la sfârșitul anului 2022 de Centrul de Formare Profesională în Biblioteconomie și Științe ale Informării din cadrul Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova. Obiectivele urmărite: recunoașterea necesității și participării la instruire; cunoașterea surselor de formare despre oferta educațională a BNRM, accesibilitatea acesteia; identificarea nivelului de implicare la activitățile educaționale organizate de Centru; identificarea subiectelor necesare, preferințelor dezvoltării competențelor profesionale.*

Cuvinte-cheie: *competențe profesionale, formare profesională continuă, Centrul de Formare Profesională în Biblioteconomie și Științe ale Informării din cadrul Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova.*

Preliminarii

Centrul de Formare Profesională Continuă în Biblioteconomie și Științe ale Informării (CFPC), ca o componentă constitutivă a centrului biblioteconomic național – Biblioteca Națională a Republicii Moldova (BNRM) –, are drept obiective prioritare diagnoza situației privind personalul de specialitate din biblioteci/bibliotecă, identificarea necesităților de formare profesională continuă a personalului, elaborarea și asigurarea accesului la Oferta educațională, furnizarea de programe de formare profesională continuă, inclusiv prin colaborare și parteneriate, evaluarea impactului activităților educaționale și competențelor obținute de către formabili, crearea unui mediu benefic și stimulativ de comunicare, informare și învățare profesională etc. [4].

Identificarea necesităților de forma-

Abstract: *This article examines the results of research in professional training needs of the national librarianship system staff, carried out by the Center for Professional Training in Library and Information Sciences within the National Library of the Republic of Moldova at the end of 2022. The objectives pursued were: training needs analysis; recognizing sources and accessibility of educational offer of NLRM; identifying levels of involvement in educational activities of the Center; identifying necessary subjects and preferences for development of professional skills.*

Keywords: *professional skills, continuous professional education, Center for Professional Training in Library and Information Sciences within the National Library of the Republic of Moldova.*

re profesională continuă a personalului din biblioteci precede elaborarea ofertelor educaționale, determină corelarea procesului cu schimbările și noutățile mediului profesional, influențează calitatea și finalitățile/impactul dezvoltării competențelor. Astfel, CFPC BNRM anual cercetează nevoile de formare profesională continuă a personalului de specialitate din cadrul SNB, fundamentându-și activitatea (elaborare de oferte, suporturi didactice etc.) în baza acestora [2].

Scopul studiului anual este identificarea, la nivel individual și de sistem, a nevoilor de formare continuă a personalului din bibliotecile țării, pentru a îmbunătăți procesul din punct de vedere organizațional și al conținutului. Obiectivele urmărite: recunoașterea necesității și participării la

instruire; cunoașterea surselor de informație despre oferta educațională a BNRM, accesibilitatea acesteia; identificarea nivelului de implicare la activitățile educaționale organizate de Centru; identificarea subiecților necesare, preferințelor dezvoltării competențelor profesionale. Ca impact al studiului menționăm prestarea programelor educaționale ale CFPC potrivit sugestiilor, propunerilor, recomandărilor respondenților.

Informații statistice oficiale: la 01.01.2022, în cele 2 632 de biblioteci erau angajați 4 030 persoane, inclusiv 49 – informaticieni, ingineri. 62% din numărul total al personalului SNB au studii superioare și doar 26% au studii superioare în domeniul biblioteconomiei și științelor informării (BȘI); 38% constituie personalul cu studii medii speciale și generale și doar 14% – personal cu studii medii speciale în BȘI. La fel, la 01.01.2022 numărul deținătorilor de categorii de calificare constituie 41% din numărul total al personalului de specialitate, inclusiv: categoria superioară – 3% din numărul total al personalului de specialitate, categoria 1-a – 19%, categoria a 2-a – 19% [1].

Metodologia de cercetare

Studiul necesităților de formare pro-

fesională continuă a fost realizat în baza chestionarului Google Forms, construit corespunzător informațiilor urmărite și completat în perioada 21-30 noiembrie 2022. Chestionarul a inclus 9 întrebări privind atitudinea față de formarea profesională continuă, sursele de informare și accesul la ofertele educaționale ale CFPC, participarea la activitățile educaționale oferite, aprecierea utilității și sugestiilor de îmbunătățire a acestora, subiecte de învățare pentru anul 2023, precum și informații despre respondenți (nivelul de studii, vechimea în muncă, categoria de calificare, tipul și locul în care funcționează biblioteca).

Datele de contact ale chestionarului au fost transmise managerilor centrelor biblioteconomice naționale, departamentale și teritoriale (aceștia urmând să disemineze informația către bibliotecile din rețea), responsabililor pentru activitatea bibliotecilor din administrațiile publice locale. Au fost colectate 411 de răspunsuri. Modalitatea de colectare a datelor ne permite să conchidem privind caracterul aleatoriu al eșantionului, proiectat și aplicat pe baza regulilor probabilității [5, p. 128].

Caracteristica socio-demografică și profesională a respondenților

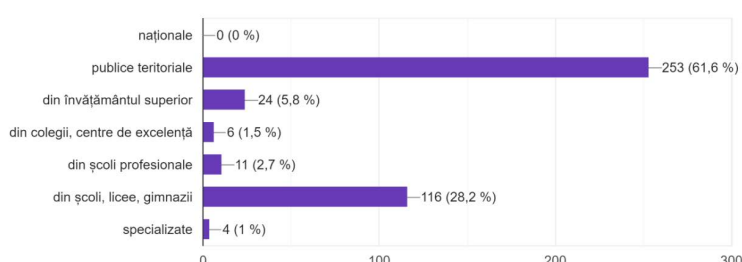
Tabelul 1. Profilul socio-demografic și profesional al respondenților

Variabila	Categoria	Nr. respondenți	%
Vechimea de muncă în bibliotecă	până la 1 an	18	4%
	1-2 ani	52	13,1 %
	3-5 ani	58	14,1%
	6-10 ani	60	14,6%
	11-15 ani	31	7,5%
	16-20 ani	37	9%
	peste 20 de ani	155	37,7%
Nivelul de studii	superioare în biblioteconomie și științe ale informării	99	24,1%
	superioare (în alte domenii)	132	32,1%
	medii speciale în biblioteconomie și științe ale informării	55	13,4%
	medii speciale (în alte domenii)	92	22,4%
	medii generale	33	8%
Categoria de calificare	categoria superioară	37	9%
	categoria 1-a	105	25,5%
	categoria a 2-a	84	20,5%
	fără categorie	185	45%

Conchidem că preponderent a participat în calitate de respondent personalul cu o vechime de muncă în bibliotecă de peste 20 de ani, între 6-10 ani și 3-5 ani. Cea mai mare parte a respondenților au studii superioare în alte domenii, fiind urmați de personalul cu studii superioare de profil și medii speciale în alte domenii. Respondenții care au categoria 1-a de calificare constituie cea mai mare parte, fiind urmați de către deținătorii de categoria a 2-a.

Graficul de mai jos prezintă repartizarea respondenților în funcție de tipul instituției (Q 14). Menționăm corespun-

Graficul 1. Tipul bibliotecilor în care funcționează respondenții

În funcție de localitatea în care funcționează respondenții (Q15), concluzionăm că aceștia reprezintă majoritatea

derea prezenței respondenților numărului de biblioteci în cadrul SNB: cea mai mare proporție constituie personalul din cadrul bibliotecilor publice teritoriale 253 (61,6%), fiind urmat de cel din bibliotecile școlare, de gimnazii, licee – 116 (28,2%), biblioteci din învățământul superior – 24 (5,8%) și altele. Menționăm că studiul necesităților de formare profesională a personalului din cadrul BNRM nu este parte a acestei investigații (fiind realizat un alt studiu). Cu părere de rău, Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă” nu a răspuns solicitării de participare la studiu.

unităților teritoriale din Republica Moldova. Cele mai multe răspunsuri au fost obținute din raioanele Ungheni, Soroca, Orhei.

Tabelul 2. Prezența respondenților în funcție de localitatea/raionul în care funcționează

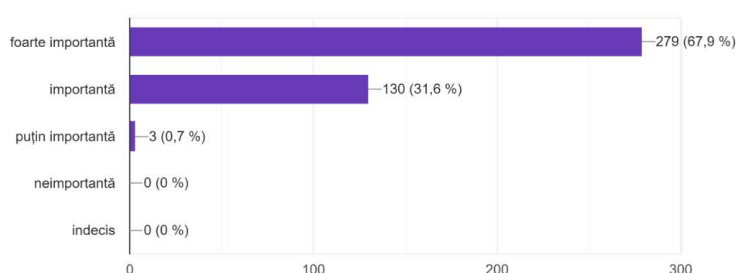
Localitatea	Nr. respondenți	% din numărul total
Ungheni	36	9
Soroca	27	6
Orhei	24	6
Călărași	23	5
Criuleni	22	5
Florești	21	5
Telenești	19	5
Strășeni	17	4
Nisporeni	15	4
Bălți	14	3
Chișinău	13	3
Șoldănești	13	3
Ocnița	13	3
Ștefan Vodă	13	3
Cahul	12	3
Briceni	12	3
Călărași	12	3
Drochia	12	3
Glodeni	11	3
Fălești	10	2
Comrat	9	2
Rezina	8	2
Anenii Noi	7	2
Șoldănești	7	2
Cimișlia	7	2
Râșcani	6	1
Dondușeni	5	1

Hâncești	5	1
Căușeni	4	1
Leova	3	0,7
Ialoveni	2	0,4
Cantemir	2	0,4
Dubăsari	2	0,4
Taraclia	2	0,4
Sângerei	2	0,4
Vulcănești	1	0,2
Total	411	100%

Rezultatele studiului

Majoritatea respondenților, 67,9%, au identificat formarea profesională continuă prin calificativul „foarte importantă”, pre-

cum și „importantă” – 31,6%. Doar trei respondenți au specificat formarea profesională continuă drept „puțin importantă” (Q1).

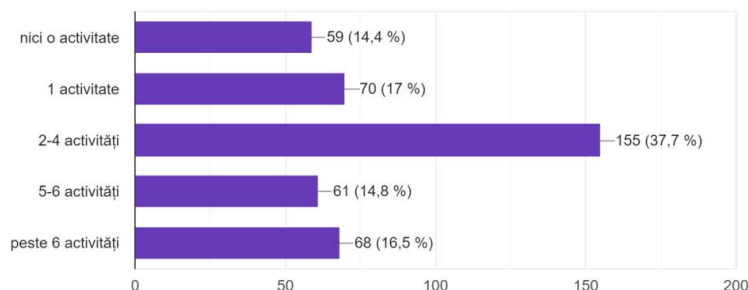
Graficul 2. Opinii privind importanța formării profesionale continuă

Astfel, răspunsurile respondenților confirmă orientarea și tendința de implicare a personalului din biblioteci pentru procesul continuu și cumulativ de dobândire și dezvoltare a competențelor, acesta bazându-se pe conceptul învățării permanente. Această orientare și tendință este augmentată de prevederile cadrului legislativ și de reglementare privind activitatea bibliotecilor, aprobat în Republica Moldova începând cu anul 2017.

Care este situația privind implicarea personalului din biblioteci în activități educaționale de caracter nonformal? Majoritatea respondenților, 37,7%, au participat

la 2-4 activități, oferite de diverși prestatori în anul 2022 (Q2). La mai mult de 6 activități au participat 16,5% din respondenți.

Dar, cu părere de rău, 14,4% dintre respondenți nu au participat la nicio activitate educațională în anul de referință. Situația identificată este similară concluziilor în baza datelor statisticii oficiale (Raport statistic centralizator privind activitatea SNB în anul 2021 <http://www.bnrm.md/index.php/profesional/statistica/statistica-de-biblioteca>): în anul 2021 nu au participat la nicio activitate educațională 569 de persoane, ceea ce constituie 14,2% din numărul total al personalului de bibliotecă.

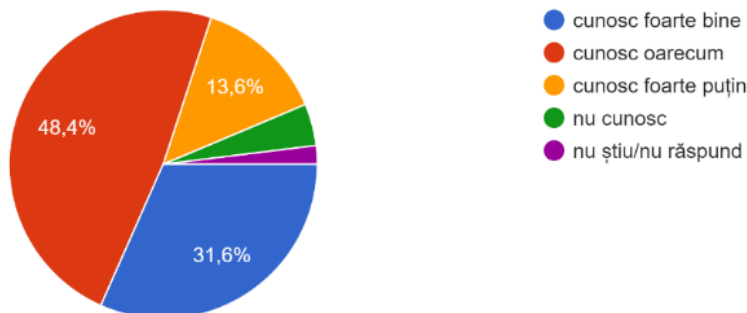

Graficul 3. Participarea respondenților la activități educaționale nonformale, indiferent de prestator

Răspunsurile respondenților la următoarele trei întrebări reflectă nivelul de cunoaștere a conținutului ofertelor educaționale ale CFPC, sursele de informare asupra acestora și participarea la instruirile, oferite în cadrul CFPC (Q3 – Q5).

Astfel, 31,8% dintre respondenți speci-

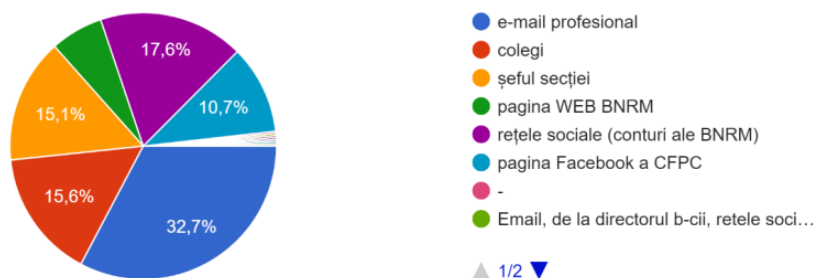
fică faptul că cunosc foarte bine conținutul ofertelor educaționale ale CFPC, iar 48,4% cunosc oarecum. 19,8% dintre respondenți cunosc foarte puțin sau deloc conținutul ofertelor educaționale ale CFPC ori nu au specificat nici una dintre pozițiile de mai sus (Q3).

Graficul 4. Nivelul de cunoaștere a ofertelor educaționale ale CFPC

Cea mai mare parte dintre respondenți, 32,7%, sunt informați privind ofertele educaționale prin intermediul poștei electronice, urmând conturile BNRM pe rețele sociale și pagina Facebook a CFPC (17,6%

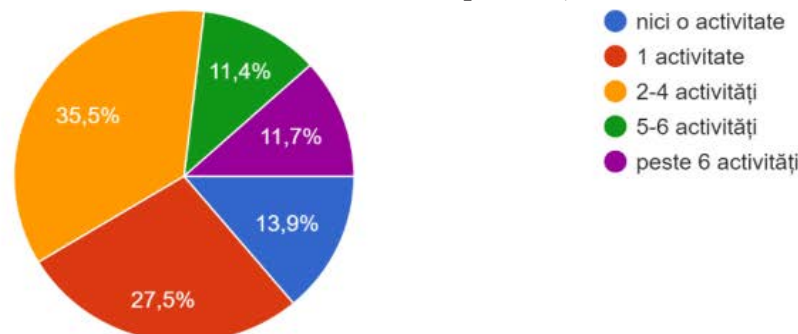
și 10,7%). 15,6% dintre respondenți au indicat drept sursă de informare colegii, urmând în ordinea importanței șefii secțiilor și pagina WEB BNRM (8,3%) (Q4).

Graficul 5. Sursele de informare privind ofertele educaționale ale CFPC

Datele prezentate în *Graficul 6* relevă următoarea situație: 35,5% dintre respondenți au participat la 2-4 activități educaționale, oferite de CFPC, fiind

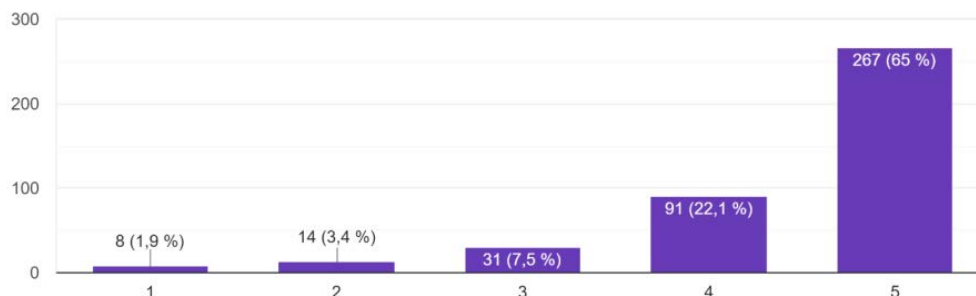
urmați de participanții la o activitate – 25,5%; participanții la 5-6 și mai mult de 6 activități constituie 23,1% din numărul respondenților.

Graficul 6. Participarea respondenților la activitățile CFPC

Una dintre întrebările chestionarului (Q6) a fost centrată pe identificarea de către respondenți a utilității competențelor, acumulate în cadrul activităților educaționale ale CFPC. Cea mai mare parte dintre

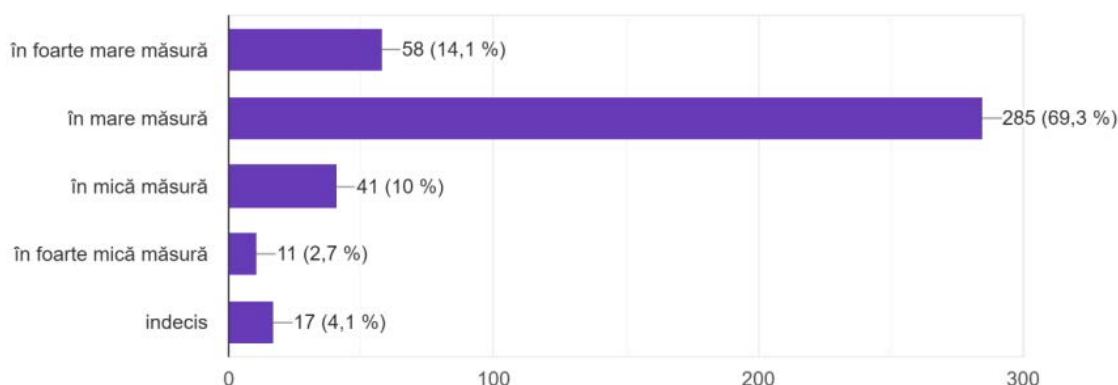
respondenți, 65%, au marcat calificativul „foarte util”. La polul opus conform analizei datelor se află 1,9% dintre respondenți, care au declarat deloc utilă participarea la cel puțin o activitate educațională în cadrul CFPC.

Graficul 7. Opinii privind utilitatea competențelor obținute la CFPC

Analiza datelor privind aplicarea în activitatea profesională a competențelor dobândite în cadrul Centrului (Q7) ne permite să deducem că formarea profesională crește performanța instituțională, îmbunătățește serviciile pe care le oferă instituția. Astfel, 83,4% au fost de acord cu afirmațiile

referitoare la aplicarea competențelor dobândite „în foarte mare măsură” și „în mare măsură”. În același timp, 12,7% dintre respondenți au declarat că au aplicat competențele obținute „în mică măsură” și „în foarte mică măsură”, iar 4,1% au rămas indeciși.

Graficul 8. Aplicarea competențelor dobândite în activitatea profesională

Analiza răspunsurilor la următoarea întrebare oferă posibilitatea de a prospecta nevoile de formare profesională a personalului din biblioteci (Q8). Astfel, preferințele respondenților privind tematicile, abordate în viitoarele programe de formare profesională continuă a CFPC (identificate în funcție de inițiativele-cheie ale anului profesional 2023), sunt următoarele:

- cel mai mare număr de respondenți a optat pentru teme: accesarea și utilizarea resurselor informaționale, diversificarea metodelor de

promovare a comunității prin utilizarea tehnologiilor informaționale, servicii de informare puse la dispoziția utilizatorilor, managementul serviciilor în sprijinul Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă, formarea culturii informației, utilizarea instrumentelor Microsoft Office (Word, Excel, Power Point), competențe digitale (alfabetizare informațională, gestionarea informațiilor și a datelor, creare de conținuturi digitale, comunicare prin dispozitive digitale etc.), (solicitările respondenților variind între 37,7 % și 45,7%);

▪ mai puțin interes a fost cuantificat pentru temele: creșterea rezilienței sociale a personalului din biblioteci și a utilizatorilor, membrilor comunității, identificarea resurselor deschise privind stocarea informației de memorie locală, proprietate intelectuală, drept de autor și drepturi conexe, diversificarea/personalizarea serviciilor electronice în sprijinul dezvoltării competențelor membrilor comunității, proprietatea intelectuală și dreptul de autor și bibliotecile, promovarea/implicarea pentru cultura științifică deschisă, comunicarea în public,

competențe deontologice (solicitări ale respondenților între 7,5% și 36,3%).

Este de menționat faptul că respondenții au optat pentru dezvoltarea competențelor profesionale în conformitate cu inițiativa-le-cheie pentru anul profesional 2023, aprobate la Forumul Managerilor din cadrul Sistemului Național de Biblioteci, 30 noiembrie 2022. Dintre temele cele mai solicitate evidențiem: servicii de informare puse la dispoziția comunității, diversificarea metodelor de promovare a comunității prin tehnologii informaționale și altele.

Tabelul 3. Teme care necesită formare profesională continuă

Nr. d/r	Denumirea temelor	Rata solicitărilor
1.	Creșterea rezilienței sociale a personalului din biblioteci și a utilizatorilor, membrilor comunități	122 (29,7%)
2.	Accesarea și utilizarea resurselor informaționale	183(44,5%)
3.	Identificarea resurselor informaționale deschise în scopul colectării informației de memorie locală	103(25,1%)
4.	Proprietate intelectuală, drept de autor și drepturi conexe	40(9,7%)
5.	Diversificarea metodelor de promovare a comunității, utilizarea tehnologiilor informaționale	186(45,3%)
6.	Diversificarea/personalizarea serviciilor electronice în sprijinul dezvoltării competențelor membrilor comunității	108(26,3%)
7.	Servicii de informare puse la dispoziția utilizatorilor	188(45,7%)
8.	Formarea culturii informației	156(38%)
9.	Managementul serviciilor în sprijinul Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă	178 (43,3%)
10.	Promovarea/implicarea pentru cultura științifică deschisă	74(18%)
11.	Inițiere în biblioteconomie și științe ale informației	124(30,2%)
12.	Interpretarea/aplicarea prevederilor cadrului legislativ și de reglementare	77(18,7%)
13.	Comunicarea în public	149(36,3%)
14.	Utilizarea instrumentelor Microsoft Office (Word, Excel, Power Point)	155(37,7%)
15.	Competențe digitale (alfabetizare informațională, gestionarea informațiilor și a datelor, creare de conținuturi digitale, comunicare prin dispozitive digitale etc.)	154(37,7%)
16.	Competențe deontologice	65(15,8%)

Respondenții au avut posibilitatea să completeze răspunsurile de mai sus reliefând aspectele pe care le consideră importante pentru dezvoltarea profesională și activitatea eficientă a bibliotecii (Q9). Dintre

acestea menționăm:

▪ *evidența și raportarea activității de bibliotecă*: calcularea și aplicarea indicatorilor de performanță; detalii privind poziția a 4-a din sistemul ORT;

- *catalogarea documentelor*: catalogarea documentelor (articole, volume);

- *managementul și marketingul de bibliotecă*: managementul și marketingul în bibliotecile publice; cooperarea și partajarea resurselor; managementul voluntariatului; managementul proiectelor; implicarea în proiecte a bibliotecilor teritoriale;

- *incluziunea digitală a bibliotecarilor*: extragerea datelor din conținuturi digitale; instruirea specialiștilor din bibliotecile publice participante la SIBIMOL; crearea și utilizarea bazelor de date; instrumente bibliometrice și scientometrice; digitizarea colecțiilor; elaborarea posterelor/afișelor; redactarea și prezentarea informației pe rețelele sociale;

- *alte aspecte*: standardizarea în biblioteconomie și științe ale informării; specificul activității bibliotecarului din învățământ; elaborarea lucrării bibliografice; CZU: modificări, adaptări; lectura în secolul XXI; dezvoltarea tehnologiilor Informației și Comunicațiilor (TIC) și diferitelor programe software de bibliotecă și aplicarea acestora; designul spațiilor de bibliotecă; politici de cercetare în bibliotecă; organizarea evenimentelor culturale; abilități psihologice și profesionale în lucrul cu utilizatori și altele.

În conformitate cu obiectivele studiului, respondenții s-au pronunțat referitor la îmbunătățirea activităților de formare continuă (Q10). Acestea pot fi categorisite după cum urmează:

- *aspecte organizaționale*: organizarea instruirilor cu prezență fizică; zilele de instruire să nu fie miercuri; organizarea instruirilor după ora 14.00; atelierile să fie mai interactive; organizare pe rețele, de ex. pentru bibliotecarii din școli profesionale, pentru colegii și centre de excelență; înregistrare prealabilă la instruire; organizarea activităților educaționale cu prezență fizică; oferirea posibilităților de a discuta cu colegii, de a împărtăși experiențe de lucru; respectarea adresabilității activității educaționale; organizarea activităților de formare continuă și de către centrele raionale (replicări ale activităților CFPC); programe educaționale nonformale cât mai variate și în format mixt (cu implicarea specialiștilor în domeniul biblioteconomic

din țară și străinătate; instruire zonală; mai multe întruniri la nivel raional și altele;

- *conținut, teme*: mai multa comunicare și materiale necesare pentru îmbunătățirea tehnologiilor informaționale; schimb de experiență între biblioteci; familiarizarea cu inovațiile în biblioteconomie; activități ce țin de promovarea cărții și altele;

- *aspecte lingvistice*: „для библиотек АТО Гагаузия проводить на русском языке”; la solicitarea bibliotecarilor să fie materiale și în limba rusă;

Concluzii

În conformitate cu rezultatele obținute în urma realizării studiului au fost formulate următoarele constatări și concluzii principale:

- Exercițarea misiunii și funcțiilor bibliotecilor publice, consolidarea capacităților instituționale ale acestora sunt determinate de nivelul competențelor profesionale ale personalului și eficiența fiecărui angajat în parte.

- Pornind de la afirmația de mai sus, studiul a confirmat orientarea și tendința de implicare a personalului din biblioteci pentru procesul continuu de dobândire și dezvoltare a competențelor: majoritatea dintre aceștia a identificat formarea profesională continuă prin calificativul „foarte importantă”, precum și „importantă”. Această tendință este o reflectare practică a prevederilor cadrului legislativ și de reglementare privind activitatea bibliotecilor, aprobat în Republica Moldova începând cu anul 2017.

- Majoritatea respondenților au fost implicați în anul 2022 în instruire continuă, și doar circa 14% nu au participat la nicio activitate educațională.

- CFPC este un prestator apreciat de programe educaționale – concluzia fiind bazată pe faptul că circa 84,1% dintre respondenți au participat la activitățile oferite pe parcursul anului de referință. În același timp, 13,9% dintre respondenți nu au participat la nicio activitate în cadrul CFPC.

- Este necesar de a diversifica modalitățile de promovare a ofertelor educaționale ale CFPC; chiar dacă acestea sunt accesibile prin rețele sociale, pagina WEB BNRM,

adrese electronice instituționale. 19,8% dintre respondenți cunosc foarte puțin sau deloc conținutul ofertelor educaționale ale CFPC.

- Chiar dacă majoritatea respondenților au fost de acord cu afirmațiile referitor la aplicarea competențelor dobândite „în foarte mare măsură” și „în mare măsură”, este necesar de a orienta programele educaționale ale CFPC în sprijinul implementării inițiativelor-cheie profesionale ale anului 2023, a aspectelor privind calcularea și aplicarea indicatorilor de performanță, managementul și marketingul de bibliotecă, incluziunea digitală a bibliotecarilor etc.;

- Îmbunătățirea activităților de formare continuă, în opinia respondenților, ține de organizarea instruirilor cu prezență fizică (ori îmbinarea acestora cu cele online), augmentarea interactivității, organizarea acestora în funcție de rețele de biblioteci, implicarea activă a centrelor biblioteconomice teritoriale etc.

În contextul rezultatelor prezentate mai sus, conchidem asupra următoarelor:

- CFPC, fiind parte a structurii centrului biblioteconomic național, va studia și va valorifica anual necesitățile de formare continuă a personalului din biblioteci.

- revenirea la instruirile în format fizic (în funcție de destinația funcțională a acestora);

- organizarea, cel puțin o dată în trimestru, a câte o instruire zonală (3 activități în total);

- corelarea adresabilității instruirilor în funcție de participarea reprezentanților din diferite rețele de biblioteci (în funcție de specificul temei; de exemplu: bibliotecari din colegii și centre de excelență, din școli profesionale etc.);

- creșterea numărului de formatori externi (în bază de proiecte, acorduri de colaborare ale BNRM, alte domenii decât biblioteconomie și științe ale informării);

- centrarea conținuturilor ofertelor educaționale pe inițiativa-cheie ale anului profesional 2023, pe aspectele tematice specificate de către respondenți; cele mai solicitate tematice: diversificarea metodelor de promovare a comunității prin utilizarea tehnologiilor informaționale, servicii de informare puse la dispoziția utilizatorilor, managementul serviciilor în sprijinul Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă și altele;

- reliefa componentei practice a conținuturilor educaționale (prezentări ale formatorilor, recomandări, modele etc.), în scopul amplificării utilității și creșterii impactului activităților educaționale;

- accentuarea interactivității instruirilor, augmentarea schimbului de experiențe ale formabililor;

Studiul realizat constituie un suport real pentru activitatea CFPC, urmărind strategic îmbunătățirea formării profesionale continue a personalului din biblioteci. În acest context suntem recunoscători centrelor biblioteconomice teritoriale și departamentale pentru implicare/participare în cercetare.

Referințe bibliografice:

1. CORGHENCI, Ludmila. Personalul de specialitate din biblioteci – avantaj instituțional și comunitar major. In: Sistemul de biblioteci din Republica Moldova. Studiu statistic 2020-2021.
2. POVESTCA, Lilia. Mediu virtual de învățare pentru personalul de specialitate din biblioteci. Studiu de caz. [cit. 15.11.2022]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/vizualizare_articol/156412
3. RAPORT statistic centralizator privind activitatea SNB în anul 2021. [cit. 9.01.2023]. Disponibil: <http://www.bnrm.md/index.php/profesional/statistica/statistica-de-biblioteca>
4. REGULAMENT privind activitatea metodologică în cadrul Sistemului Național de Biblioteci. Aprob. prin ordinul nr. 132 din 14 iulie 2022 al ministrului culturii. [cit. 15.11.2022]. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=132844&lang=ro
5. ȚURCAN, Nelly. Explorarea metodelor de cercetare în Biblioteconomie și Știința Informării. Chișinău, 2021. 586 p. [cit. 16.12.2022]. Disponibil: <https://hapes.hasdeu.md/handle/123456789/333>

BIBLIOTECA ÎN CIRCUITUL INDUSTRIILOR CREATIVE: NOTE TERMINOLOGICE ȘI CONCEPTUALE

Victoria VASILICA,
ORCID 0000-0001-7366-9512
**Biblioteca Națională a
Republicii Moldova**

Rezumat: Autoarea se referă la diferențele terminologice dintre conceptele „sector cultural” și „industrii creative”, referindu-se la studii, rapoarte și regulamente ale Uniunii Europene. În acest context investighează locul bibliotecii în circuitul industriilor creative. Bibliotecile fac, de asemenea, parte din sectorul cultural. Unii autori percep bibliotecile ca platforme de interacțiune, petrecere a timpului liber și educație a membrilor comunității. La fel, însă bibliotecile joacă un rol semnificativ în organizarea sferei culturale și de agrement.

Cuvinte-cheie: sector cultural, sector creativ, industrii creative, bibliotecă, Programul Europa Creativă.

Abstract: The author refers to terminological differences between the concepts of cultural sector and creative industries, referring to studies, reports and regulations of the European Union. In this context, the place of the library in a system of creative industries is visible. Libraries are also the part of the cultural sector. Some authors perceive libraries as platforms for interaction, leisure and education of community members. In addition, the libraries play a significant role in organizing the cultural and recreation spheres.

Keywords: cultural sector, creative sector, creative industries, library, Creative Europe Programme.

În ultimul timp se discută în domeniul cultural despre industriile creative/sectorul creativ și sectorul cultural. Rolul sectorului cultural și creativ continuă a fi privit încă prin prisma și măsurarea performanței domeniului și se egalează cu profitul socio-economic pe care aceasta îl generează. Percepția artei și a culturii este considerată mai mult divertisment și relaxare, iată de ce locul atribuit e unul marginalizat. După părerea autorilor raportului „The economy of culture in Europe”, publicat în anul 2006, motivul etichetării acestui sector în acest mod îi revine lipsei instrumentelor statistice disponibile pentru măsurarea contribuției sectorului cultural la dezvoltarea economică [5]. La fel, conform aceluiași raport, sunt delimitate două

segmente ale domeniului cultural: sectorul cultural și industriile creative. Conceptul de *sector cultural* îl atribuim domeniilor producătoare de bunuri și servicii destinate să fie „consumate” la fața locului. Instituțiile care le produc sunt muzeele, siturile arheologice, bibliotecile, arhivele și teatrele. La *industriile creative* se referă produsele precum filmele, radiodifuziunea, muzica, editarea de cărți și presa inclusiv.

În contextul expus încercăm să înțelegem termenul de *industrii creative* și care sunt produsele acestora. Conceptul de *economie creativă* coagulează în sine resursele tradiționale, care vizează sursa creativității umane pentru realizarea produselor culturale, dar și libertatea de creație ca și condiție indispensabilă procesului [2].

Conform studiului amintit mai sus, Comisia Europeană divizează economia creativă în două sectoare: cultural și creativ. Sectorul cultural include zona artei tradiționale (artă teatrală, moștenire culturală) și industria culturală (film, audiovizual, televiziune și radiodifuziune, jocuri pe calculator, muzică, edituri). Sectorul creativ include, de asemenea, industria creativă (design, arhitectură și publicitate) și domeniile conexe (de exemplu, dezvoltarea de software). Termenul *industrii creative* își are originea în Australia, iar apoi a început a fi utilizat în Regatul Unit, iar unii autori introduc nuanțe terminologice în utilizarea unui sau altui concept [3].

Conceptele de *industrii culturale* și *industrii creative* sunt poziționate într-o succesiune și sunt tratate global, uneori chiar considerate sinonime, de către o serie de organizații internaționale. UNESCO (Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură) definește industriile culturale ca un sector care combină procesele de creație, producție și comercializare a bunurilor și serviciilor de caracter intangibil cultural, care se află sub protecția drepturilor de autor. Aspectul plus valoare, în opinia UNESCO, constă în contribuția industriilor creative la progresul diversității culturale, dar și la democratizarea accesului la cultură [3, p. 21].

În articolul 1 al Regulamentului Uniunii Europene 2021/818 al Parlamentului european și al Consiliului, din 20 mai 2021, despre instituirea programului „Europa creativă” (2021-2027), este menționată importanța patrimoniului cultural și a diversității culturale pentru societatea europeană. Același regulament încurajează circulația transnațională a operelor, colecțiilor și produselor artistice și culturale [4].

În România, definiția preponderent utilizată este următoarea: „Industriile culturale și creative sunt acele industrii care produc și distribuie bunuri și servicii, care, atunci când sunt create, sunt considerate ca având o caracteristică, utilizare sau scop specific, care materializează sau transmite expresii culturale, independent de valoarea comercială pe care o pot avea” [4]. Cât de multe expresii culturale transmit bibliote-

cile prin intermediul colecțiilor, serviciilor sau evenimentelor socioculturale? Statisticile, dar și vizibilitatea bibliotecii ca și centru comunitar, spectrul larg de servicii prestate, susțin demersul ei creativ.

Programul Europa Creativă a mai considerat oportun să sprijine traducerile a peste 5,500 de cărți și alte publicații literare și să permită organizarea unor cursuri de perfecționare pentru mii de agenți profesioniști, în scopul creșterii capacității lor de a coopera pe plan internațional [2, 5].

Biblioteca Europeană, lansată în anul 2009, care reunește biblioteca, muzeul și arhiva pe o platformă unică și susține diversitatea culturală prin intermediul tehnologiilor de informare și comunicare, este inclusă în Programul Europa Creativă (acesta fiind lansat în anul 2011). Misiunea acestei platforme este de a susține patrimoniul cultural în procesul de transformare digitală. În anul 2010, și Biblioteca Națională a Republicii Moldova devine parte a Bibliotecii Europene prin intermediul Bibliotecii Digitale Moldavica <http://www.moldavica.bnrm.md/>.

În Republica Moldova conceptul de *industrie creativă* cuprinde domeniile a căror activitate implică creativitate artistică sau științifică, precum arhitectură și regenerare urbană, artă și design, artele spectacolului, film și video, fotografie sau inventică, mass-media (indiferent de suport), modă și design vestimentar, monumente și turism cultural etc. [6]. Dacă rezumăm, atunci industriile creative vizează tot ceea ce e produs de creativitatea artistică și științifică, are potențial industrial și este eligibil în circuitul economic. Seria de întrebări logice sub unul din aspecte ar fi în continuare următoarea: „Când conceptul de *sector cultural* a evoluat în cel de *industrii creative*, care au fost motivele acestei evoluții, sub alt aspect dacă a avut loc procesul de fuzionare între ele?!”

Trăim vremuri când schimbarea este parte a cotidianului și, de obicei, aceasta este condiționată de implicarea în procese și activități ale tehnologiilor de informare și comunicare. În această conjunctură, au apărut cărțile în format electronic, ziare și TV digitală, baze de date în acces des-

chis, web site-uri etc. În contextul acestor schimbări, cheltuielile finale ale unui produs cultural sau informațional au scăzut, și aici se are în vedere inclusiv bazele de date cu reviste științifice, ce au permis să scadă costurile de abonament pentru multe biblioteci.

La nivel național o țară poate să își demonstreze autenticitatea prin intermediul potențialului uman, dar și al unicității produselor create. Industriile creative oferă culturii rolul de catalizator al dezvoltării regionale mai întâi, ulterior și naționale.

Bibliotecile fac, de asemenea, parte din sectorul cultural. Unii autori percep bibliotecile ca platforme de interacțiune, petrecere a timpului liber și educație a membrilor comunității. La fel, însă bibliotecile joacă un rol semnificativ în organizarea sferei culturale și de agrement.

În contextul dezvoltării vertiginoase a tehnologiilor de informare și comunicare, dar și migrării utilizatorului în spațiul online, bibliotecile continuă să se mențină

pe piața culturală prin intermediul serviciilor de informare, educație pe parcursul vieții, dar și prin organizarea evenimentelor culturale și de loisir. O parte din colecțiile de carte ajunge a fi pe format digital, ceea ce oferă oportunitatea bibliotecii de a fi mai aproape de cetățean, mai multă transparentă și mai multă accesibilitate.

Legea a 5-a a lui Ranganathan este plibilă și în această actualitate. Bibliotecile dintr-o societate sunt în continua transformare. Metamorfoza bibliotecii este condiționată de relația organică cu mediul în care aceasta activează în strictă reciprocitate cu utilizatorul. Biblioteca nu este doar o colecție de documente, este un spațiu deschis, prietenos, sigur, cu mobilier și dotări cu tehnologii informaționale. Achiziția sistematică a publicațiilor, prelucrarea și prezervarea și ulterior oferirea accesului la cunoștințe reprezintă un atribut important pentru dezvoltarea societății cunoașterii, dar și o investiție semnificativă în viitorul cunoașterii, culturii și educației.

Referințe bibliografice:

1. BARCARI, Dina. Impactul industriilor creative asupra sectorului economic și cultural. În: Integreare prin cercetare și inovare. Conferința științifică națională cu participare internațională dedicată aniversării a 75-a a Universității de Stat din Moldova, 10-11 noiembrie 2021. Chișinău, 2021, pp. 20-22.
2. EUROPA Creativă [online]. [citată 30.01.2023]. Disponibil: <https://moldova.europalibera.org/a/24407229.html>
3. MIHALJEVIC, Jasminka, BULJUBASIC, Iva. The place of books and libraries in the framework of cultural and creative industries of the new age [online]. [citată 30.01.2023]. Disponibil: https://www.researchgate.net/publication/305607652_THE_PLACE_OF_BOOKS_AND_LIBRARIES_IN_THE_FRAMEWORK_OF_CULTURAL_AND_CREATIVE_INDUSTRIES_OF_THE_NEW_AGE
4. REGULAMENTUL (UE) 2021/818 AL PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI AL CONSILIULUI din 20 mai 2021 de instituire a programului „Europa creativă” (2021-2027) și de abrogare a Regulamentului (UE) nr. 1295/2013 [online]. [citată 30.01.2023]. Disponibil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:32021R0818&from=ES>
5. The economy of culture in Europe: study [online]. [citată 30.01.2023]. Disponibil: <https://cultureactioneurope.org/download/?filename=https://cultureactioneurope.org/files/2015/02/1.-the-economy-of-culture-in-Europe.pdf>
6. INDUSTRIILE creative și promovarea acestora în spațiul virtual din Republica Moldova [online]. [citată 30.01.2023]. Disponibil: <https://www.culturepartnership.eu/ro/article/promotion-of-creative-industries-in-moldova>

BIBLIOTECA NAȚIONALĂ A NORVEGIEI: MODEL DE DEZVOLTARE

Vera OSOIANU,
ORCID 0000-0001-8509-8796
**Biblioteca Națională a
Republicii Moldova**

Rezumat: Autoarea prezintă experiența avansată a Bibliotecii Naționale din Norvegia privind dezvoltarea și digitizarea colecțiilor, serviciile de bibliotecă, asigurarea profesională a funcționării bibliotecilor de toate tipurile. Sarcina principală a BNN este „păstrarea trecutului pentru viitor”. Sistemul norvegian de biblioteci este prezentat prin prisma Bibliotecii Publice Centrale din Oslo.

Cuvinte-cheie: biblioteci naționale, Biblioteca Națională din Norvegia, Biblioteca Publică Centrală din Oslo.

Abstract: The author examines the advanced experience of the National Library of Norway in development and digitization of collections, library services and professional assurance of the operation of all types of libraries. The main task of NLN is "to preserve the past for the future". The Norwegian library system is presented by the author with a special focus on the Oslo Central Public Library.

Keywords: national libraries, National Library of Norway, Oslo Central Public Library.

Luimea bibliotecară se ține pe folosirea în comun a resurselor și a ideilor și, evident, pe modele puternice de dezvoltare. Țările nordice au servit, în ultimii ani ca modele de dezvoltare în diverse domenii și e oportun de amintit aici faptul că, la un moment dat, Finlanda a fost chiar recunoscută lider mondial în dezvoltarea serviciilor de bibliotecă pentru publicul larg.

Bibliotecarii norvegieni, la rândul lor, explorează masiv posibilitățile de utilizare a inteligenței artificiale în activitatea bibliotecilor. Prima conferință consacrată utilizării inteligenței artificiale în biblioteci a avut loc cu câțiva ani în urmă în Norvegia.

Ceea ce putem face noi mai inteligent, date fiind posibilitățile actuale, este să urmărim cu mare atenție mișcarea de idei în domeniu și să preluăm experiențele de calitate, care pot fi replicate în spațiul nostru. Dacă tot ne-am angajat să învățăm pe tot parcursul vieții, atunci să învățăm de la cei mai buni.

O analiză serioasă a lucrurilor scoate în evidență faptul că Norvegia este modelul perfect de dezvoltare pentru orice țară, dar

cu atât mai mult pentru Republica Moldova, dat fiind numărul populației, afinitățile istorice etc. Același lucru se poate de spus și despre Modelul Biblioteconomic norvegian. Evident, lucrurile se complică când comparăm potențialul financiar. Cele 50 de milioane de euro, cât numără bugetul anual al Bibliotecii Naționale a Norvegiei (BNN), în comparație cu aproximativ un milion de euro, cât este bugetul anual al Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova, sunt răspunsul la multe întrebări. Dar indiferent de buget, misiunea unei biblioteci naționale este aceeași și, pornind de aici, trebuie identificate lucrurile comparabile, care merită eforturi.

Regatul Norvegiei cuprinde partea de vest a Peninsulei Scandinave, are o suprafață totală de 385.207 km și o populație de 5.425.270 de locuitori. Regatul este în topul țărilor cu cel mai mare venit pe cap de locuitor, se numără printre țările cu cel mai mare Indice de dezvoltare umană, se află în fruntea clasamentului Indicelui Legatum al Prosperității, ocupă unul din primele locuri după Indicele OCDE Better Life, Indicele de

Integritate Publică și Indicele Democrației. Conform Hărții bibliotecilor lumii (datele reprezintă situația anului 2015), în Norvegia activează 3356 de biblioteci, inclusiv o bibliotecă națională: 52 universitare, 740 publice, 2426 școlare și 137 de alte tipuri.

Resursele documentare ale BNN constau din 8,5 milioane, integrând: colecții unice de manuscrise, colecții speciale de cărți, muzică, programe de radio și TV, film, teatru, hărți, afișe, imagini, fotografii, documente electronice și ziare. Personalul numără 420 de unități. Structura BNN a fost elaborată în bază de departamente, dirijate de câte un director de departament. Echipa managerială constă din directorul general, asistentul directorului general și șapte directori de departamente, respectiv: Dezvoltare digitală; Cercetare și diseminare; Expoziții, evenimente, editare și presă; Servicii de achiziții și bibliografii; Digital outreach; Finanțe, personal, probleme legale; Dezvoltare biblioteconomică. Aceste valori au ajutat o țară cu aproximativ 5,4 milioane de locuitori să se înscrie printre cele mai dezvoltate națiuni ale lumii.

Sarcina principală a BNN este „păstrarea trecutului pentru viitor”. Se poate de afirmat, cu toată încrederea, că BNN este cu toate pânzele ridicate pe trecerea de la trecut spre viitor. Ambiția bibliotecarilor norvegieni este ca BNN să fie memoria națiunii și centru multimedia pentru cunoaștere și cultură. Acestui demers îi servește statutul de instituție de cercetare.

Istoria Bibliotecii Naționale a Norvegiei începe în anul 1813, când Biblioteca Universității din Oslo își asumă atât responsabilitățile de bibliotecă universitară, cât și de bibliotecă națională. În anul 1989, Norvegia a înființat un depozit în Mo I Rana, în partea de nord a țării, ca parte a bibliotecii naționale, având un mandat de a păstra tot ceea ce a fost publicat în țară în conformitate cu o versiune revizuită a Legii privind depozitul legal. Biblioteca Universității din Oslo și-a păstrat mandatul de a păstra colecțiile istorice și unice și de a pune la dispoziția publicului toate colecțiile deținute.

Biblioteca Națională a Norvegiei a fost fondată în anul 1989. Biblioteca este amplasată în capitala țării Oslo și în orașul

Mo I Rana. În anul 1999, aceste sarcini au fost consolidate în cadrul unei filiale a bibliotecii naționale din Oslo. Aranjamentele provizorii au fost luate pentru perioada cuprinsă între 1999 și 2005, în timp ce clădirea bibliotecii era în curs de renovare. În anul 2005, biblioteca națională a fost transferată într-o clădire renovată din Oslo, ceea ce a marcat adevăratul început pentru această nouă instituție națională.

Odată cu redeschiderea sa în anul 2005, biblioteca națională a lansat site-ul web actualizat. Instituția și-a propus să se afirme ca o bibliotecă modernă atât în spațiul fizic, cât și în cel digital. Potrivit site-ului web, aceasta urma să fie sursa principală de informații despre Norvegia, norvegieni și cultura norvegiană și principala instituție a Norvegiei pentru colectarea, arhivarea și distribuirea în mass-media Regatului.

La 15 august 2005, Norvegia a deschis pentru prima dată în istoria sa o bibliotecă națională pe deplin funcțională. Acest lucru s-a produs exact la 100 de ani după ce Norvegia s-a separat de Suedia. Biblioteca Națională are ca obiectiv principal digitizarea colecțiilor sale. În funcție de statutul de drept, alte biblioteci pot reutiliza tot acest material în propriile servicii digitale. Procesul de digitizare a început în 2006, cu scopul de a digitiza întreaga colecție. Încă în anul 2007, scriam în paginile „Magazinului bibliologic” despre experiența de digitizare a publicațiilor din colecțiile acesteia. Aproape sută la sută, Biblioteca Națională a Norvegiei este în esență o bibliotecă digitală. Sunt multe lucruri de învățat și poate de replicat, ținând cont de experiența avansată și practicile de calitate ale colegilor norvegieni, pornind de la posibilitățile noastre.

Activitatea BNN este reglementată de Legea privind depozitul legal din 9 iunie 1989. Principalele obiective ale BNN sunt:

- să se afirme ca una dintre cele mai interesante și moderne biblioteci naționale din Europa;
- să conserve, să acorde acces și să distribuie activ patrimoniul cultural prin dezvoltarea serviciilor moderne de bibliotecă digitală;
- să fie o sursă și o infrastructură pentru cercetare, învățare, cultură și dezvoltare a limbii;

- să contribuie la transformarea bibliotecilor de cercetare și publice în instituții active și de actualitate ale societății.

Legea privind depozitul legal obligă Biblioteca Națională a Norvegiei să colecteze, să indexeze și să păstreze pentru posteritate resursele de cunoștințe și cultură scrisă norvegiană din toată mass-media. Colecția acesteia constituie o bază unică de cunoștințe pentru utilizare în prezent și în viitor. Accesul și utilizarea activă a colecției în scopuri de cercetare și documentare de public larg se bazează pe cunoștințele profesioniștilor din domeniu.

Colecția digitală a Bibliotecii Naționale oferă științei norvegiene o legătură internațională prin accesul virtual la text, sunet și surse bazate pe imagini pentru istoria culturii și societății norvegiene. În domeniul importante din punct de vedere strategic, Biblioteca Națională este un centru național de competență și resurse pentru alte instituții din sectorul cultural. Aceasta se aplică drepturilor de autor, conservării hârtiei, fotografiei și filmului, conservării digitale și dezvoltării sistemelor de autoritate și standardelor de metadate.

Prin dezvoltarea serviciilor pentru bibliotecile publice și de cercetare norvegiene, Biblioteca Națională contribuie la transformarea bibliotecilor în instituții active și de actualitate ale societății. Domeniile de activitate biblioteconomică ale Bibliotecii Naționale a Norvegiei acoperă dezvoltarea colecțiilor, dezvoltarea profesională, cercetarea, asistența de specialitate, conservarea, digitizarea, comunicarea, dezvoltarea bibliotecilor. Biblioteca Națională are o responsabilitate specială pentru a contribui la dezvoltarea și consolidarea bibliotecilor din Norvegia ca instituții active și de actualitate ale societății.

În rolul unui organ de dezvoltare guvernamentală, Biblioteca Națională ajută la formarea și implementarea unei politici bibliotecare naționale atât pentru bibliotecile publice, cât și pentru toate tipurile de bibliotecă. Dezvoltarea serviciilor moderne relevante, adaptate necesităților utilizatorilor bibliotecilor, se bazează pe identitatea și ancorarea locală a fiecărei biblioteci. Pentru a atinge aceste obiective, Biblioteca

Națională tinde:

- să fie o infrastructură centrală pentru toate bibliotecile;

- să faciliteze utilizarea conținutului digital și dezvoltarea de noi servicii digitale;

- să facă publicitate și să stimuleze servicii de bibliotecă mai bune;

- să conducă un dialog cu bibliotecile și cu fondatorii acestora;

- să administreze Legea bibliotecii.

Elaborând standarde în domeniul precum redactarea bibliografiilor, digitizare și conservarea digitală, Biblioteca Națională a Norvegiei contribuie la o infrastructură comună pentru servicii de bibliotecă calitative bune și eficiente.

Bugetul național alocă bani pentru subvenționarea proiectelor de dezvoltare a bibliotecii. Aceasta se aplică atât proiectelor cu caracter general, cât și proiectelor din domeniul prioritare. Biblioteca Națională stabilește criteriile pentru a se asigura că subvențiile sunt acordate în conformitate cu intențiile din spatele subvențiilor și că banii sunt cheltuiți într-un mod care favorizează serviciile locale și produc rezultate ce pot fi de folos altor biblioteci. Dezvoltarea bibliotecilor are loc într-un dialog cu managerii bibliotecilor și cu fondatorii acestora. Biblioteca organizează forumuri adecvate pentru a gestiona acest dialog într-un mod care să creeze o bază pentru înțelegerea și susținerea reciprocă. Dialogul acoperă ambele arii de dezvoltare și modalitățile de distribuire și aplicare a subvențiilor.

Biblioteca Națională se implică în dezvoltarea bibliotecilor norvegiene moderne și relevante. Unul dintre instrumentele principale în dezvoltarea bibliotecilor publice este proiectul de dezvoltare a bibliotecilor, administrat de Biblioteca. La fel, Biblioteca Națională administrează Legea Bibliotecilor Publice. De asemenea, Biblioteca Națională colectează și publică statistici despre activitatea bibliotecilor de toate tipurile din Norvegia. Scopul este de a prezenta statistici actuale, relevante și de calitate ca baza faptică pentru munca de dezvoltare și cercetare.

Un lucru foarte important, semnalat chiar de interfața site-ului <https://www.nb.no/en/visit-the-national-library-of->

[norway/](#), este anunțul că biblioteca este adaptată pentru utilizarea serviciilor de către persoane cu dizabilități.

Biblioteca Națională a Norvegiei, ca de altfel toate bibliotecile naționale din lume, și-a formulat ca sarcină principală de a păstra trecutul pentru viitor. Acestui deziderat sunt ajustate toate sistemele de securitate, sistemele de expunere și de prezentare a valorilor deținute, eforturile de implicare în activitatea bibliotecii a inteligenței artificiale, proiectele de interes național coordonate de bibliotecă, echipamentele de digitizare a publicațiilor și eforturile de digitalizare a activității, sistemul de statistică, sistemul de asistență profesională, asigurarea sistemului de securitate a exemplarului intangibil etc.

Atribuțiile unei biblioteci naționale în raport cu atribuțiile bibliotecilor de diverse tipuri sunt bine cunoscute, dar nu pot fi conștientizate suficient, decât dacă pui față în față două biblioteci concrete și, în cazul de față, vom face comparația între Biblioteca Națională a Norvegiei și Biblioteca Publică Centrală Oslo. Un simplu tur al acestor două mari biblioteci te convinge, o dată în plus, de faptul că o bibliotecă națională este despre viitor, în timp ce o bibliotecă publică este despre/pentru prezent.

Biblioteca Publică Centrală Oslo, declarată în anul 2021 de către IFLA cea mai bună bibliotecă publică din lume, în cele șase etaje, pune la dispoziția utilizatorului tot de ce are nevoie acesta azi, în clipa când pășește pragul bibliotecii: spații de joacă

pentru copii, care încă nici a merge n-au învățat, spații de lectură cu peste 400 000 de volume din cele mai recente ediții și în cele mai frecvent utilizate limbi de circulație internațională, spații de creativitate, sală de spectacole, spații individuale de studiu, instrumente muzicale, spații de pictură, makerspace-uri, ateliere pentru tineri și persoane în etate, spații de întâlnire pentru 4, 5, 10 și mai multe persoane, curățenie, căldură, lumină și toate însemnele civilizației. Într-un asemenea spațiu, imediat cum pășești pragul, „shock-ul cultural” este asigurat. Pentru cei din alte părți, desigur.

Biblioteca publică Oslo are 22 de biblioteci-filiale, cu un program pentru public de la orele 8-22, de luni până vineri; și de la 10 la 18, sâmbătă și duminică. Este biblioteca cu adevărat a tuturor.

În ultimii ani, noi am fost permanent cu ochii pe mișcările modelelor europene de dezvoltare biblioteconomică, am preluat și implementat idei, proiecte, am replicat activități etc. Dar cum se poate de ținut pasul cu înaintemergătorii de pe alte meridiane, dată fiind diferența de buget de 50 de ori mai mică în defavoarea noastră? Este o realitate de care trebuie să ținem cont și ceea ce putem face pentru moment este să preluăm din experiența bibliotecilor norvegiene practicile care pot fi ajustate situației concrete de la noi. Biblioteca Națională a Norvegiei oferă un model de viitor, iar calea deja străbătută este mai ușor de urmat.

Bibliografie:

1. BIBLIOTECA Națională a Norvegiei își digitalizează întreaga colecție de cărți. – Mod de acces: <https://www.digi24.ro/stiri/externe/ue/biblioteca-nationala-a-norvegiei-isi-digitalizeaza-intreaga-colectie-de-carti-167675> (Citat 12.04.2023).
2. MEMORIE veritabilă: din colecțiile Bibliotecii Naționale a Norvegiei. – Mod de acces: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/82_85_Memorie%20veritabila_din%20colectiile%20Bibliotecii%20Nationale%20a%20Norvegiei.pdf (citată 12.04.2023).
3. Management and organization. – Mod de acces: <https://www.nb.no/om-nb/leiinga-ved-nasjonalbiblioteket> (Citat 12.04.2023).

PROGRAMUL ANUAL AL BIBLIOTECII: INSTRUMENT MANAGERIAL IMPORTANT ÎN ACTIVITATEA INSTITUȚIEI

Ludmila OUȘ,
ORCID 0009-0002-1346-6523
**Biblioteca Municipală
„Eugeniu Coșeriu”, Bălți**
(continuare din nr. 4, 2022)

Rezumat: Articolul scoate în evidență importanța prezenței în bibliotecă a unei componente documentare relevante, axându-se pe programul anual de activitate. Autorul se referă la corelarea documentului cu prevederile cadrului de reglementare național, exemplificând prin experiența Bibliotecii Municipale „Eugeniu Coșeriu”, Bălți.

Cuvinte-cheie: program anual de activitate, cadru de reglementare național, Biblioteca Municipală „Eugeniu Coșeriu”, Bălți.

Abstract: This article highlights the importance of presence of relevant documentary component in the library activity, focusing on the annual work program. The author refers to correlation of this document with stipulations of the national regulatory framework, demonstrating the experience of the "Eugeniu Coșeriu" Municipal Library, Bălți.

Keywords: annual activity program, national regulatory framework, "Eugeniu Coșeriu" Municipal Library from Bălți.

Peter F. Drucker, om de știință american de origine austriacă, economist, publicist, profesor, unul dintre cei mai influenți teoreticieni ai managementului secolului al XX-lea, în lucrarea sa *Management: Atribuții, responsabilități, practici* menționa: „Managementul are obligația să anticipeze viitorul, să încerce să-l modeleze și să creeze un echilibru între obiectivele pe scurt și cele pe termen lung... Realizările viitoare nu se vor materializa pur și simplu doar dacă ne dorim cu suficientă ardoare acest lucru. Pentru asta este nevoie să luăm decizii acum și să ne asumăm riscuri, tot acum. Și trebuie să acționăm acum. Este necesar să alocăm anumite resurse pentru aceasta, și în special resurse umane – și asta tot acum. Și este nevoie să se muncească pentru asta – tot acum” [7, p. 20].

În ultimii ani, se atestă o sporire a câmpului acțional și a eficacității utilizării in-

strumentelor manageriale în toate domeniile de activitate, iar bibliotecile nu sunt o excepție. Lista instrumentelor manageriale utilizate în biblioteci este mare. Printre acestea pot fi menționate: recomandarea, evaluarea, directiva, hotărârea, ordinul, sancțiunea, aprobarea, avizul, îndrumarea, aprecierea ș.a.

Planificarea anuală și raportul analitic anual al instituției sunt două instrumente manageriale de o importanță majoră pentru buna funcționare a bibliotecii și pentru imaginea acesteia în raport cu comunitatea servită și decidenții. Orice instituție bibliotecară trebuie, pentru o bună funcționare a sa și pentru a avea un impact pozitiv în comunitate, să elaboreze și să implementeze astfel de documente.

Cadrul de reglementare a bibliotecilor publice din Republica Moldova vine să confirme cele menționate anterior. Astfel, în

art. 40 din *Regulamentul-cadru de organizare și funcționare a bibliotecilor publice*, aprobat prin ordinul ministrului educației, culturii și cercetării nr. 186 din 26.02.2019, este stipulat că: „Biblioteca publică își desfășoară activitatea în baza strategiei de dezvoltare și a planului/planurilor de acțiuni cu privire la implementarea strategiei, cât și a planurilor operaționale” [6, art. 40]. Conform art. 41 din documentul menționat, „planul operațional vizează activitatea bibliotecii pentru o perioadă de un an și se aprobă până la 1 decembrie a anului în curs, pentru următorul an de activitate” [6, art. 41]. Responsabilitatea de bază în acest context îi revine directorului bibliotecii. Astfel, în art.18, care se referă la conducerea bibliotecilor publice și la atribuțiile directorului bibliotecii, din *Regulamentul-cadru de organizare și funcționare a bibliotecilor publice*, este stipulat că directorul „asigură elaborarea strategiilor, programele și/sau planurilor de activitate ale bibliotecii” [6, art. 18]. Stipulările menționate trebuie să fie reflectate în regulamentele instituționale de organizare și funcționare.

Program anual de activitate. Noțiuni generale

Pentru a da o explicație noțiunii de *program anual* am apelat la *Dicționarul explicativ de biblioteconomie și știința informării* de M. Regneală. Conform acestei surse, prin *program* înțelegem: „1) Plan de activitate în care sunt stabilite etapele propuse pentru o perioadă. 2) Ansamblu de acțiuni, de operații prevăzute a se realiza conform unei ordini și unor modalități determinate” [4, p. 134]. Din lucrarea *Planificarea activității de bibliotecă. Recomandări metodice* am extras următoarea definiție a noțiunii de *programare anuală*: „un mijloc important prin intermediul căruia este asigurată aceeași direcție a eforturilor depuse de toate subdiviziunile structurale ale bibliotecii, a întregului personal, pentru a asigura realizarea tuturor scopurilor și obiectivelor instituției” [8, p. 2]. O altă definiție dată noțiunii de *planificare* o regăsim în studiul *Management pentru Biblioteci și centre de informare*: „Planificarea înseamnă schițarea în linii mari a ceea ce trebuie de

făcut și a metodelor prin care se va realiza acest lucru în vederea atingerii obiectivelor întreprinderii” [7, p. 9].

Sintetizând definițiile, concluzionăm:

- Programul anual de activitate al bibliotecii reprezintă un document în care este inclusă totalitatea acțiunilor realizate de o bibliotecă pentru a fi îndeplinite obiectivele stabilite de aceasta.

- Aceste acțiuni sunt realizate într-o anumită perioadă de timp, într-o anumită ordine, fiind utilizate anumite modalități specifice.

- La realizarea programului anual de activitate al bibliotecii își aduc aportul toate subdiviziunile instituției. Acțiunile realizate de acestea sunt sinergetice.

- Programul anual de activitate reprezintă *drumul* parcurs de bibliotecă pe parcursul unui an, pornind de la starea de lucruri de la începutul anului și ajungând la sfârșitul anului cu anumite realizări, în dependență de obiectivele pe care și le-a propus bibliotecă.

Programul anual de activitate al bibliotecii stabilește scopurile, obiective și principalele direcții de activitate ale instituției; subiectele, conținutul, formele, metodele, precum și tehnicile și tehnologiile bibliotecii; volumele de muncă exprimate în sistemul indicatorilor planificați; resursele bibliotecii: financiare, logistice, de personal și temporal.

Programul anual de activitate a bibliotecii este orientat spre asigurarea utilizării cât mai raționale a resurselor materiale și umane. La fel, se consideră că programarea anuală servește pentru asigurarea cât mai optimală a coraportului dintre timp, muncă, cheltuieli și calitate pentru realizarea obiectivelor bibliotecii.

Principalele sarcini ale programării anuale sunt: identificarea necesităților comunității în servicii livrate de bibliotecă; stabilirea direcțiilor de dezvoltare și îmbunătățire ulterioară a activității bibliotecii; asigurarea proporționalității și regularității activităților în toate domeniile tehnologice, echilibrul ritmului și al volumului de muncă; introducerea inovațiilor în activitatea bibliotecii; îmbunătățirea eficienței și calității serviciilor livrate de

biblioteca în corespundere cu necesitățile comunității servite.

De corectitudinea și calitatea elaborării programului anual de activitate al bibliotecii, în mare măsură, depinde eficiența și productivitatea ulterioarei activități a acesteia. Un program bine elaborat reprezintă cheia schimbărilor spre bine în bibliotecă în timpul procesului de realizare a acestuia.

Programul anual de activitate – experiența Bibliotecii Municipale „Eugeniu Coșeriu” Bălți

Dezvoltarea din ultimii ani a bibliotecilor din Republica Moldova și implicarea tot mai activă a acestora în procesul de formare/dezvoltare a comunităților în general, și a fiecărei persoane în particular (acestea devenind instituții comunitare indispensabile proceselor menționate anterior) a creat necesitatea îmbunătățirii și instrumentelor manageriale aplicate în procesul de activitate a bibliotecilor. Astfel, se cerea și o modificare a conținutului și, de ce nu, a structurii programului de activitate al bibliotecii, un program care să includă toate acțiunile instituției pe parcursul unui an, orientate spre îndeplinirea noilor obiective: prestarea serviciilor moderne de bibliotecă (denumirea mai recentă a serviciilor de educație non-fomală), implementarea proiectelor și programelor, stabilirea parteneriatelor, implementarea cadrului de reglementare etc.

În contextul celor menționate anterior, includeam aceste acțiuni în programele anuale de activitate ale Bibliotecii Municipale „E. Coșeriu” Bălți (BMB), dar o făceam într-un mod oarecare aleatoriu. Aprobarea, prin Hotărâre nr. HG747/2020 din 07.10.2020 a Guvernului Republicii Moldova, a *Regulamentului privind evaluarea bibliotecilor publice*, un regulament bazat pe calitate și performanță, ne-a făcut să ne determinăm asupra unui nou conținut și, respectiv, asupra unei noi structuri a *Programului anual de activitate a Bibliotecii Municipale „Eugeniu Coșeriu” Bălți*, care să vizeze toate domeniile și criteriile de evaluare a bibliotecilor publice, stabilite prin regulamentul menționat:

▪ domeniul de evaluare A – **contextul organizațional:** a) cadrul strategic și direc-

tiv, de reglementare, normativ și tehnologic; b) proiecte/inovații; c) parteneriate cu acord; d) voluntariat; e) instrumente de comunicare; f) evidență și raportare; g) membru al comisiilor/grupurilor de lucru.

▪ domeniul de evaluare B – **resurse informaționale:** a) acces liber la colecții; b) catalogul bibliotecii; c) dezvoltarea colecțiilor; d) gestionarea colecțiilor.

▪ domeniul de evaluare C – **utilizatori și servicii:** a) varietatea/diversitatea serviciilor; b) rata de atragere a utilizatorilor la servicii; c) promovarea serviciilor.

▪ domeniul de evaluare D – **cercetare:** a) cercetare; b) varietatea activităților științifice; c) publicații; d) comunicări.

▪ domeniul de evaluare E – **formare profesională continuă:** a) cercetarea necesităților de formare profesională continuă a bibliotecarilor; b) oferta educațională; c) instruirea bibliotecarilor.

▪ domeniul de evaluare F – **facilități, dotări, buget și finanțare:** a) localul bibliotecii; b) echipament; c) acces, securitate; d) eficiența utilizării bugetului; e) extinderea bugetului (surse extrabugetare) prin proiecte, echipament, tehnologii, mobilier, voluntariat, activități de advocacy etc. [5, art. 8].

Totodată, criteriile specifice de evaluare, reprezentate în Anexa nr. 1 la *Regulamentul privind evaluarea bibliotecilor publice*, ne-au permis să stabilim acțiunile concrete pe care trebuie să le realizeze BMB „E. Coșeriu” în vederea îndeplinirii misiunii sale, a scopurilor și obiectivelor trasate.

În continuare, în baza *Programului de activitate a Bibliotecii Municipale „Eugeniu Coșeriu” Bălți pentru anul 2022* (în continuare: *Program*), voi relata despre experiența instituției de a elabora programele anuale ale instituției în conformitate cu stipulările *Regulamentului privind evaluarea bibliotecilor publice*, modalitate care (pe lângă faptul că indică *calea* pe care trebuie să meargă Biblioteca sau, altfel zis, care sunt acțiunile concrete pe care să le exercite aceasta, sau care trebuie să fie direcțiile de activitate ale bibliotecii în anul de referință) facilitează procesul de pregătire a Bibliotecii pentru ulterioara evaluare.

Astfel, în capitolul nr. 1 al Programu-

lui am inclus viziunea, misiunea și valorile BMB „Eugeniu Coșeriu”. La fel, în această secțiune am inclus prioritățile și, respectiv, inițiativele-cheie ale instituției. Atât prioritățile BMB „Eugeniu Coșeriu”, cât și inițiativele-cheie corespund direcției trasate la Forumul Managerilor Sistemului Național de Biblioteci din Republica Moldova și sunt corelate cu prioritățile acesteia. Cu alte cuvinte, toate acțiunile pe care și le-a propus BMB „Eugeniu Coșeriu” pentru a-și realiza misiunea sa în comunitate sunt corelate cu cele de la nivel național [2, p. 2].

Următoarele capitole ale Programului sunt prezentate în conformitate cu ordinea celor șase domenii de evaluare din *Regulamentul privind evaluarea bibliotecilor publi-*

ce. În cadrul fiecărui capitol al Programului, am elaborat obiectivele BMB „Eugeniu Coșeriu” pentru perioada de planificare, acestea fiind corelate cu criteriile de evaluare ale bibliotecilor publice stipulate în *Regulamentul privind evaluarea bibliotecilor publice*. Pentru realizarea fiecărui obiectiv au fost stabilite acțiunile instituției în anul de referință. Aceste acțiuni sunt corelate cu criteriile specifice de evaluare, reprezentate în Anexa nr. 1 la *Regulamentul privind evaluarea bibliotecilor publice*. De asemenea, am inclus indicatorii/rezultatul scontat, termenul de realizare, precum și subdiviziunea sau persoana responsabilă, după caz. Structural acest lucru se exprimă după cum urmează:

2. CONTEXTUL ORGANIZAȚIONAL

nr. d/o	Obiective/acțiuni	Indicatori/rezultat	Termen de realizare	Responsabil
Obiectivul 1.1	Elaborarea și implementarea cadrului strategic, de reglementare, normativ și tehnologic			
1.1.1	Elaborarea „Strategiei de dezvoltare a Bibliotecii Municipale „Eugeniu Coșeriu” Bălți pentru anii 2023-2027”.	Strategie elaborată	Trimestrele II-III	Directorul Bibliotecii
1.1.2	Elaborarea Planului de implementare a „Strategiei de dezvoltare a Bibliotecii Municipale „Eugeniu Coșeriu” Bălți pentru anii 2023-2027”.	Plan de implementare elaborat	Trimestrele III-IV	Directorul Bibliotecii
1.1.3	Aprobarea „Strategiei de dezvoltare a Bibliotecii Municipale „Eugeniu Coșeriu” Bălți pentru anii 2023-2027” și Planului de implementare a „Strategiei de dezvoltare a Bibliotecii Municipale „Eugeniu Coșeriu” Bălți pentru anii 2023-2027” de către Consiliul mun. Bălți.	Cadru strategic aprobat	Trimestrul IV	Directorul Bibliotecii
1.1.4	Actualizarea și aprobarea fișelor de post.	100% fișe de post actualizate și aprobate	Trimestrele I-IV	Director adjunct
Obiectivul 1.2	Elaborarea și implementarea proiectelor/ programelor/ inovațiilor			

Astfel, în ceea ce privește contextul organizațional, în program au fost stabilite următoarele obiective, formulate în conformitate cu criteriile de evaluare ale bibliotecilor publice:

- elaborarea și implementarea cadrului strategic, de reglementare, normativ și tehnologic;
- elaborarea și implementarea proiectelor/programelor/inovațiilor;
- dezvoltarea parteneriatelor;
- optimizarea activității de voluntariat;
- eficientizarea instrumentelor de comunicare ale Bibliotecii;
- eficientizarea calculării indicatorilor statistici, a indicatorilor de performanță și a celor de impact [3, p. 5].

Pentru realizarea obiectivului 1.2 „Elaborarea și implementarea proiectelor/programelor/inovațiilor” au fost prevăzute următoarele acțiuni:

borarea și implementarea proiectelor/programelor/inovațiilor” au fost prevăzute următoarele acțiuni:

- implementarea Proiectului Internațional „Centrul Cultural Transfrontalier Multiethnic” în cadrul Programului Operațional Comun România – Republica Moldova 2014-2020;
- implementarea Proiectului Municipal de identificare, generare, stocare și comunicare a informației locale „Cunoaștere și memorie bălțeană”;
- implementarea Programului Municipal de Promovare a Cărții și Lecturii „Literatura iese în oraș”;
- implementarea Proiectului Sociocultural Cenaclul „Sfânta casă de acasă”;
- participarea la implementarea proiectului educațional în parteneriat „Carte dra-

gă, de la tine eu pot multe învăța”, aplicant Liceul Teoretic „M. Eminescu”, Bălți;

- implementarea Programului „Educație pentru lectură”;

- participare la implementarea Programului Național LecturaCENTRAL [2, p. 2].

Respectiv, pentru fiecare acțiune, în rubrica corespunzătoare, au fost inserați/te indicatorii/rezultatele, perioada de realizare și persoana sau subdiviziunea Bibliotecii responsabilă de acțiunea respectivă. Totodată, vreau aici să menționez că BMB „E. Coșeriu” acordă o atenție deosebită includerii în programele anuale de activitate ale proiectelor. În acest context, vorbim despre managementul prin proiecte, care „se bazează, în primul rând, pe asigurarea conlucrării la toate nivelurile structurale ale organizației, eficiența lui depinzând de pertinenta proiectului propus și de capacitatea echipei manageriale de a acționa în următoarele direcții: delimitări în atribuții și responsabilități; sistem informatizat eficient; nivel de pregătire ridicat, grad mare de autonomie; climat de muncă performant” [1].

De exemplu:

FORMARE PROFESIONALĂ CONTINUĂ

Anexa nr. 6

nr. d/o	Perioada	Tipul	Subiectul	Responsabil
1.	10.02.2022	Simpozion științific	Anul 2021: Anul fortificării digitalizării activității bibliotecilor. Impact în comunitatea servită	Serviciul dezvoltare în biblioteconomie și științele informării
	28.02.2022	Training	Marketingul de conținut – metode de promovare.	
2.	10.03.2022	Atelier profesional	Managementul patrimoniului local – abordări conceptuale și practice.	
3.	12.04.2022	Training /tutorial	Resurse educaționale în acces deschis – materiale pentru învățare și cercetare.	

Totodată, am inclus în Program și unele obiective/acțiuni și capitole ce nu se regăsesc în „Regulamentul privind evaluarea bibliotecilor publice”. Acest lucru este în conformitate cu competențele fiecărei biblioteci și prioritățile anului biblioteconomic la nivelul Sistemului Național de Biblioteci din Republica Moldova. De exemplu, în capitolul nr. 3, „Resurse informaționale”, am inclus obiectivul „Asigurarea securității și integrității colecțiilor” [2, p.10], în capitolul nr. 4 „Utilizatori și servicii” – obiectivul „Diversificarea serviciilor prestate de Bibliotecă conform agendei ONU” [2,

Este necesar de inclus în programele anuale de activitate anexele. Și, dacă e să exemplificăm prin obiectivul menționat anterior, acestea se referă la informații detaliate despre proiectele inserate în programul anual de activitate. Astfel, am inclus în programul anul de activitate următoarele anexa: Anexa nr. 3. Activități din cadrul Proiectului Internațional „Centrul Cultural Transfrontalier Multietnic” [3, p. 32]; Anexa nr. 4. Proiectul Municipal „Cunoaștere și memorie bălțeană” [3, p. 34]; Anexa nr. 5. Activitățile din cadrul Proiectului „Carte dragă, de la tine eu pot multe învăța” [2, p. 42].

În Program sunt incluse și alte anexa care detaliază unele acțiuni: Anexa nr. 1. Servicii de instruire non-formală în diverse domenii [2, p. 19]; Anexa nr. 2. Programe și activități cu caracter literar, cultural, educativ, social, academic și de recreere [2, p. 23]; Anexa nr. 6. Formare profesională continuă [2, p. 41];

Anexa nr. 7. Bugetul Bibliotecii [2, p. 44].

p. 11], în capitolul nr. 5 „Cercetare” – obiectivul „Valorificarea și promovarea istoriei locale” [2, p. 13], iar în capitolul nr. 6 „Formare profesională continuă” – obiectivul „Formarea/dezvoltarea la bibliotecarii din rețea și a celor din zona de nord a Republicii Moldova a competențelor de livrare a serviciilor în conformitate cu prioritățile anului 2022” [2, p. 16]. Respectiv, pentru realizarea fiecăruia dintre aceste obiective au fost planificate anumite acțiuni, totodată fiind indicate și rezultatele așteptate/indicatorii, termenele de realizare și responsabilii.

De exemplu:

Obiectivul 3.5	Asigurarea securității și integrității colecțiilor			
3.5.1	Efectuarea verificării colecțiilor: <ul style="list-style-type: none"> • Serviciul Relații cu publicul, sala carte românească • Filiala pentru copii „Ion Creangă” • Filiala nr. 2 	25925 u.m. 70009 u.m. 60716 u.m.	Trimestrul I	Filiala „Ion Creangă” Filiala nr. 2 Sala carte românească (Serviciul relații cu publicul)
3.5.2	Asigurarea decontării publicațiilor uzate moral și fizic identificate în urma procesului de inventariere din anul 2021, conform normativelor în vigoare	75000 u. m.	Trimestrele I-IV	Serviciul dezvoltarea resurselor informaționale

Luând în calcul importanța personalului bibliotecii pentru funcționarea eficientă și dezvoltarea acesteia, în Program a fost inclus capitolul „Resurse umane”. În acest capitol au fost inserate două obiective: „Actualizarea bazei de date cu privire la personal

și motivarea acestuia” și „Implicarea personalului Bibliotecii în livrarea activităților de formare și motivarea acestuia pentru a-și conferi/confirma categoria de calificare profesională”.

De exemplu:

7. RESURSE UMANE

nr. d/o	Obiective/acțiuni	Indicatori/rezultat	Termen de realizare	Responsabil
Obiectivul 7.1	Actualizarea bazei de date cu privire la personal și motivare a acestuia			
7.1.1	Actualizarea bazei de date cu privire la personalul Bibliotecii	Bază de date actualizată	Pe parcursul anului	Director adjunct
7.1.2	Revederea și actualizarea fișelor de post	Fișele posturilor actualizate	Pe parcursul anului	Director adjunct
7.1.3	Planificarea și monitorizarea efectuării concediilor de odihnă pe anul în curs	Planul concediilor elaborat	Pe parcursul anului	Director adjunct
7.1.4	Evaluarea performanței personalului	Performanță evaluată	Pe parcursul anului	Director adjunct
Obiectivul 7.2	Implicarea personalului Bibliotecii în livrarea activităților de formare și motivarea acestuia pentru a-și conferi/confirma categoria de calificare profesională			

Referințe bibliografice:

- PETRESCU, Victor, SACHELARIE, Octavian Mihail. Introducere în managementul de bibliotecă. Târgoviște, 2003, 194 p. ISBN 973-8413-44-3.
- PROGRAM de activitate a Bibliotecii Municipale „Eugeniu Coșeriu” Bălți pentru anul 2022. [online] [citat 2 martie 2022]. Disponibil: <https://coseriubibliotecabalti.files.wordpress.com/2021/12/biblioteca-program-2022.pdf>.
- RAPORTUL analitic al Bibliotecii Municipale „Eugeniu Coșeriu” Bălți pentru anul 2021. [online] [citat 2 martie 2022]. Disponibil: <https://coseriubibliotecabalti.files.wordpress.com/2022/01/biblioteca-balti-raport-analitic.pdf>.
- REGNEALĂ, Mircea. Dicționar explicativ de biblioteconomie și știința informării. Volumul 2. București, 2001, 425 p. ISBN 973-85555-2-3.
- REGULAMENT privind evaluarea bibliotecilor publice: aprobat prin Hotărârea nr. 747 din 07.10.2020 a Guvernului Republicii Moldova. In: Monitorul oficial al Republicii Moldova. 2020, nr. 272-277 (7600-7605), pp. 51-65.
- REGULAMENTUL-cadru de organizare și funcționare a bibliotecilor publice: aprobat prin Ordinul nr. 186 din 26.02.2019 al ministrului educației, culturii și cercetării. [online] [citat 9 februarie 2022]. Disponibil: https://mecc.gov.md/sites/default/files/rof_aprobat.pdf.
- STUEART, Robert D., MORAN, Barbara B. Management pentru Biblioteci și centre de informare, Ediția a patra. București, 1998. 331 p. ISBN 9736-0-00573-4.
- ПЛАНИРОВАНИЕ библиотечной деятельности. (Методические рекомендации) [online] [citat 5 februarie 2022]. Disponibil: <https://clib.yar.ru/wp-content/uploads/2015/11/planirovanie.pdf>.

COMUNICAREA ȘI EDUCAȚIA INTERCULTURALĂ ÎN BIBLIOTECĂ

(Incluziunea interculturală și a refugiaților din Ucraina)

Galina DAVÎDIC,
ORCID 0009-0004-9392-9464
**Biblioteca Publică Raională
„Mihai Eminescu”, Rezina**

Rezumat: Articolul reflectă experiența Bibliotecii Publice Raionale „Mihai Eminescu”, Rezina, privind educația interculturală a utilizatorilor, membrilor comunității servite. Activitatea bibliotecii este fundamentată pe prevederile Manifestului IFLA despre Biblioteca Multiculturală, Obiectivele de Dezvoltare Durabilă 2030, strategiile naționale.

Cuvinte-cheie: Biblioteca Publică Raională „Mihai Eminescu” din Rezina, educația interculturală.

Abstract: This article examines the experience of the „Mihai Eminescu” District Public Library, Rezina, regarding the intercultural education of users and members of the served community. The activity of the library is based on the provisions of the IFLA/UNESCO Multicultural Library Manifesto, the Sustainable Development Goals 2030 and the national strategies.

Keywords: „Mihai Eminescu” District Public Library from Rezina, intercultural education.

Analiza multi-dimensională a conceptului privind educația cetățeanului din perspectiva politicilor democratice, incluzive și participative, reclamă regândirea, reconceptualizarea instituțiilor de educație și cultură, în corespundere cu finalitatea majoră a educației secolului XXI: a învăța să trăiești împreună cu ceilalți, chiar și cu cei care din cauza războiului au fost nevoiți să se refugieze, inclusiv în Republica Moldova. Această componentă se referă la deprinderea de a trăi împreună cu ceilalți, prin dezvoltarea cunoașterii celuilalt, a istoriei sale, a tradițiilor și a spiritualității sale, obiectiv realizabil printr-o educație interculturală.

Manifestul IFLA despre Biblioteca Multiculturală stipulează că toți oamenii trăiesc într-o societate din ce în ce mai eterogenă. Sunt mai mult de 6.000 de limbi diferite în lume [1]. Rata migrației internaționale

crește în fiecare an, îndeosebi începând cu 24 februarie 2022, când a început războiul din Ucraina. Ucrainenii au fost și sunt nevoiți să se refugieze în diferite țări, inclusiv Republica Moldova și ca rezultat crește numărul oamenilor cu identități complexe. Globalizarea, migrația sporită, comunicarea rapidă, deplasarea facilă și alte avantaje ale sec. XXI au mărit diversitatea culturală la multe națiuni unde n-a existat anterior sau au accentuat multiculturalismul deghizat.

„Diversitatea Culturală” sau „Multiculturalism” se referă la coexistența armonioasă și interacțiunea diferitor culturi, unde „cultura trebuie să fie considerată ca un set de trăsături spirituale, materiale, intelectuale și sentimentale deosebite ale societății sau a unui grup social; și cuprinde, pe lângă artă și literatură, modul de viață, căi de a trăi împreună, sisteme de valoare, tradiții și credințe”. Diversitatea culturală sau mul-

ticulturalismul este temelia puterii noastre colective în comunitățile noastre locale și în societatea noastră globală.

Din perspectiva educării și promovării acestor valori, rolul grădiniței, școlii, bibliotecii publice și școlare este deosebit de important în transformarea diferențelor într-o șansă a dezvoltării personale și a comunității și, respectiv, diminuarea lor ca sursă de prejudecăți, tensiuni, cu atât mai mult că multe persoane s-au integrat perfect, alții au ales să se stabilească definitiv în țara noastră, mai ales în regiunile de nord. Biblioteca publică, de rând cu celelalte instituții de educație, este chemată să ofere prin intermediul educației interculturale un model de conviețuire pașnică și constructivă într-o societate în care locuiesc împreună membrii mai multor grupuri etnice. Or, „educația interculturală presupune o nouă metodologie axată pe integrarea în spațiul educațional a unor principii precum: toleranța, egalitatea, complementaritatea valorilor, valorizarea specificului spiritual al valorilor locale atașându-le la valorile generale ale umanității, valorificarea cadrului educațional în spiritul diversității, drepturilor omului, egalității de șanse, dialogului intercultural, promovării identității și cetățeniei” [8].

Manifestul IFLA despre Biblioteca Multiculturală menționează că toate bibliotecile, inclusiv cele publice, „deservesc diverse interese și comunități, îndeplinesc funcția de centre de studii, culturale și informaționale. În aspectul diversității culturale și lingvistice, bibliotecile se conduc de principiile libertăților fundamentale și egalitatea accesului la informație și cunoștințe pentru toți, luând în considerare identitatea și valorile culturale, și se bazează pe un șir de principii. Orice persoană în societatea globală are dreptul la un șir deplin de servicii bibliotecare și informaționale. Astfel, în aspectul diversității culturale și lingvistice, bibliotecile trebuie să servească toți membrii comunității fără discriminare, bazându-se pe moștenirea culturală și lingvistică; să ofere informații în limbile și alfabetele potrivite; să ofere acces la un șir larg de servicii și materiale, care să reflecte toate comunitățile și necesitățile; să angaje-

ze personal care să reflecte diversitatea comunității și care este instruit să lucreze și să deservească diverse comunități” [4, 8].

În ultima perioadă, societatea tinde tot mai mult să depășească granițele impuse de frontiere, se mondializează, inclusiv în problema crizei refugiaților din Ucraina: așa solidaritate „inter-omenească” nu a mai cunoscut lumea întreagă! Prin urmare, pentru o bună conviețuire, a devenit necesară implementarea de programe educaționale de context intercultural, ce promovează atitudini tolerante, deschise, de acceptare și înțelegere firească a corelărilor dintre „eu”, „el/ea”, „noi” și „ceilalți”. Este vorba și despre înțelegerea statutului de *străin, refugiat, migrant*, recunoașterea și respectarea diferențelor culturale prin valorificarea pozitivă a relațiilor de egalitate între oameni, dari nu prin aplicarea enunțurilor de tipul „superior-inferior, eu sunt stăpân în țara mea, tu ești musafir, stai unde îți este locul” etc.

Biblioteca publică își bazează activitatea în cea mai mare parte pe principiul cuvântului „public”, care conform DEX-ului „aparține unei colectivități umane”, „care privește pe toți, la care participă toți”, pentru care toți suntem egali și, deci, serviciile sunt egale pentru toți utilizatorii, membrii comunității.

Documentele care modelează activitatea bibliotecilor, le solicită să respecte diferențele interculturale dintre indivizi și să le transforme în resurse educative, să dezvolte politici, care să permită egalizarea șanselor în educație, dezvoltare personală, profesională, de recreere etc. [8,9]. Bazându-se pe cele menționate, Biblioteca Publică Raională „Mihai Eminescu” din Rezina asigură educația interculturală a membrilor comunității, a utilizatorilor prin:

- crearea unei balanțe între finalitățile majore ale educației (scopuri culturale, profesionale de calificare, sociale, de dezvoltare profesională);

- dezvoltarea de oportunități pentru comunicare și cooperare, chiar între grupuri diferențiate ca etnie, naționalitate (de exemplu, Proiectul Internațional „Să citim Împreună Fără Frontiere”, România – Republica Moldova, proiectul civic „Gardero-ba Socială”/Voluntariat „Împreună pentru

refugiații din Ucraina”, în colaborare cu voluntarii din diasporă și o grădiniță din Italia etc.);

- asigurarea șanselor egale de acces liber și nelimitat la serviciile bibliotecii, la activități cultural-educative, educație, cunoaștere, dezvoltare;

- reflectarea diverselor realități specifice societăților multiculturale prin toate tipurile de planuri, programe, cursuri, alte activități;

- prezentarea informațiilor din mai multe perspective pentru a stimula conștiința diversității și a unității prin diversitate.

Biblioteca dintotdeauna și-a propus și își propune să sprijine capacitățile individuale ale fiecărei persoane, să le întărească încrederea în ziua de mâine, în forțele proprii. În relațiile particulare bibliotecarii din cadrul BPR „Mihai Eminescu”, Rezina, sunt cât se poate de sinceri cu toate persoanele, copii sau adulți. Astfel, au fost ajutate numeroase familii în depunerea cererilor pentru Programul Național de Vulnerabilitate Energetică, drept impact parvenind în adresa bibliotecii doar mulțumiri, chiar și în ciuda erorilor de sistem și a necesității de a interveni cu corectări.

Biblioteca contribuie substanțial la demonstrarea importanței și impactului major al conviețuirii culturilor și tradițiilor pentru dezvoltarea personală, mai întâi de toate a copiilor. Astfel, de mai mult timp vizavi de bibliotecă se află Instituția Publică Liceul Teoretic Român-Rus „OLIMP”, unicul de acest tip din regiune, unde învață copii din orașul Râbnița și chiar din raionul Șoldănești, inclusiv copii-refugiați din diverse zone. În spațiul bibliotecii se acordă o atenție deosebită pentru a forma comportamente și a dezvolta aptitudinea de a comunica (a asculta și a vorbi atent); pentru cooperarea și ajutorul reciproc în clasă; pentru respectul de sine și de ceilalți, pentru toleranța față de opiniile diferite; pentru luarea de decizii în chip democratic; pentru acceptarea responsabilității altora și a propriei persoane; pentru soluționarea problemelor interpersonale etc.

Biblioteca publică, în materie de educație interculturală, realizează un proces de integrare prin fructificarea achizițiilor

culturale, pe care le posedă utilizatorii, și respectarea identității fiecăruia. În cazul fiecărei etnii, naționalități etc, cunoașterea obiceiurilor și tradițiilor dezvăluie fața necunoscută și nebanuită a existenței membrilor ei, pune în valoare ceea ce ei înșiși poate că nu mai știu, dar „descoperim” noi, bibliotecarii, iar copiilor le conferă identitate și apartenență la neam, le redă mândria de descendenți ai poporului lor, le creează o „unicitate pozitivă” – adică ceea ce ascunde comoara trăsăturilor caracteristice unui popor: meserii și meșteșuguri, cântece și dansuri, credințe și legi nescrise, costumații, vorbire, umor; trăirile – patimile și suferințele interioare, dar și bucuriile și valorile lor spirituale etc. [3, 4, 5]. Pentru subsemnata, de exemplu, ucrainenii au fost o descoperire uriașă: nu aveam idee de cât de mult își iubesc patria, cât de patrioți sunt, cum fiecare copil cunoaște imnul țării și chiar îl cântă, cât de gospodari și harnici sunt! Chiar e o descoperire a naturii ucraineanului.

Toate persoanele trebuie să învețe să trăiască și să interacționeze pozitiv în această lume diversă, să contracareze atitudini și practici sociale care favorizează excluziunea și marginalizarea, discriminarea și intoleranța. În acest sens, cele mai importante sunt activitățile permanente cu copiii, până când vor înțelege și nu se vor mai face diferențieri și segregări în cadrul grupului de grădiniță, clasei din școală, iar părinții îi vor accepta pe toți „colegii” copilului lor – în acest sens este încă de „muncit”.

Componenta documentară a bibliotecii publice, care respectă diversitatea culturală, ar trebui să includă o politică ori un program, plan, curriculum, care să ia în considerare următoarele aspecte: prezența în aria de servire a diverselor grupuri sociale, culturale și etnice; să includă informații precise privind diferențele și asemănările culturale de etnie, naționalitate; să încurajeze utilizatorii de a percepe diferențele culturale într-o lumină pozitivă; să descrie diversele culturi în termeni proprii, fără mituri și falsuri.

Abordarea interculturală în bibliotecă canalizează spre o nouă manieră de concepere și implementare a programelor, de

participare în proiecte, inclusiv transfrontaliere, și o nouă atitudine de relaționare între bibliotecari, copii și părinți. O bibliotecă publică poate fi și trebuie să fie incluzivă, să dezvolte practici incluzive în abordarea utilizatorilor/membrilor comunității.

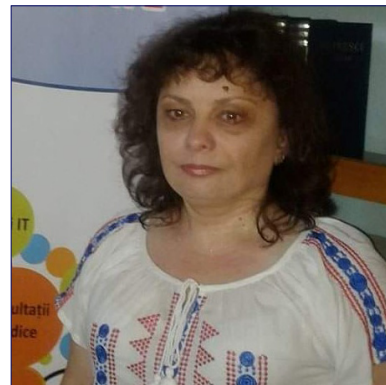
Perspectiva interculturală deschide noi piste de manifestare a diversității și diferențelor, ea nu se reduce la o prezentare cumulativă a unor cunoștințe despre valorile altora, ci înseamnă cultivarea unor atitudini de respect și de deschidere față de diversitate.

Referințe bibliografice:

1. ALBU, Gabriel. În căutarea educației autentice. Iași: Editura Polirom, 2002. 200 p. ISBN 973-683-886-2.
2. BĂRAN-PESCARU, A. Educația interculturală. Ploiești: Editura Universității Petrol-Gaze, 2016. 69 p. ISBN: 978-973-719-228-8.
3. CĂLIN, M. Filosofia educației. Antologie. București:Editura Aramis, București, 2019.112 p. ISBN 978-973-80-6674-3.
4. CENTRUL de Formare Profesională Continuă. Biblioteca Națională a Republicii Moldova. Cultura lecturii în contextul obiectivelor Cultura 2030: ePortofoliu educațional din 01.03.2023. Ludmila Corghenci, Vera Osoianu, Margareta Cebotari. [citat 01.03.2023]. Disponibil: <https://mail.yahoo.com/d/folders/1/messages/14967>
5. DIDACTFORM: Elaborarea unui proiect educational pentru educația interculturală. [citat 01.03.2023]. Disponibil: <https://didactform.snsr.ro/sesiuni-online/elaborarea-unui-proiect-educational-pentru-educatia-interculturala>
6. MANIFESTUL IFLA despre Biblioteca Multiculturală. [citat 01.03.2023]. Disponibil: <http://bnrm.md/index.php/profesional/documente-directoare/internationale>
7. O nouă provocare pentru educație: interculturalitatea. Coordonator Teodor Cosma. Iași: Editura Polirom. 98 p. ISBN 973-683-799-8.
8. OBIECTIVELE de Dezvoltare Durabilă (ODD). [citat 01.03.2023]. Disponibil: <https://statistica.gov.md/ro/obiectivele-de-dezvoltare-durabila-183.html>
9. STRATEGIA Națională de Dezvoltare „Moldova Europeană 2030”. [citat 15.03.2023]. Disponibil: [https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604(01)&from=EN)

BIBLIOTECA PUBLICĂ ORĂȘENEASCĂ „ION CREANGĂ” DIN FLOREȘTI: REPER DURABIL ÎN COMUNITATE

Mariana ANTOCI,
ORCID 0009-0004-9239-164X
**Biblioteca Publică Orășenească
„Ion Creangă”, Florești**

Rezumat: Obiectivele de Dezvoltare Durabilă 2030 sunt un apel universal la acțiune pentru a pune capăt sărăciei, protejarea planetei și asigurarea faptului că toți oamenii se bucură de pace și prosperitate. Articolul reflectă serviciile implementate în Biblioteca Publică Orășenească „Ion Creangă”, Florești, care contribuie la dezvoltarea competențelor utilizatorilor și sunt orientate spre realizarea Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă ale Agendei ONU 2030.

Cuvinte-cheie: Obiective de Dezvoltare Durabilă, servicii de bibliotecă, Biblioteca Publică Orășenească „Ion Creangă”, Florești.

Abstract: The UN 2030 Agenda for Sustainable Development Goals provides a shared blueprint for peace and prosperity for people and the planet, now and into the future. It is a universal call to action to end poverty and protect the planet. This article reflects the services implemented in the "Ion Creangă" Municipal Public Library, Florești, which contribute to development of users' skills and are oriented to the Sustainable Development Goals implementation progress.

Keywords: Sustainable Development Goals, library services, "Ion Creangă" Municipal Public Library from Florești.

Biblioteca din viitor nu mai sunt despre cărți și clădiri, ci despre servicii și despre cât de mult ajută oamenii. În ultimii ani, ele se bazează pe principiul colaborării, construind astfel comunități puternice [1, 3, 4].

Biblioteca Publică Orășenească (BPO) „Ion Creangă”, Florești, prin mesajul comunicațional demonstrează că face parte din comunitatea floreșteană, participând la dezvoltarea ei prin programe, sarcini, evenimente, proiecte. Prin accesul liber și egal la informație, orientarea pentru aplicarea noilor servicii, biblioteca tinde să asigure condiții pentru buna implementare a Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă (ODD) ale Agendei ONU 2030. ODD constituie fundamentul activității bibliotecare privind diver-

sificarea/personalizarea serviciilor în sprijinul membrilor comunității [4].

Biblioteca oferă o gamă variată de servicii gratuite pentru a satisface necesitățile de informare, comunicare, instruire, dezvoltare și recreere ale utilizatorilor, ale tuturor membrilor comunității, axându-se asupra formării competențelor-cheie. În anul 2022, eforturile profesionale ale echipei BPO „Ion Creangă” au fost investite spre realizarea a trei Obiective de Dezvoltare Durabilă: ODD 4 – Garantarea unei educații de calitate și promovarea oportunităților de învățare de-a lungul vieții pentru toți; ODD 5 – Realizarea egalității de gen și împuternicirea tuturor femeilor și fetelor; ODD 10 – Reducerea inegalităților în interiorul țărilor și de la o țară la alta [2, 4].

În continuare, vom prezenta conținutul și caracteristicile serviciilor de dezvoltare a competențelor utilizatorilor prestate de bibliotecă, orientate spre implementarea ODD-urilor.

În anul 2022, BPO „Ion Creangă” a aplicat la Programul de Granturi pentru Consiliile de Tineret, finanțat de către DCTTS a Consiliului Raional Florești. Au fost atrase fonduri pentru implementarea serviciului de dezvoltare a competențelor „Educația digitală” (1250 lei). Grupul-țintă al serviciului îl constituie 40 de elevi cu vârstele cuprinse între 14 și 18 ani. Scopul serviciului a fost de a susține educația elevilor din familii social vulnerabile, dezvoltarea abilităților de utilizare a calculatorului, promovarea învățării prin intermediul IT și integrarea lor în viața social-culturală. În cadrul celor 5 traininguri organizate participanții s-au familiarizat cu: componentele calculatorului, facilitățile aplicației Word; navigarea pe Internet; siguranța pe Internet; aplicația Power Point; aplicația Canva. În livrarea instruirilor au fost implicați bibliotecari, inclusiv voluntari din Consiliul Local al Tinerilor din cadrul BPO „Ion Creangă”, orașul Florești.

Prevenirea și combaterea violenței în familie întotdeauna a fost în vizorul societății, deoarece comiterea acestor crime presupune agresiune asupra femeilor, copiilor, persoanelor în etate, care nu se pot apăra, și viața acestora, uneori, este pusă în pericol. Unul dintre serviciile inițiate de BPO „Ion Creangă” este „Spunem NU violenței”. În cadrul serviciului au fost organizate:

- ore educative „Stop Bullying-ului” (la Liceul Teoretic „Ion Creangă”, Florești);
- ora informativă cu genericul „Violența asupra persoanelor în etate” (la ședința clubului seniorilor „Inimile tinere”);
- sesiunea de informare și prevenire a violenței în familie cu genericul „Viața fără violență” (în colaborare cu Direcția Generală Asistență Socială și Protecția Familiei, Biroul de Probațiune).

În cadrul sesiunii au fost abordate următoarele subiecte: crearea și dezvoltarea mecanismului național de referire pentru protecția și asistența victimelor infracțiunilor; rolul autorităților publice locale în coordonarea acțiunilor privind reabilitarea

lor; tehnica aplicării monitorizării electronice; aplicarea ordonanței de protecție; violența: forme, consecințe, soluții.

Un serviciu necesar comunității, orientat spre a conștientiza importanța votului cetățeanului, a propriului rol în istoria curentă a țării este „Educația culturală”. În cadrul serviciului instituția și-a propus scopul să desfășoare platforma de discuții electorale pentru elevii claselor liceale cu genericul „Alegerile de la A la Z”. Conform agendei au fost organizate activități educațional-informative la Liceul Teoretic „Miron Costin”, Liceul Teoretic „Ion Creangă” și Liceul Teoretic „Mihai Eminescu”. Liceenii au fost informați asupra următoarelor subiectelor: ce este libertatea la alegeri, pluripartidismul în societatea democratică, cum evoluează alegerile și drepturile electorale, care sunt tipurile de alegeri și sistemele electorale, ce este o campanie electorală, cine sunt concurenții electorali, cum se votează, ce înseamnă fraudarea alegerilor, manipularea și dezinformarea. La fel, au avut loc discuții despre cum se desfășoară alegerile parlamentare, prezidențiale, locale în Republica Moldova și cine organizează alegerile, cine are dreptul la vot și cum arată un buletin de vot. Este important să accentuăm că activitățile organizate au inclus și prezentări de expoziții, de resurse informaționale, ale Codului electoral, fiind integrat în colecția de referință a bibliotecii.

Serviciul „Inimile Tinere” a contribuit la dezvoltarea competențelor privind tratamentul cu remedii naturiste, relații de familie etc. Ca rezultat, biblioteca a reușit să mențină interesul acestei categorii de vârstă față de serviciile prestate de bibliotecă. Pe parcursul anului s-au realizat 13 ședințe ale clubului, la care au participat 20 de membri.

Participanții clubului „Fantezie” sunt de toate categoriile de vârstă. Acest club urmărește să sensibilizeze sufletul participanților față de ceea ce înseamnă frumos, armonie, cultură, creativitate și originalitate. Activitatea clubului se axează pe creativitatea beneficiarilor, urmărind realizarea unor compoziții decorative, confecționate majoritatea din materiale reciclabile: lentă, sticle de plastic, mărgelile, boabe de cafea etc. În anul 2022, s-au realizat 11 ateliere de creație.

BPO „Ion Creangă”, Florești, a venit pe

parcursul anului 2022 cu o surpriză pentru utilizatorii săi: lansarea Teatrului de Păpuși „Picături de rouă”. Teatrul în bibliotecă este un serviciu relativ nou, important, pentru că trezește interes pentru public și capătă din ce în ce mai multă amploare. Pe de altă parte, este o formă diferită de încurajare a lecturii, de redășteptare a interesului pentru literatură. Menirea unui teatru este de a educa frumosul, esteticul, de a modela sufletul omului, de a trezi dragostea pentru tot ce ne înconjoară. Astfel, împreună cu 7 copii-actori au fost pregătite și prezentate 6 piese: „Vreau să știu și prietenii săi”, „Ursulețul șotios”, „Frunza de curechi”, „Fata babei și fata moșneagului”, „Gogoșa”, „Vulpea și vrabia”. Spectacole au fost prezentate la grădinițele din oraș, în incinta bibliotecii, fiind invitați părinții copiilor-actori.

În luna iunie 2022, Biblioteca-filială pentru Copii a dat start activității Taberei de vară „Friendship camp”. 57 de copii de vârstă preșcolară și școlară și-au dezvoltat creativitatea, imaginația, abilitatea de exprimare prin intermediul activităților desfășurate în cadrul taberei. Atelierele au derulat interactiv și au fost adaptate categoriei de vârstă corespunzătoare. Copiii s-au simțit bine, relaxați și veseli. Au fost propuse diverse activități de lectură de publicații din colecțiile bibliotecii, vizionarea filmelor, jocuri dinamice, jucării.

Programul Taberei de vară a avut ca scop de a organiza interesant, educativ și interactiv timpul în vacanță prin lectură și agrement. Copiii și-au realizat întregul său potențial. În cadrul Taberei de vară au participat și copii veniți din Ucraina, România, Italia. Ca impact a crescut numărul de utilizatori ai bibliotecii, indicatorii statistici

privind împrumutul de documente.

Pentru copii au fost inițiate cluburile „Meștericii” și „Fantezie și Culoare”. Scopul serviciului este stimularea imaginației, potențialului artistico-creativ al copiilor, dezvoltarea motricității, atenției, gândirii logice, de a cunoaște ce este aplicația Quilling, Origami (tehnici de lucru). Pe parcursul anului 2022, au avut loc 10 ateliere de creație: „Casa Meștericilor”, „Puiul”, „Ciupercuțe de toamnă”, „O floare pentru mame iubitoare”, „Iepurașul fermecat”, „Felicitări de sărbători” etc. La atelierele de creație ale clubului „Fantezie și Culoare” copiii au învățat noi tehnici de desen în diferite formate (zgârietură, desen clasic, forme de relief, graffiti etc). Au fost aplicate metode interactive de predare-învățare, inclusiv jocuri. Copiii au fost impresionanți de imagini, bogăția de culori și diversitatea metodelor inedite de a descoperi, de a gândi etc. În cadrul ședințelor au fost create desene frumoase despre natură, păsări, sărbătoarea Paștelui, compoziții pentru mame și altele, acestea fiind prezentate în spațiile bibliotecii și în afară.

Serviciile de dezvoltare a competențelor utilizatorilor/membrilor comunităților vor avea continuitate. Această afirmație e bazată pe solicitări, numărul impunător de formabili/participanți ai serviciilor, dovezi colectate și observate de către organizatori. Tindem să dezvoltăm și alte servicii pentru membrii comunității floreștene.

BPO „Ion Creangă” este frecventată de diferite grupuri din comunitate, constituie un spațiu deschis tuturor. Aici vin oameni cu diferite interese, culturi, etnii, grupuri sociale, biblioteca fiind locul unde se pot întâlni, simțindu-se confortabil.

Referințe bibliografice:

1. ATELIERUL de instruire „Bibliotecile, dezvoltarea și Agenda ONU 2030”. Biblioteca Științifică USARB. [online]. [citată 07.03.2023]. Disponibil : http://www.libruniv.usarb.md/images/pdf/2018/Agenda_ONU.pdf
2. DMITRIC, Ecaterina. Diversificarea și personalizarea serviciilor de bibliotecă în sprijinul comunității [online]. [citată 02.03.2023]. Disponibil: http://moldis.bnrm.md/bitstream/handle/123456789/1639/Dmitric_Diversificarea.pdf?sequence=1&isAllowed=y
3. IFLA/UNESCO Manifestul bibliotecii publice 1994 [online]. [citată 01.03.2023]. Disponibil: <http://www.bnrm.md/files/accesDedicat/IFLA-UNESCO%20Public%20Library%20Manifesto%202022.pdf>
4. OBIECTIVELE de Dezvoltare Durabilă [online]. [citată 03.03.2023]. Disponibil: https://mecc.gov.md/sites/default/files/obiectivele_de_dezvoltare_durabila.pdf

BIBLIOTECILE ȘI REZILIENȚA SOCIALĂ: PROIECT DE PARTENERIAT MOLDO-LETON

Victoria VASILICA,
ORCID 0000-0001-7366-9512
Biblioteca Națională a Republicii Moldova,
Asociația Bibliotecarilor din Republica Moldova

Rezumat: Autoarea scoate în evidență etapele proiectului de cooperare pentru dezvoltare a Letoniei și Republicii Moldova „Bibliotecarii promotori ai democrației locale, dezvoltării și rezilienței”. Activitățile principale implementate în cadrul proiectului au fost: vizita de studiu în Letonia a 15 bibliotecari din Republica Moldova, obținerea a 2 burse pentru un stagiu profesional în Letonia, dezvoltarea unei metodologii privind acoperirea dimensiunii de reziliență cognitivă.

Cuvinte-cheie: proiect de cooperare, reziliență socială, Platforma Letonă în Cooperare pentru Dezvoltare (LAPAS), Asociația Bibliotecarilor din Republica Moldova.

Abstract: The author highlights the stages of co-operation project "Librarians promoting local democracy, development and resilience" of Latvia and the Republic of Moldova. The main activities implemented within the project are as follows: the study visit to Latvia of 15 librarians from the Republic of Moldova, the obtaining of 2 scholarships for a professional internship in Latvia, the development of methodology regarding the cognitive resilience dimension coverage.

Keywords: cooperation project, social resilience, Latvian Development Cooperation Platform (LAPAS), Association of Librarians from the Republic of Moldova.

Termenul „reziliență”, dar și conceptul de management, pe timp de criză, sunt aduse în vizorul specialiștilor din diferite domenii. Pandemia COVID-19 și, imediat după asta, invazia barbară a Rusiei în Ucraina au zguduit lumea și au provocat schimbarea priorităților, valorilor, dar și a perspectivelor.

Asociația Bibliotecarilor din Republica Moldova, în calitatea sa de platformă și suport pentru bibliotecarii din țară, a reușit să conceptualizeze și să implementeze mai multe proiecte și campanii pentru a-și ajuta membrii să contribuie la gestionarea crizei refugiaților. Desigur că inițiativele s-au orientat, mai întâi, spre dezvoltarea competențelor bibliotecarilor, crearea spațiilor sigure, a ludotecilor și organizarea anumitor servicii de bibliotecă specifice situației existente. Mai multe organizații naționale, dar și internaționale au înțeles că metoda eficientă de a ajunge rapid și efi-

cient în comunitățile mici este conexiunea cu biblioteca.

Rolul bibliotecii drept „a treia casă” s-a evidențiat în acest context, iar bibliotecarul a devenit actorul care contribuie la crearea unei societăți alfabetizate, informative, participative și incluzive.

În conformitate cu Manifestul IFLA – UNESCO 2022 [1], biblioteca este poziționată ca poartă locală spre cunoaștere, instituție care contribuie la asigurarea drepturilor cetățenilor la educație și participare la viața culturală a comunității. Proiectul de parteneriat „Bibliotecarii promotori ai democrației locale, dezvoltării și rezilienței”, implementat de Platforma Letonă în Cooperare pentru Dezvoltare (LAPAS), Biblioteca Națională a Letoniei, Asociația Bibliotecarilor din Republica Moldova și Universitatea de Științe Aplicate Vidzeme, a avut scopul de a dezvolta conceptul de reziliență socială și a determina

rolul bibliotecilor în acest proces. Proiectul a primit finanțare, în anul 2022, din partea Ministerului Afacerilor Externe al Letoniei, din bugetul destinat domeniului cooperării pentru dezvoltare.

Reziliența cognitivă pe domeniile alfabetizarea mediatică, dar și dezvoltarea democrației locale, inclusiv prin intermediul bibliotecilor, au constituit cadrul de referință al acestui proiect. În ambele țări, Letonia și Moldova, organizațiile de profil au dezvoltat programe de învățare pe aceste segmente și au consolidat grupuri de bibliotecari-formatori în dezvoltarea competențelor de gândire critică a utilizatorilor. La fel, preocupările de securitate existente în regiune au intensificat necesitatea dezvoltării competențelor de gândire și analiză critică. Participanții la proiect au fost reprezentanții regiunilor dominate de comunitățile de limbă rusă, care trăiesc în zona de frontieră și în spațiul informațional respectiv atât din Moldova, cât și din Letonia.

Activitățile principale implementate în cadrul acestui proiect au fost: vizita de studiu a 15 bibliotecari din Republica Moldova, 2 burse pentru stagiul profesional în Letonia și dezvoltarea unei metodologii care ar acoperi dimensiunea de reziliență cognitivă.

Vizita de studiu a debutat în data de 31 octombrie 2022, cu participarea la Conferința Internațională în format hibrid „Bibliotecile – promotoare ale rezilienței sociale locale și democrației în vremuri de provocări în domeniul securității”. La eveniment au fost prezenți peste 300 de participanți: bibliotecari din ambele țări, lideri ai comunităților locale, reprezentanți ai autorităților locale, ONG-uri și toți cei interesați de capacitate în domeniul media, democrație locală și integrare.

Scopul conferinței a fost partajarea celor mai bune practici din Republica Moldova și Letonia, astfel încât să inspire bibliotecarii locali în dezvoltarea competențelor necesare pentru a-și asuma roluri în contextul provocărilor curente de securitate regională. La conferință a participat și un bibliotecar din Ucraina, împărtășind experiența despre modul în care bibliotecii

le s-au adaptat să funcționeze în condiții de război.

În cadrul conferinței, Republica Moldova a fost reprezentată de doi comunicatori, care au abordat tematici contextuale diferite, dar foarte actuale. Victoria Vasilica, autoarea comunicării „Bibliotecile ca și centre de resurse pentru democrație”, s-a referit la importanța resurselor informaționale în procesul de participativitate civică. Ea a relevat faptul că democrațiile au nevoie de biblioteci, deoarece un cetățean informat, care se exprimă în spiritul gândirii critice, este un element de materializare a acestei forme de guvernare. Dacă o societate liberă vrea să lase urme istorice, ea trebuie să se asigure de conservarea patrimoniului său, evident și cel scris, și să asigure acces deschis și nelimitat la această informație pentru cetățeni. Dialogul neîngrădit, libertatea de exprimare, accesul la informație în cadrul bibliotecilor amplifică rolul acestora pentru dezvoltarea democrației.

Elena Pintilei, autoarea comunicării „Solidari cu Ucraina”, a reliefat rolul bibliotecilor în general și al Asociației Bibliotecarilor din Republica Moldova în parte, privind contribuțiile la soluționarea crizei refugiaților din Ucraina. Comunitatea bibliotecarilor din Republica Moldova susține democrația, pacea și libertatea de exprimare, creează conjunctură pentru o cultură incluzivă. Astfel, la 1 martie 2022, Asociația Bibliotecarilor din Republica Moldova a anunțat lansarea campaniei de colectare a rechizitelor pentru copiii refugiați din Ucraina, cu genericul „Colorăm Copilăria”, în parteneriat cu BNRM. De susținere au beneficiat aproape 300 de copii. Ulterior au fost implementate proiecte de parteneriat în sprijinul copiilor și femeilor refugiați din Ucraina.

În contextul activităților implementate în cadrul proiectelor pot fi menționate trei niveluri de rezultate:

- Inițiativele sunt implementate în contextul crizei refugiaților, dar se referă și la comunitățile băștinașe.
- În 24 de biblioteci din țară au fost/urmează a fi amenajate spații sigure pentru copii, tineri și mame.
- Spațiile sigure vor arăta inovativ, con-

fortabil și vor fi dotate cu cărți noi, tehnică, jocuri de societate etc.

Un alt aspect important al proiectului de cooperare pentru dezvoltare implementat de instituții din Letonia și Republica Moldova „Bibliotecarii promotori ai democrației locale, dezvoltării și rezilienței” ține de oportunitatea burselor de stagiu la Biblioteca Națională a Letoniei, pe o perioadă de 21 zile, pentru două bibliotecare din Republica Moldova, membre ale Asociației Bibliotecarilor din Republica Moldova. Conjunctura și ariile tematice ale proiectului solicitau participarea specialiștilor din biblioteci publice, din orașele mari ale țării, iată de ce cele două bursiere au fost Elena Voițeniuc, Biblioteca Municipală „Eugen Coșeriu” din Bălți, și Cristina Dicusar, Biblioteca Municipală „B. P. Hasdeu” din Chișinău.

Metodologia elaborată în cadrul proiectului urmărește și scopul de a promova în comunitatea profesională conceptul de reziliență socială, de a contribui la înțelegerea acestuia, de a dezvolta în acest sens vocabularul profesional al personalului din biblioteci.

În cadrul vizitei au colaborat 15 bibliotecari din diferite regiuni ale Republicii Moldova, un reprezentant al comunității profesionale din Ucraina și 15 bibliotecari din Letonia, majoritatea din regiunea Latgale. Cooperarea dintre aceștia a inclus învățarea, împărtășirea experienței și ateliere practice. Au fost colectate în total 19 studii de caz, iar o parte dintre ele au fost inserate în metodologia dezvoltată.

Vizitând Biblioteca Națională a Letoniei, Biblioteca Centrală Ogre și Biblioteca Centrală din Latgale, precum și comunitatea din Dagda, participanții au aflat mai multe informații despre activismul local al membrilor comunităților și modalitățile de cooperare a acestora cu biblioteca. Timp de două zile, bibliotecarii au lucrat în Daugavpils, unde au fost instruiți privind alfabetizarea media și dezvoltarea rezilienței sociale sub îndrumarea formatorilor de la Universitatea de Științe Aplicate Vidzeme. Lucrările privind colectarea celor mai bune practici și instituirea conceptului de

reziliență socială în activitatea bibliotecilor vor fi continuate și în proiectele viitoare.

Contextul actual impune bibliotecarului rolul de gardian al democrației locale, cel de facilitator pentru alfabetizarea în domeniul media și dezvoltarea gândirii critice în comunitățile unde activează. Construirea rezilienței locale este cheia durabilității democrației. Bibliotecile sunt centre de informare, care oferă servicii de dezvoltare a competențelor pentru comunitatea servită, surse variate de informare și, în același timp, o bază pentru creșterea profesională și învățare continuă.

În rezultatul evaluării și revizuirii acestui proiect s-a ajuns la concluzia că e necesară întreprinderea următorilor pași în ceea ce privește explorarea rolului bibliotecilor și bibliotecarilor în dezvoltarea rezilienței sociale locale, integrând în proces și tineri din comunitățile locale, precum și jurnaliști care lucrează în agențiile locale de media.

Impactul pe termen lung al proiectului moldo-leton se va reflecta în creșterea rezilienței în comunitățile locale, bibliotecarii manifestându-se în calitate de agenți ai schimbării și lideri pentru comunități mai rezistente și democratice.

La categoria impresii pe marginea experienței de proiect de parteneriat menționăm spusele Elenei Pintilei, președinta Asociației Bibliotecarilor din Republica Moldova (ABRM): „[...] Acest stagiu ne-a oferit posibilitatea de a învăța din experiențele colegilor letoni, care pot deveni bune practici pentru realitățile din Republica Moldova, prin asigurarea echitabilă a accesului la informație și servicii de calitate pentru comunitatea servită. Am înțeles că dezvoltarea unei democrații locale se realizează prin conștientizarea valorilor, resurselor și a rolului bibliotecii publice în construirea rezilienței sociale a comunității. Pentru a sprijini învățarea, alfabetizarea și lectura, în mod semnificativ, în era digitală, bibliotecile trebuie să se adapteze continuu. Serviciile, colecțiile și practicile trebuie să se dezvolte pentru a răspunde așteptărilor în schimbare ale utilizatorilor [...]” [2].

Referințe bibliografice:

1. Manifestul Bibliotecii Publice IFLA-UNESCO 2022 [online]. [citată 30.01.2023]. Disponibil:<http://bnrm.md/index.php/profesional/documente-directoare/internationale>

2. Proiectul de cooperare pentru dezvoltare dintre Letonia și Moldova a consolidat comunitatea de bibliotecari din ambele țări [online]. [citată 30.01.2023]. Disponibil: https://ea.md/proiectul-de-cooperare-pentru-dezvoltare-dintre-letonia-si-moldova-a-consolidat-comunitatea-de-bibliotecari-din-ambele-tari/?fbclid=IwAR0tQU_R59z2OaXmqLYqah2nq-crDc63Vw9I0RdLZXXKpzeALNYtSXg2Vtdk

Atelier de lucru

Echipa de bibliotecari alături de ambasadorul Republicii Moldova, Andrian Roșă

Stagiarele

ROLUL ASOCIAȚIEI BIBLIOTECARILOR DIN REPUBLICA MOLDOVA LA ÎMBUNĂȚĂȚIREA IMPLICĂRII PRIN OFERIREA RECUNOAȘTERII PROFESIONALE

Ludmila CORGHENCI,
ORCID 0000-0002-0248-9108
**Biblioteca Națională a
Republicii Moldova**

Rezumat: *Articolul reliefează una dintre modalitățile Asociației Bibliotecarilor din Republica Moldova de a stimula și încuraja creativitatea și inovația, comunicarea profesională – concursurile naționale. Sunt prezentați laureații titlului „Cel mai Bun Bibliotecar al anului 2022”. Autoarea sugerează căile de îmbunătățire a desfășurării concursului național: atragerea participanților din diferite tipuri de biblioteci, fiind necesară implicarea interesată și responsabilă a sucursalelor ABRM; intervenirea în conținutul regulamentului concursului, actualizând criteriile și cerințele de participare.*

Cuvinte-cheie: *Asociația Bibliotecarilor din Republica Moldova, concurs național, bibliotecarul anului 2022.*

Abstract: *This article examines how the Association of Librarians from the Republic of Moldova stimulates and encourages creativity, innovation and professional communication of its members through the national contest. The winners of the "Best Librarian of the Year 2022" award are named. The author suggests how to improve the national contest progress: the interested and responsible involvement of ALRM branches is required to attract and maintain participants from different types of libraries. It's essential to interfere in the content of the contest regulation, to update the criteria and requirements for participation.*

Keywords: *Association of Librarians from the Republic of Moldova, national contest, librarian of the year 2022.*

Unul dintre scopurile Asociației Bibliotecarilor din Republica Moldova (ABRM), organizație necomercială, non-profit, profesională, neafiliată politic, constituită prin libera manifestare a voinței persoanelor asociate, ține de „ridicarea statutului social și prestigiul profesiei de bibliotecar, determinarea semnificației sociale a activității bibliotecilor, apărarea drepturilor bibliotecarului, ameliorarea condițiilor materiale și sociale” [3, poziția 3.1]. Pentru aceasta, ABRM utilizează diverse modalități: activități educaționale, reuniuni profesionale, implicații în proiecte naționale și internaționale – toate acestea cu participarea nemijlocită a personalului din diverse tipuri de biblioteci și soldate cu amplificarea potențialului profesional, creșterea vizibilității și poziționării în comunitățile servite documentar și informațional. Concurserile profesionale organizate anual sub egida ABRM „Bibliotecarul anului...” și „Cele mai reușite lucrări în domeniul biblioteconomiei și științelor informării” sunt platforme eficiente de recunoaștere profesio-

sională, de promovare a profesioniștilor și a creațiilor acestora, a implicării creative și inovative pentru profesie.

Astfel, concursul național „Bibliotecarul anului...” a fost inițiat de către ABRM în anul 1993, urmărind scopul de a identifica și a valorifica potențialul creativ al personalului din biblioteci, de a amplifica imaginea și poziția bibliotecarului în comunitatea profesională și cea servită, de a promova experiențele reprezentative în domeniu [1]. Specificăm și orientarea concursului de a provoca o competiție profesională, orientată spre creșterea performanței în activitate [2].

Din anumite motive, ultima ediție a concursului național a acoperit doi ani – 2021 și 2022. Juriul concursului „Bibliotecarul anilor 2021-2022” a fost aprobat de Consiliul ABRM în componența: Ludmila CORGHENCI, președinte, șef al Centrului BNRM; Lilia TCACI, director adjunct al BNC „Ion Creangă”; Ala SUSARENCO, Biblioteca Științifică a UPS „Ion Creangă”; Tiana AMBROCI, șef de bibliotecă la Centru

de Excelență în Construcții, Chișinău; Stepanida ȚUGUI, director al Bibliotecii Publice Raionale „Alexandru Donici”, Orhei. Pentru concurs au fost prezentate 12 dosare, acestea fiind repartizate după cum urmează:

- biblioteci naționale, inclusiv Camera Națională a Cărții a Republicii Moldova – 5;
- biblioteci universitare și specializate – 1;
- biblioteci ale centrelor de excelență, colegii, școli profesionale, școlare/din licee – 0;
- biblioteci publice municipale/raionale/orășenești – 4;
- biblioteci publice comunale/sătești – 2.

Urmare a analizei dosarelor, au fost desemnate cu titlul „Bibliotecarul anului 2022” următoarele persoane, conform categoriei:

- *categoria biblioteci naționale:*
 - ✓ Ecaterina DMITRIC, șef de secție, Biblioteca Națională a Republicii Moldova;
 - ✓ Veronica PALAI, șef de sector, Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”;
 - *categoria biblioteci publice universitare, specializate:*
 - ✓ Snejana ZADAINOVA, bibliotecar, Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alecu Russo”, Bălți;
 - *categoria biblioteci publice raionale/orășenești/municipale:*
 - ✓ Olga BURLACU, șef de filială de carte românească, Biblioteca Raională „Dimitrie Cantemir”, Ungheni;
 - ✓ Ludmila CAPIȚA, șef de serviciu, BMC „B.P. Hasdeu”, Filiala „Transilvania”;
 - ✓ Anastasia MOLDOVANU, șef de filială, BMC „B.P. Hasdeu”, Filiala de Arte „Tudor Arghezi”;
 - ✓ Elena VOIȚENIUC, șef de serviciu Relații cu publicul, BMC „E. Coșeriu”, Bălți;
 - *categoria biblioteci publice comunale/sătești:*
 - ✓ Marina NEGRU, bibliotecar principal, BPT Chirca, raionul Anenii Noi;
 - ✓ Mariana URSU, director al BPT s. Dânceni, raionul Ialoveni.

Doi dintre bibliotecarii nominalizați

mai sus, la decizia juriului, vor beneficia de o excursie pentru o zi la Iași: Anastasia Moldovanu, șef de filială, BMC „B.P. Hasdeu”, Filiala de Arte „Tudor Arghezi”, și Ursu Mariana, director al BPT s. Dânceni, raionul Ialoveni.

Dosare creative și interesante au fost prezentate de către persoanele cărora le-au fost atribuite diplome de merit pentru participarea la Concursul Național „Bibliotecarul anului 2022”: Elina Bolgarina, șef de secție, Biblioteca Națională a Republicii Moldova; Mireya Roșca, șef de secție Digitalizarea documentelor depozitului legal, Camera Națională a Cărții a Republicii Moldova; Ecaterina Gheorghiuța, șef de secție Bibliografia Națională, Camera Națională a Cărții a Republicii Moldova.

Membrii juriului național au apreciat înalt implicarea personalului în concurs, considerând că acesta stimulează spiritul de inițiativă, abilitățile sociale și de comunicare, imaginația și oferă o nouă oportunitate de a asimila cunoștințe noi. Concursul este o modalitate de a verifica nivelul de pregătire al bibliotecarului și de a identifica priorități în formarea atât profesională, cât și personală.

Juriul concursului național „Bibliotecarul anilor 2021-2022” a conchis că, în general, calitatea dosarelor a fost de apreciat cu calificativul foarte bine și bine. La fel, a recomandat centrelor biblioteconomice, instituțiilor, colegilor de a promova experiențele/rezultatele bibliotecarilor desemnați în cadrul concursului prin intermediul articolelor, comunicatelor, informațiilor pe rețele sociale și altor mijloace. Ca perspectivă este necesar de a atrage participanți din diferite biblioteci, în acest sens fiind indispensabilă implicarea interesată și responsabilă a sucursalelor ABRM. Considerăm că este oportună și stringentă intervenția în conținutul regulamentului concursului, actualizând criteriile și cerințele de participare.

Referințe bibliografice:

1. CORGHENCI, Ludmila. Bibliotecarii – cea mai importantă investiție a Asociației Bibliotecarilor din Republica Moldova. In: Magazin bibliologic. 2022, nr. 1/2, pp. 11-18. ISSN 1857-1476. [citată 15.03.2023]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/95-96_27.pdf
2. REGULAMENTUL de organizare a Concursului Național „Cel mai bun Bibliotecar al anului”. Asociația Bibliotecarilor din Republica Moldova. [citată 9.03.2023]. Disponibil: https://abrm.md/wp-content/uploads/2017/04/Regulament_Cel_mai_bun_bibliotecar.pdf
3. STATUTUL Asociației Bibliotecarilor din Republica Moldova. Aprobat la conferința ABRM, 2.03.2021. [citată 7.03.2023]. Disponibil: <https://www.abrm.md/wp-content/uploads/2021/06/Statutul-ABRM.pdf>

„LECTURA LA RĂSCRUCEA DRUMURILOR SALVATOARE”:

interviu cu Mariana HARJEVSCHI, doctor, director general al Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”, Chișinău, în contextul Zilei Naționale a Lecturii

Rezumat: *Interviul realizat cu Mariana HARJEVSCHI, doctor, director general al Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”, Chișinău, în contextul Zilei Naționale a Lecturii, este axat pe experiențele și proiectele reprezentative de educare a culturii lecturii, conlucrarea cu actorii cu astfel de responsabilități.*

Cuvinte-cheie: *Ziua Națională a Lecturii, cultura lecturii, Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, Chișinău.*

Abstract: *This interview with Mariana HARJEVSCHI, director general of the "B.P. Hasdeu" Municipal Library Chișinău, held in the context of the National Reading Day, was focused on experience and exemplary projects in education of the culture of reading and working with actors with such responsibilities.*

Keywords: *National Reading Day, reading culture, "B.P. Hasdeu" Municipal Library Chișinău.*

În perioada premergătoare Zilei Naționale a Lecturii am inițiat, cu echipa Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova, mai multe activități menite să scoată în evidență importanța lecturii pentru dezvoltare, necesitatea acestei zile pentru un stat determinat să escaladeze cetatea democrației. Am solicitat niște pledoarii pro lectură unor nume de mare greutate pentru cultură. Feedbackul este unul extraordinar de valoros. Am adunat un capital prețios de gânduri, idei, propuneri etc, vizând lectura sub toate aspectele ei. Evident, sunt pledoarii-elogii pentru lectură. Toate acestea vor fi folosite în relațiile bibliotecilor (dar și a altor actori de pe scena lecturii) cu cititorii pentru a convinge, a inspira, a motiva, a ușura drumul spre lectură, care propulsează dezvoltarea.

Era firesc să bat și la poarta profesiei, să văd cum percep bibliotecarii această sărbătoare, pentru că fără bibliotecă nu-mi închipui reușita în acest demers. În acest context, am apelat la câțiva dintre corifeii profesiei, care au bătătorit căile spre cititor în lung și-n lat, împreună cu care ne-am întâlnit pe marginea a numeroase proiecte „de impact național”, am lucrat la stabilirea unor recomandări și metodologii și care au influențat serios lucrurile pe acest făgaș.

V.O. Ce a însemnat instituirea unei Zile Naționale a Lecturii pentru directorul unei biblioteci care a făcut „o religie” din promovarea lecturii și care a inițiat și desfășurat cu mare succes atâtea proiecte de promovare a lecturii?

M.H. Astăzi lectura s-a diluat cu alte preocupări, s-a atenuat din esență printre alte obișnuințe ale cotidianului. În acest sens, întrezăresc în instituirea Zilei Lecturii o revigorare a importanței lecturii, dar și necesitatea fortificării eforturilor la provocările secolului XXI. Sper că această zi va potența nu doar instituțiile ce au rol de educare a culturii lecturii, dar și va intensifica spiritul creator, care încă există în fiecare dintre noi, și ne va ajuta să conștientizăm rolul lecturii. La fel, cred că e un motiv în plus, care justifică intensificarea discuțiilor fondatorilor sau finanțatorilor de biblioteci, amplificarea inițiativelor editorilor de carte sau reprezentanților instituțiilor educaționale, să aducă în prim-plan soluții de remontare a lecturii prin îmbunătățirea de legislație, elaborarea unor programe, curricula etc. Bibliotecile, cum le este firesc, vor continua să incite pe fiecare să sărbătorească această zi prin descoperirea sau redescoperirea plăcerii de a citi. Totul este să ne cultivăm dorința de cunoaștere prin

exercițiul lecturii, ori de câte ori timpul liber ne-o permite.

V.O. De-a lungul anilor bibliotecarii moldoveni au fost cu ochii pe experiențele altor țări. Unele experiențe care s-au afirmat în alte țări au fost preluate și de noi. Există niște modele „de-a gata” de promovare a lecturii în lumea bibliotecară sau experiențele avansate trebuie adunate pe bucăți și ajustate realităților din spațiul nostru?

M.H. Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” mereu a continuat să exploreze noi abordări în promovarea lecturii pentru a spori numărul de cititori chișinăuieni. Cunoașteți că actualul program „Chișinăul citește” a fost inspirat din experiența Asociației Bibliotecarilor Americani (ALA), ce propunea prin programul „One city, one book” (Un oraș, o carte) lectura unei singure cărți într-o comunitate. Inițial a avut denumirea de „Chișinăul citește o carte”. În 2004, a fost lansat ca un proiect-pilot pentru perioada estivală recomandat chișinăuienilor. Această inițiativă comunitară a demonstrat că este una promițătoare pentru chișinăuieni. Dar pentru buna funcționare, programul a fost ajustat, propunând spre a fi desfășurat din ianuarie până în noiembrie, deși în SUA se organizează anual în una din lunile de vară. La noi ne-am propus să finalizăm cu o conferință literară, unde cititorii își spun opiniile referitoare la cartea citită, acolo rămâne doar invitația de lecturi propriu-zisă. În 2006, dorind constituirea unei comunități de cititori mai extinse, prin promovarea scriitorilor autohtoni consacrați, a lucrărilor de înaltă ținută artistică și educarea gustului pentru lectură a chișinăuienilor de toate categoriile de vârstă, a fost extins și pentru copii, implementând în paralel „Copiii Chișinăului citesc o carte”. Desigur, aceasta a devenit prioritară când tocmai se vehicula că se abandonează lectura în favoarea petrecerii în fața ecranului de televizor, calculatorului, consolei de jocuri, dispozitivelor MP3 sau telefoanelor mobile etc. Ulterior, trasându-și un nou deziderat, Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” a reușit să mențină entuziasmul pentru citit și al adulților, astfel în 2013, propunând distinct trei titluri de carte pentru adulți, adolescenți/preadolescenți și copii în

cadrul unui singur program, redenumindu-l „Chișinăul citește”. Programul a dat dovadă de durabilitate în timp, ajungând, astfel, la cea de-a 20-a ediție, având un impact pentru un număr considerabil de cititori, contribuind la cunoașterea valorilor autohtone literare cu apariții editoriale de ultimă oră. Deci aceasta a fost formula: ne-am inspirat, dar l-am adaptat, dându-i o notă distinctivă.

V.O. În SUA există 92 de sărbători consacrate lecturii, cărții, bibliotecii, scriitorilor, cititorilor etc. Există vreo legătură între acestea și recunoașterea SUA în poziția de lider mondial în mai multe domenii?

M.H. Bibliotecile au experiențe frumoase de a-și sincroniza activitățile, inițiatiivele, programele. Având deja câteva sărbători importate dedicate cărții și lecturii, printre care Ziua Internațională a Scrisului de Mână (23 ianuarie), Ziua Internațională a Cititului Împreună (2 februarie), Ziua Cărții și Dreptului de Autor (23 aprilie), acum îngemănate armonios, se include și Ziua Națională a Lecturii (14 februarie). În așa fel vom continua celebrarea relației dintre scriitor și cititor, apropierea dintre carte și bibliotecă. Dar totuși în SUA nu vastitatea sărbătorilor demonstrează respectul și dezvoltarea bibliotecilor în țară. Încă din 1988, Asociația bibliotecarilor americani avea drept motto: „Cele mai bune lecturi, pentru cel mai mare număr de membri ai comunității, la cel mai mic cost”. Prin intermediul vizitelor pe care am reușit să le am în SUA, am remarcat că bibliotecile dețin un rol important în comunitate, fiind vizitate de cititori mici și mari, elevi sau profesioniști, având susținerea autorităților, dar și a donatorilor comunitari, iar lectura este o activitate frecventă și constantă, susținută de biblioteci. Este în ADN-ul americanilor să citească, e un mod de viață a lor – îi veți vedea în metro cu o carte, vor sta la coadă la bibliotecă, vor oferi cadouri drept cărți etc.

V.O. Care sunt și cum vedeți conlucrarea între actorii principali cu responsabilități de promovare a lecturii?

M.H. Succesul în orice inițiativă vine din sincronizarea eforturilor. Ori promovarea

cărții în comunitate, a lecturii în societate poate fi favorabilă doar când toți actorii – scriitorii, editorii, bibliotecarii, profesorii și educatorii – concordă. Experiența bibliotecilor este una bazată pe colaborări și parteneriate mutuale, care duc spre mobilizarea comunității, stimularea spre lectură, originalitatea proiectelor etc. Prin parteneriate înțeleg și calea spre o bibliotecă modernă. În ultimii ani, bibliotecile publice au trecut printr-un proces amplu de modernizare prin intermediul programului *Novateca*. Acesta a reușit să ofere bibliotecarilor competențe în *advocacy*, care a propulsat bibliotecile spre un dialog mai constructiv cu administrația locală, organizațiile non-guvernamentale, agenții economici, care au susținut și continuă să perceapă biblioteca ca o instituție de încredere în comunitate, dar și o instituție necesară pentru fiecare. Există însă și neajunsuri în abordarea colaborării, care împiedică uneori stabilirea unor relații favorabile între bibliotecă și actorii cu responsabilități de promovare a lecturii: lipsa fondurilor financiare cauzate de subfinanțare; deschiderea insuficientă pentru implicare, chiar și legislația precară sau lipsa de strategii care ar încuraja parteneriatele etc.

V.O. Care sunt experiențele Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” care s-au afirmat, în mod special, până acum, ce activități n-au prins rădăcini și care au cel mai mare impact?

M.H. Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” a tins mereu să promoveze ideea ca chișinăuienii pot și trebuie să devină pasionați de lectură. Programele de lectură pe care le inițiază îi determină pe locuitorii capitalei să-și îmbunătățească nivelul de inteligență. Sper, din toată inima, că programele „Chișinăul citește” și „Bătălia cărților” generează interes pentru chișinăuieni și pot atrage spre bibliotecă tot mai mulți cititori. Ba mai mult, ambele inițiative promovează cărți bune și interesante, care pot fi găsite doar la Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”. Astăzi biblioteca experimentează metode de promovare a culturii lecturii. Ne dorim ca titlurile selectate pentru unele programe să le avem accesibile în diverse formate – audio, electronic etc., dar acest demers me-

reu ne eșuează. Sunt necesare investiții atât din partea bibliotecii, cât și deschiderea pieței editoriale pentru astfel de proiecte.

V.O. Care este raportul între lectura electronică și lectura în format tradițional în rândurile cititorilor BM „B.P. Hasdeu”?

M.H. Mai întâi ne-am ambiționat și am realizat un studiu prin care am identificat doleanțele cititorilor. Printre acestea se regăseau accesul la cărți electronice, dispozitive moderne de lectură, așa că am procurat eReadere de marca Pochetbook, pe care am inclus o multitudine de cărți electronice, numărând peste 500 de titluri de romane de dragoste, aventură, cărți științifice, dar și multe, multe altele. Fiind un dispozitiv electronic ofertant și accesibil, am mizat pe o avalanșă de împrumuturi, totuși cererea pentru acestea era în scădere de la an la an. La fel și oferta editorială rămânea precară, neavând posibilitatea pentru creștere și diversitate. Astfel aceste eReadere nu puteau fi ofertante pentru adolescentul care e mereu în căutarea cărții noi, actuale. În final, am decis să investim anual circa un milion și jumătate în cartea tipărită, având solicitări în creștere. Totuși depunem efort pentru digitizarea cărților vechi prin „Biblioteca Digitală”, pentru a le accesibiliza celor care doresc să studieze din acestea.

V.O. Părerea mea este că bibliotecarii nu au o responsabilitate mai importantă decât cea de a deschide cititorilor drumul spre bibliotecă și ochii spre literatura de calitate. Cum învățăm colegii noștri să facă față acestei responsabilități?

M.H. Susțin acest deziderat. Bibliotecarul modern trebuie să cunoască nu doar ceea ce se găsește în bibliotecă, dar să știe cum să acceseze alte surse sau biblioteci, către care poate direcționa un utilizator. Prin formări profesionale, schimb de experiențe, vizite de studii, bibliotecarii se pot familiariza cu istorii de succes în promovarea lecturii, aceasta oferindu-le și o șansă de responsabilizare.

V.O. În forma sa tradițională, cartea este și un produs estetic, care, pentru început, trebuie să bucure ochiul. Din experiență, cunoaștem că cele mai citite și respectiv uzate din punct de vedere fizic sunt cărțile pentru copii. Cum

influențează starea fizică precară a cărții educarea estetică a cititorilor copii?

M.H. Fără îndoială, ținuta grafică a cărții, aspectul estetic al conținutului acesteia fac invitația la lectură mai captivantă. Cărțile pentru copii se disting și prin ilustrațiile incluse care trebuie să ofere imagini și peisaje deosebite, ce stârnesc interesul pentru lectură, pentru arta vizuală și pentru povești. Fiind energici, curioși și intens captivați de lumea din jurul lor, cărțile îi ajută pe copii să înțeleagă ceea ce vad, aud, gândesc și simt. Unul din criteriile care ne ajută să decidem includerea unei cărți în programele de lectură tocmai ține de aceste aspecte.

V.O. Cum interpretează un profesionist de mare vocație cum este Mariana Harjevschi constatarea Manifestului IFLA/UNESCO pentru biblioteca publică potrivit căreia „beneficiile bibliotecilor în societate sunt adesea văzute în generațiile viitoare”?

M.H. Prin acest document elaborat în 1994 și actualizat în 2022, IFLA/UNESCO anunță biblioteca publică ca o forță vie pentru educație, cultură și informare, dar și ca agent esențial pentru promovarea păcii și bunăstării. E un adevăr deja testat, cât mai mult se investește în educație, societatea e mai inteligentă.

V.O. Președinta IFLA, Barbara Lison, în comunicarea sa de la Conferința Directorilor Bibliotecilor Naționale Europene (CENL), din iunie 2022, menționa: „Convingerea mea este că bibliotecile naționale, prin natura lor, au posibilitatea de a produce un impact societal național”. Care dintre proiecte realizate de BM produc impact național?

M.H. Echipa Bibliotecii Municipale mereu caută acțiuni, modele, strategii pentru (re)animarea interesului pentru lectură, uneori aplică trucuri, prin care dorește să se reinventeze pentru a-i determina la lectură – fie ora poveștilor, ora lecturii, lansări și prezentări de carte, oferte cu liste de lec-

turi, totuși abordarea este a ne orienta către grupuri-țintă identificate ca vârstă, interese de lectură etc. Doar așa putem avea un impact mai vizibil. În 2015, am invitat la o competiție pentru a provoca la lectură, prin programul „Bătălia cărților”. Inspirați de altfel de Biblioteca Județeană „O. Goga” din Cluj și fascinați de impactul acestui proiect, am aderat, dorindu-ne să promovăm lectura pentru copii și adolescenți, care alături de lectură reușesc să însușească o serie de competențe precum înțelegerea textelor literare, capacitatea de a reflecta asupra acestora, de a formula opinii, argumente și interpretări proprii față de lecturi. Cred că acest program ar putea avea și un impact național.

V.O. Dată fiind importanța lecturii, mai multe țări au găsit de cuviință să lărgescă numărul platformelor de promovare a lecturii, organizând fundații, agenții, institute etc. Credeți că o asemenea structură ar putea îmbunătăți lucrurile în spațiul nostru sau putem conta pe structurile deja existente?

M.H. Bineînțeles că ar fi benefică extinderea platformelor de lectură. Aceasta ar produce mai întâi o concurență, iar apoi ar mobiliza spre creativitate, chiar coagula spre calitate instituțiile bibliotecare. Salut totodată abordarea experiențelor de lectură ale diferitor organizații, acestea pot aduce o doză de inspirație pentru biblioteci, ca ele să devină mai inovative, creative.

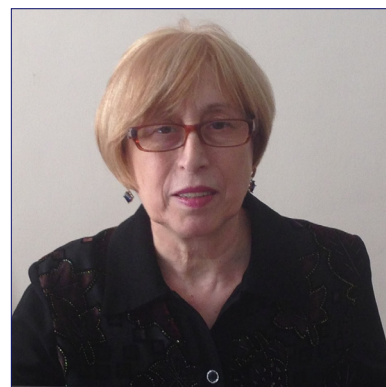
V.O. Care este mesajul pe care-l poate adresa M.H., directorul general al BM „B.P. Hasdeu”, în contextul Zilei Naționale a Lecturii?:

M.H. Colegilor bibliotecari le doresc să își păstreze elanul și dedicația, iar cititorilor să fie deschiși pentru a accepta prezența bibliotecilor și a cărții în viața lor, să mizeze pe resursele bibliotecilor. Tuturor le urez lecturi plăcute și experiențe frumoase la bibliotecă!

Interviu realizat de Vera OSOIANU

PLEDOARII ȘI RECOMANDĂRI PENTRU CELEBRAREA ZILEI NAȚIONALE A LECTURII

Margareta CEBOTARI,
ORCID 0000-0002-8414-8402
**Biblioteca Națională a
Republicii Moldova**

Rezumat: *Lucrarea „Lectura la răscrucea drumurilor salvatoare: Recomandări în sprijinul celebrării Zilei Naționale a Lecturii” (Chișinău: BNRM, 2023) este un elogiu la adresa cărții, lecturii și bibliotecilor. Din eseurile pro lectură, incluse în prima secțiune a lucrării, și recomandările prezentate de specialiștii BNRM în a doua secțiune, se pot identifica și analiza noi percepții ale rolului lecturii în societate în ceea ce privește interacțiunea carte – lectură – bibliotecă – utilizator. Bibliotecarii pot surprinde elemente noi ale procesului de organizare a activităților de promovare a cărții și lecturii.*

Cuvinte-cheie: *Ziua Națională a Lecturii în Republica Moldova, suport metodologic, valoarea lecturii, eseuri pro lectură, promovarea lecturii.*

Abstract: *The work "Reading at the crossroads of healing ways: Recommendations in support of celebration of the National Reading Day" (Chișinău: BNRM, 2023) is a praise to books, reading and library. From essays dedicated to reading in the 1st part of the volume to recommendations presented by the NLRM specialists in its 2nd part, new perceptions of role of reading in society could be identified and analyzed in terms of interaction "book-reading-library-user". New elements in organization of book and reading promotion process are recommended to librarians.*

Keywords: *National Reading Day in the Republic of Moldova, methodological support, the value of reading, essays on reading, promotion of reading.*

Volumul „Lectura la răscrucea drumurilor salvatoare” este o nouă ediție integrată în șirul publicațiilor elaborate de Direcția Cercetare și Dezvoltare în Biblioteconomie a Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova. Destinată în principal bibliotecarilor, publicația are scopul de a oferi repere teoretice și practice în organizarea activităților de promovare a lecturii pentru celebrarea merituoasă a primei ediții a Zilei Naționale a Lecturii în Republica Moldova. În egală măsură această lucrare incită la o lectură atentă și reflexivă asupra unor aspecte elocvente pentru o apreciere culturală reală a rolului lecturii în societate. În

volumul prezentat autorii vin cu argumente care să demonstreze valoarea incontestabilă a lecturii în dezvoltarea persoanelor și a societății durabile. Coordonatorii lucrării nu s-au limitat doar la includerea unor recomandări metodologice de promovare a lecturii, dar au inclus și eseuri pro lectură, invitând personalități din domeniul culturii să-și expună opiniile despre necesitatea și impactul instituirii Zilei Naționale a Lecturii în Republica Moldova.

Publicația se deschide cu mesajul de susținere și apreciere a rolului lecturii în viața de zi cu zi, adresat de Dna Maia SANDU, Președinta Republicii Moldova, ca

reacție la inițiativa parlamentarilor de a institui Ziua Națională a Lecturii: „Este important să înțelegem că lectura este esențială în formarea fiecărui om, chiar de la nașterea lui. Ea stă la baza dezvoltării gândirii și a limbajului uman, a capacităților analitice și a inteligenței emoționale. Este bogăția care stă la îndemâna noastră a tuturor și ne formează ca personalitate” (2).

Regăsim în cuprinsul acestei publicații redarea integrală a Hotărârii Parlamentului nr. 83 din 31.03.2022 pentru modificarea punctului 1 din Hotărârea Parlamentului nr. 433/1990 cu privire la zilele comemorative, zilele de sărbătoare și la zilele de odihnă în Republica Moldova. Prin această hotărâre a fost adoptată Ziua Națională a Lecturii (14 februarie), ulterior fiind publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova din 07.04.2022, nr. 97, art. 160. Urmează prezentarea însemnelor Zilei Naționale a Lecturii: logo și banner, elaborate de Biblioteca Națională a Republicii Moldova, care vor contribui la augmentarea vizibilității acestei sărbători în comunitate.

În *Argumentul* lucrării Vera Osoianu, director adjunct al BNRM, prezintă studiul despre *Ziua Națională a Lecturii – imbold și oportunități*, relevând că marcarea la început de an a acestei sărbători naționale va da tonul evenimentelor din câmpul lecturii și va deschide ușile pentru amplificarea metodelor tradiționale, dar și pentru experimentarea unor metode noi, inovative de promovare a lecturii. În această zi, în toate localitățile, vor avea loc activități de omagiere a cărții, autorilor, editorilor, librarilor, bibliotecarilor și, implicit, a cititorilor. În această zi actorii de pe segmentul lecturii vor pune în contribuție toată inteligența, ingeniozitatea și creativitatea pentru a propune soluții, metode, tehnici inovative, menite să dea o nouă dimensiune conștientizării importanței lecturii în rândurile decidenților și ale cetățenilor (1, pp. 8-14).

Lucrarea este structurată în două secțiuni. Prima secțiune a volumului, cu semnificativul generic *Pledoarii pro lectură, carte, bibliotecă*, este alcătuită din 14 eseuri pro lectură, scrise cu pasiune de poeți, prozatori, critici literari, editori, cercetători

științifici în domeniul literar, bibliotecari. În confesiunile lor ei au remarcat valoarea incontestabilă a instituirii și consemnării prin activități de amploare a Zilei Naționale a Lecturii, demonstrând că sunt interesați de îmbunătățirea situației actuale în care se poziționează cartea și lectura în Republica Moldova. În deschiderea părții întâi a publicației se menționează că gândurile expuse în eseurile acestor personalități, folosite cu înțelepciune, vor da o valoare aparte oricărei activități-imbol spre lectură și mai multă greutate acestei noi sărbători.

În eseu prezentat de Val Butnaru, analist politic, dramaturg, publicist și scriitor, se pun întrebări și găsesc răspunsuri actuale *Despre folosul cetitului*: „Ziceam că orice scriitor ajunge să-și pună sacramentală întrebare cu privire la viitoarea carte ce urmează a fi scrisă. La fel, ar trebui să se întâmple cu un cititor care ajunge să dea de gustul lecturilor. Ce va citi în continuare? Aici e momentul (nu-i așa?) să intervină bibliotecarul și profesorul de literatură. Cine dacă nu ei ar trebui să se întrebe care va fi relația discipolilor dâșilor cu următoarea carte” (1, pp. 16-19). Scriitoarea Lilia Calancea vine cu reflecții și sugestii despre cum ar fi mai bine de organizat *Ziua Națională a Lecturii la Chișinău*: „Ar fi bine ca partea oficială a ceremoniei de deschidere să fie cât mai scurtă, atenția mutată pe carte, cititor, bibliotecar și scriitor. Ziua Națională a Lecturii mai înseamnă emoții legate de o surpriză, bunăoară o tombolă la sfârșitul activităților, din care se vor extrage câțiva norocoși ce vor primi în dar cărți cu autografe de la scriitori. Nu cunosc o bucurie mai mare decât să revin acasă cu o carte semnată de un scriitor/scriitoare. Pentru că din propria experiență știu că o carte poate schimba un destin. Iar un destin ar putea schimba o generație întreagă” (1, pp. 20-22).

În eseu *Ziua Națională a Lecturii în Republica Moldova*, Vitalie Ciobanu, scriitor, eseist, critic literar și publicist, consideră că: „Orice om e născut să zboare, dar nu oricine își descoperă și dezvoltă această aptitudine. Vorbim despre zborul minții, despre puterea spiritului. Am dori ca Ziua Națională a Lecturii să adune la un loc scriitori și public – în biblioteci, la uniunile de creație, în aule universitare și în licee –, întâlniri la care

să se citească din literatura română și universală, clasică și contemporană, inclusiv din autori basarabeni din toate generațiile, să avem dialoguri, lansări ale ultimelor apariții editoriale, dezbateri pe marginea problemelor culturii naționale, asupra calității manualelor și modului de predare a literaturii în școală, dezbateri despre canonul estetic și despre nevoia revizuirii lui critice, despre integrarea și sincronizarea literaturii române de pe cele două maluri ale Prutului și din diaspora, despre traducerea și promovarea scriitorilor basarabeni în străinătate” (1, pp. 23-24).

Tatiana Ciocoi, doctor habilitat în filologie, profesoară de literatură italiană și universală, conferențiar universitar, vine cu argumente care conving că *A citi pentru a schimba lumea* este principiul ce stă la baza oricărei lecturi, deoarece: „Ca orice experiență umană, eminentamente subiectivă și vulnerabilă, mereu amenințată de brutalitatea sau indiferența istoriei, de la fanatismul religios, intoleranța obscurantistă, conformismul burghez, cenzura regimurilor dictatoriale și până la distopia „societății fără hârtie” a lui Bill Gates, cartea și lectura au avut nevoie mereu de un omagiu adus culturii spiritului, care le-ar reconfirma, de fiecare dată, statutul și valoarea în societate” (1, pp. 25-28).

Iurie Colesnic, Maestru al Literaturii, consideră că Ziua Națională a Lecturii va fi *O zi generatoare de speranță*: „Impresiile vecinilor, prietenilor, colegilor expuse în văzul lumii sânt citite cu nesaț. De calitate literară, filosofică, intelectuală nu poate fi vorba, căci corespondenții de felul acesta nu garantează nicio calitate a textului propus pentru lectură. Deci problema trebuie îngustată și examinată din unghiul de vedere al lecturii literaturii de calitate, ca să fie într-adevăr «o dulce zăbavă». Instituirea Zilei Naționale a Lecturii în Republica Moldova este o inițiativă foarte nobilă, care poate genera un interes deosebit față de carte și relansa pasiunea pentru literatura de calitate” (1, pp. 29-30).

Coordonatorii lucrării au considerat că vor fi binevenite în cuprinsul acestei lucrări spicuri din Almanahul epistolar *Despărțirea apelor*, în care Ion Druță, scri-

itor, dramaturg, academician, expune gânduri despre cărți, cititori, scriitori, lectură: „După câte am observat, adevărații cititori vin la cărțile noastre după un anumit zbulcium sufletesc, vin după ce au trecut ei înșiși prin multe, vin să caute un sprijin, vin să găsească un prieten, vin să se măsoare, să se înrudească, să se sfătuie” (1, p. 31).

Unele sugestii pentru *Organizarea lansărilor de carte* recomandă Gheorghe Erizanu, eseist, jurnalist, publicist, om de afaceri, om de cultură și scriitor: „Se fac fără scaune. Din respect față de cuvinte. Ca vorbitoarii să simtă în picioare fiecare cuvânt. Fără prezidium. Din respect față de ascultători. Și ca un elementar spațiu democratic. Cu program clar. Cine și cât timp va vorbi. Despre carte și autor. Fără incursiuni lirice în propria biografie. Cu sesiune de autografe. O carte semnată de autor are o valoare suplimentară față de prețul de pe copertă.” (1, p. 32).

În eseu *Lectura – șantier formator în toate zilele omului*, Iulian Filip, doctor în filologie, scriitor și folclorist, afirmă că: „Ambalajul sărbătoresc al Zilei Lecturii poate genera concursuri și evenimente cărturărești, în care cititori de diferită pregătire ar înțelege mai limpede posibilitatea accederii la propriul șantier formator, unde – prin lectură – cititorul s-ar construi, s-ar cizela, s-ar fortifica, s-ar modela. Cărțile oferă oglinzi miraculoase cititorului, în care acesta să-și urmărească devenirea” (1, pp. 33-34).

Nu-mi imaginez o zi fără a citi... este confesiunea Claudiei Partole, poetă, prozatoare, eseistă, autoare de piese și jurnalistă, care dorește ca: „[...] Ziua Lecturii, pentru mine, pentru colegii mei, să fie un fel de sărbătoare-clacă, care să provoace prin prezența noastră dragostea față de carte, lărgind astfel cercul cititorilor pasionați. Pentru noi, acei care știm ce înseamnă să scrii, să fie și o motivație întru a afla interesele și doleanțele publicului” (1, pp. 35-36).

O pledoarie pro carte și lectură, argumentată științific, regăsim în eseu *Talentul cititorului și arta cărții*, semnat de Ivan Pilchin, poet, traducător, vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor din Moldova: „Astăzi, după mai mult de jumătate de mileniu de

la inventarea tiparului, idealul utopic al cărții sau al bibliotecii, care ne-ar fâgădui libertate sau eliberare, speranță sau împăcare, lumină sau iluminare, înțelegere sau înțelepciune – acest ideal încă ne mai face să credem în forța salvatoare a cărții, a bibliotecii și a lecturii. Sunt convins că doar lectura cărților ca operă de artă – atât în sensul profunzimii cognitive sau stilistice, cât și grafice și tipografice – poate să devină o necesitate durabilă, o pasiune sau, mai degrabă, o parte indispensabilă devenirii, comunicării și afirmării umane” (1, pp. 37-39).

Maria Pilchin, scriitoare, critic literar, publicistă, își motivează astfel scrierea eseului *Ziua națională a lecturii sau rutina cititului ca necesitate*: „M-am gândit să insist în această pledoarie a mea pe un tip de lectură specifică, unul uitat, de multe ori ignorat. Cred că mulți vor vorbi despre beneficiile cititului de beletristică, de cărți motivaționale. Și le dau dreptate, e vorba de o lectură plăcută și formativă. Eu însă voi rămâne în nișa cărții științifice și a celei de popularizare a științei, raft care va fi ignorat, cu siguranță, și de această dată. Doar că eu voi insista pe o promovare digitală a acestor texte. De ce mai este nevoie de promovat lectura electronică a textelor științifice? Acest model trebuie să fie promovat, așa cum acest tip de lectură dezvoltă: insistență, concentrare, vocabularul, capacitatea de analiză și sinteză, capacitatea de înțelegere, gândirea critică” (1, pp. 40-42).

Nota bene! Aici ar fi binevenit să menționăm că, totuși, în ultimii ani, bibliotecile din Sistemul Național contribuie în mare măsură la promovarea lecturilor științifice, a publicațiilor de popularizare a științei, prin implicarea în proiecte naționale și internaționale de promovare a științei, prin inițierea unor cluburi pe interese/programe de promovare a cărților cognitive etc.

Considerații privind dezvoltarea lecturii profesionale regăsim în apologia dnei Elena Pintilei, director general al Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova: „Lectura poate deveni o investiție în timp, ce contribuie la capacitatea competențelor profesionale în viața unei persoane. Și primul beneficiu pentru dezvoltare ar fi – extinderea

cunoștințelor de specialitate. Lectura profesionistă oferă o inspirație constantă celor care își completează propria viziune asupra subiectelor de interes, prin identificarea unor noi puncte de vedere. Lectura ne invită să ne extindem orizonturile cunoașterii cu experiențe și informații noi” (1, pp. 43-44).

Sensibile, cu un mesaj emoțional puternic, sunt pledoariile poetice pe care le regăsim în versurile dedicate cărții, lecturii, bibliotecii ale poetului Vasile Romanciuc. În aceste versuri poetul exprimă adevărate declarații de dragoste „pentru cărțile citite, păstrate cu drag sub căpătâi, pentru vocile limpezi ale marilor cărți, din care se învață ce este viața și a căror timp de existență este trecutprezentviitor” (1, pp. 45-48).

Pentru Aurelian Silvestru, psiholog, publicist, pedagog, *Lectura este un crâmpel al nemuririi*, deoarece: „Lectura e cel mai scurt drum către esența aproapei noastre. Să citești înseamnă să prinzi rând spre nemurire. Bibliotecile rămân locul preferat al Îngerilor. Până și ei (ocrotitori ai omului) se simt mai ocrotiți acolo, între cărți. O nouă carte îți dă dreptul la o nouă viață. A scrie înseamnă a trăi” (1, pp. 49-50).

Materialul metodic prezentat în secțiunea a doua a lucrării **Recomandări în sprijinul celebrării sărbătorii naționale „Ziua Națională a Lecturii”** poartă preponderent un caracter practic, doar cu unele precepte teoretice (1, pp. 51-71). Recomandările au fost elaborate de Direcția Cercetare și Dezvoltare în Biblioteconomie și Științe ale Informării a BNRM. Fixăm atenția asupra recomandărilor relevante în deschiderea acestei secțiuni a lucrării, care vor inspira bibliotecarii la acțiuni și activități concrete, ce pot fi organizate în cadrul celebrării primei ediții a Zilei Naționale a Lecturii. Subiectele prezentate de autorii articolelor din această secțiune a lucrării se referă la organizarea unor forme și metode eficiente de promovarea a cărții și lecturii: *Organizarea Topurilor lecturilor* (Angela Drăgănel), *Ora lecturii* (Ecaterina Dmitric), *Conferință publică pro lectură*, *Activități promoționale privind promovarea cărții și lecturii* (Natalia Ghimpu), *Expozițiile de documente din colecțiile bibliotecii – instrumente eficiente de promova-*

re a lecturii (Margareta Cebotari), *Înregistrare video de promovare a lecturii* (Victoria POPA). Sub aspect informativ prezintă interes bibliografia „Studii despre carte și lectură în colecțiile BNRM”, care cuprinde 105 de titluri de carte și articole, selectate din catalogul electronic al BNRM (Margareta Cebotari).

Lucrarea „Lectura la răscrucea drumurilor salvatoare”, cu certitudine, reprezintă

o publicație care merită să fie cercetată de către bibliotecari, grație utilității recomandărilor conținute în cuprinsul ei. Totodată publicația este un elogiu la adresa cărții, lecturii și bibliotecilor, care constituie adevărate surse de informare și formare pe tot parcursul vieții. Din eseurile pro lectură incluse în prima secțiune a lucrării și recomandările prezentate de specialiștii BNRM în a doua secțiune, se pot identifica și analiza noi percepții ale rolului lecturii în societate în ceea ce privește interacțiunea carte – lectură – bibliotecă – utilizator. Bibliotecarii pot surprinde elemente noi ale procesului de organizare a activităților de promovare a cărții și lecturii. Publicarea lucrării în Repozitoriul Național Tematic în Biblioteconomie și Științe ale Informării din Republica Moldova NTR-MoldLIS face posibilă accesarea acestor informații de toți cei interesați de influența lecturii în viața omului și a societății.

Suntem încrezători că instituirea și celebrarea Zilei Naționale a Lecturii în Republica Moldova va aduce un aport considerabil atât pentru biblioteci, cât și pentru instituțiile decidente în domeniul culturii, în ajutorul evidențierii obiectivelor majore în domeniul promovării lecturii și demonstrării importanței lecturii în dezvoltarea personală și socială.

Referințe bibliografice:

1. Lectura la răscrucea drumurilor salvatoare: Recomandări în sprijinul celebrării primei ediții a „Zilei Naționale a Lecturii”. Biblioteca Națională a Republicii Moldova. Ediție coordonată de Vera Osoianu, Ecaterina Dmitric. Chișinău: BNRM, 2023. 86 p. ISBN 978-9975-119-57-3. [citât 08.02.2023]. Disponibil: <http://moldlis.bnrm.md/handle/123456789/1670>
2. Maia Sandu: Mă bucur că la 14 februarie, de ziua nașterii poetului Grigore Vieru, vom sărbători Ziua Națională a Lecturii [online]. [citât 08.02.2023]. Disponibil: <https://tribuna.md/2022/02/14/maia-sandu-ma-bucur-ca-la-14-februarie-de-ziaua-nasterii-poetului-grigore-vieru-vom-sarbatori-si-ziaua-nationala-a-lecturii/>

O VIZIUNE PANORAMICĂ A PARCURSULUI CERCETĂTORULUI BĂLȚEAN

Ludmila CORGHENCI,
ORCID 0000-0002-0248-9108
Biblioteca Națională a Republicii Moldova

Rezumat: Articolul prezintă studiul biobibliografic „Gheorghe Popa”, ediția a treia, elaborat de Biblioteca Științifică a Universității „Alec Russo” din Bălți. Studiul, complex din punct de vedere științific și metodologic, realizat în baza numeroaselor documentări, contribuie la cunoașterea fenomenului lingvistic, a personalităților din domeniu, generând interes și interpretări.

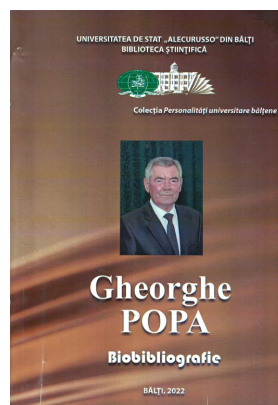
Cuvinte-cheie: Gheorghe Popa, studiu biobibliografic, cercetare bibliografică.

Abstract: This article presents bio bibliographic study "Gheorghe Popa" in its 3rd edition, published by the Scientific Library of the "Alec Russo" University in Balti. This complex scientific and methodological study was carried out on the basis of large documentation. It contributes to cognition of linguistic phenomenon, as well as some personalities in the field; generates interest, echoing and interpretations.

Keywords: Gheorghe Popa, bio bibliographic study, bibliographic research.

Studiul „Gheorghe Popa: Bibliografie”¹ constituie un reper documentar și analitic solid pentru generațiile de studenți, savanți și doritorii de a cerceta viața și activitatea profesională a profesorului și omului de știință bălțean. În pofida faptului că în prezent există diverse opinii privind necesitatea/impactul centrării eforturilor intelectuale pentru elaborarea și editarea lucrărilor bibliografice, astfel de lucrări, fără îndoială, aduc beneficii domeniului (imaginea, ponderea bibliotecii în comunitatea universitară, contabilizarea și promovarea contribuțiilor protagonistului), fiind o dovadă relevantă a cercetării bibliografice.

Lucrarea confirmă prestigiul și devotamentul biblioteconomistilor bălțeni rigoriilor profesionale (ale întregii echipe și, referindu-ne la lucrarea concretă, ale doamnelor A. Mihaluța, A. Nagherneac, S. Ciobanu). Consecvența implicațiilor bibliografice ale bibliotecarilor bălțeni este recunoscută și prin faptul că prezenta lucrare este parte a colecției „Personalități universitare bălțene”. Biblioteca universitară din zona Nordului Republicii Moldova este recunoscută și

apreciată în comunitatea profesională și cea academică pentru sistemul de publicații bibliografice, care valorifică produsele activității de cercetare, didactică și de popularizare a universitarilor (inclusiv a personalului bibliotecii științifice).

Afirmațiile conferențiarului universitar, doctor Ala Sainenco, din „Argumentul” pentru ediția a 2-a a lucrării, sunt valide și pentru cea de-a 3-a ediție: „Această carte este dovada unei pledoarii pentru o succesiune ce înscrie, pe linie lingvistică, nume care au edificat, deopotrivă, prin cercetare academică și activitate didactică: Silviu Berejan, Eliza Botezatu, Ion Evtuşenco, Ilarion Matcovschi etc. ... Bibliografia cu numele Gheorghe Popa reliefează aria diverselor preocupări pe care le-a avut, constituind borne ale unui parcurs integrat. ... Volumul mai este și

¹ Gheorghe Popa. Biobibliografie. Ediția a 3-a, revăzută și completată. Bălți, 2022. 296 p. ISBN 978-9975-50-294-8.

dovada unei necesități de lingvistică” [p. 14].

Lucrarea are o adresabilitate largă, formulată de către autorul „Notei asupra ediției”, fiind destinată filologilor, cadrelor didactice, studenților, bibliotecarilor, precum și tuturor celor care vor să cunoască viața, activitatea și performanțele distinsului profesor și cercetător (p. 7).

Expunerea conținutului lucrării științifice este precedată de secțiunea „Prolegomene lirico-epice” semnată de Nicolae Leahu (Un titlu de conținut care trimite la dicționar: „parte introductivă care precedă expunerea propriu-zisă într-o operă științifică” <https://donline.ro/definitie/prolegomene>).

Secțiunea „Evocări, mărturisiri, reconstituiri”, caracteristică pentru astfel de lucrări, inserează circa 20 de materiale, semnate de personalități notorii din domeniu: Maria Șleahțișchi, Silviu Berejan, Adrian Ghicov, Vasile Bahnaru și alții. Apropiată de aceasta din punctul de vedere al conținutului și scopului este secțiunea „Aprecieri”, incluzând două părți – *In extenso* și *In brevi* (care încheie lucrarea). Considerăm că este vorba despre o structurare logică a studiului, care ar putea fundamenta concluzia: opera cercetătorului și pedagogului, managerului universitar este citită și apreciată de către colegi, discipoli și va persista pentru aceștia. Lucrarea, asemenea caracteristicilor intelectuale ale protagonistului, oferă noi deschideri informațional-documentare.

Informația bibliografică este prezentată în secțiuni cu titlurile: „Bibliografie” (lucrări științifice și didactice, varia, referințe la publicațiile științifice), „Formarea cadrelor științifice” (coordonator și referent oficial al tezelor de doctor/doctor habilitat), „Personalialia” (despre protagonistul lucrării). Sunt prezentate 426 de descrieri bibliografice, în unele cazuri însoțite de succinte adnotări. Informațiile reflectă diversitatea produselor cercetătorului din punct de vedere tipologic (lucrări științifice, didactice, recenzii, de popularizare etc.) și al formatului (volume, articole în culegeri și ziare etc.).

Vizualizarea/analiza secțiunilor de conținut bibliografic ne oferă prilejul de a veni cu unele sugestii și propuneri de îmbunătățire a ulterioarelor publicații bibliografice ale bibliotecii universitare:

- Considerăm rațională prezentarea operei cercetătorului printr-o tipologie mai pronunțată, mai diferențiată (lucrări

științifice – monografii/volume, articole în culegeri, în reviste, recenzii; lucrări didactice [manuale, curriculum etc.]); lucrări de popularizare; omagii etc.;

- Subsecțiunea „Referințe la publicațiile științifice” ar putea fi prezentată diferit. În cazul că aici sunt redate materialele despre publicațiile lui Gheorghe Popa, credem că ar fi rațional de a integra aceste informații alături de descrierile bibliografice ale lucrărilor protagonistului. În descrierile bibliografice din secțiunea „Referințe la publicațiile științifice” ar fi oportun de a intercala succinte adnotări de felul „pe marginea lucrării...”;

- În cazul elaborării publicațiilor de caracter aniversar, recomandăm de a consulta publicația de referință „Calendarul Național”, editată anual de Biblioteca Națională a Republicii Moldova. Astfel, subsecțiunea „Personalialia” nu include articolul din volumul „Calendarul Național 2022” <http://www.bnm.md/files/publicatii/calendar%202022.pdf>;

- Ar fi utilă și economicoasă reflectarea în înregistrările bibliografice (după caz) a disponibilității textului în format digital (de exemplu, articolul descris cu nr. 178 – a se vedea textul integral în Instrumentul Bibliometric Național https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/73_80_Specificul%20cultural%20al%20scuzei%20romanesti.pdf). Credem că prezența în descrierile bibliografice a tuturor modalităților de accesare a textelor în format digital ar confirma deschiderea cercetătorului pentru diseminarea lucrărilor, acceptarea conceptului „știință deschisă”;

- La fel, considerăm că ar util de a integra un articol care ar prezenta analiză bibliometrică și scientometrică a rezultatelor activității de cercetare a lui Gheorghe Popa.

Studiul biobibliografic este însoțit de trei indici auxiliari, care facilitează conexiunile între numele autorilor, titlurile lucrărilor și titlurile publicațiilor periodice, din care sunt descrise sau incluse integral materialele.

Constatăm că lucrarea este una complexă din punct de vedere științific și metodologic, fiind realizate numeroase documentări. Ea aduce o contribuție substanțială la cunoașterea fenomenului lingvistic, a personalităților din domeniu, generând interes și interpretări.

AUTORII ARTICOLELOR:

ANTOCI, Mariana – director interimar, Biblioteca Publică Orășenească „Ion Creangă”, Florești,
e-mail: florbib@mail.ru

BALEANU, Rodica – șef de secție interimar, Biblioteca Națională a Republicii Moldova, e-mail: rodicabaleanu29@gmail.com

BOLGARINA, Elina – șef al secției „Literaturile lumii”, Biblioteca Națională a Republicii Moldova, e-mail: litera@bnrm.md

CEBOTARI, Margareta – bibliotecar principal, Biblioteca Națională a Republicii Moldova, e-mail: mcebotari@bnrm.md

CLIMA, Liliana – șef al Centrului de Coordonare Bibliografică SIBIMOL, Biblioteca Națională a Republicii Moldova, e-mail: sibimol@bnrm.md

CORGHENCI, Ludmila – șef al Centrului de Formare Profesională Continuă în Biblioteconomie și Științe ale Informării, Biblioteca Națională a Republicii Moldova, e-mail: lcorghenci@bnrm.md

DAVÎDIC, Galina – director al Bibliotecii Publice Raionale „Mihai Eminescu”, Rezina, e-mail: biblioteca.rezina@gmail.com

DMITRIC, Ecaterina – șef al secției Dezvoltare și Cercetare în Biblioteconomie, Biblioteca Națională a Republicii Moldova, e-mail: dbiblio@bnrm.md

GĂINĂ, Ioan - scriitor, directorul Casei-muzeu „A. Mateevici”, s. Zaim, raionul Căușeni, e-mail: iongaina1962@gmail.com, primzaim@gmail.com

OSOIANU, Vera – director adjunct, Biblioteca Națională a Republicii Moldova, e-mail: bnrmo2012@gmail.com

OUȘ, Ludmila – director al Bibliotecii Municipale „Eugeniu Coșeriu”, Bălți, e-mail: ous.ludmila@gmail.com

POPA, Valentina – șef al Centrului de Statistică, Biblioteca Națională a Republicii Moldova, e-mail: statistica@bnrm.md

PINTILEI, Elena – director general al Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova, e-mail: elena.pintilei@bnrm.md

POVESTCA, Lilia – șef de secție, Biblioteca Națională a Republicii Moldova, e-mail: lpovestca@bnrm.md

VASILICA, Victoria – șef al secției Studii și Cercetări, Biblioteca Națională a Republicii Moldova, e-mail: vasilica@bnrm.md

1. Cerințele privind prezentarea articolelor în revista „Magazin bibliologic” sunt elaborate în baza prevederilor Regulamentului cu privire la evaluarea, clasificarea și monitorizarea revistelor științifice, aprobat prin decizia nr. 6 din 18 decembrie 2018 a Consiliului de conducere al

Agenției Naționale de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare.

2. Conform Politicii Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova privind Accesul Deschis, revista „Magazin bibliologic” se declară publicație cu Acces Deschis în baza licenței Creative Commons, care permite altora să distribuie, remixeze, regleze și să creeze pe baza operelor autorului, chiar și în scop comercial, atât timp cât ei creditează opera (licența Atribuire CC BY):

<http://www.bnrm.md/files/biblioteca/Politica-Acces-Deschis-BNRM-ro.PDF>

<http://www.bnrm.md/files/biblioteca/Policy-Open-Acces-BNRM-en.PDF>

3. Colegiul de redacție își asumă dreptul de a organiza recenzarea (inclusiv anonim) a articolelor prezentate spre publicare.

4. Sunt pasibile pentru publicare gratuită articole de conținut fundamental și aplicativ ale autorilor din Republica Moldova și din alte țări, din domeniul Biblioteconomiei și Științelor Informării, precum și celor adiacente.

5. Limbile de publicare – limba română și limbile de circulație internațională. Publicarea articolelor în limbile de circulație internațională nu va depăși 1/4 din volumul revistei.

6. Autorii vor respecta următoarele cerințe tehnice la prezentarea articolelor spre publicare:

- prezentare generală – font Times New Roman;
- titlul articolului (centrat, scris cu majuscule, bold, size 12, spațiu între rânduri 1);
- numele, prenumele autorului, afi lie-

rea instituțională, funcția deținută, gradul științific și titlul didactic, adresa de e-mail (alinie dreapta; size 12; numele autorului este indicat cu litere majuscule);

- codul ORCID (identificatorul unic al cercetătorului);

- poza autorului (autorilor) – imagine în JPEG cu o rezoluție de 300 dpi;

- rezumat/abstract în limbile română și engleză (stânga-dreapta, size 11; spațiu între rânduri 1; cursiv; nu va depăși 200 de semne);

- cuvinte-cheie în limbile română și engleză (stânga-dreapta, size 11; cursiv; spațiu între rânduri 1);

- textul articolului (size 12; spațiu între rânduri 1,5; volumul unui articol nu va depăși 10-15 pagini A4); fiecare articol va fi însoțit de referințe bibliografice (a se vedea poziția 9 din prezentul Ghid);

- la redactarea manuscriselor se vor respecta normele ortografice precizate în Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române (DOOM), ediția 2021, precum și Hotărârea Adunării generale a Academiei Române din 17.02.1993 privind revenirea la scrierea cu „â” și „sunt” în grafia limbii române;

- opțional, în caz de necesitate, pot fi incluse în articol tabele/grafice/imagini/diagrame, cu trimitere din text către acestea; ele vor fi expediate redacției separat, odată cu articolul, în format jpeg/png/tiff cu rezoluția de 300 dpi. În cazul tabelelor, diagramele, deasupra se scrie „Tabelul nr. X. Titlul”, „Diagrama nr. X. Titlul”, iar în cazul imaginilor, pozelor, hărților etc., descrierea se face în partea de jos;

- abrevieri: În cazul utilizării în publicație a abrevierilor, lista acestora urmează a fi anexată. În cazul unui număr infim de abrevieri (1-3), ele pot fi indicate între paranteze în text.

7. Pentru fiecare articol va fi atribuit indexul Clasificării Zecimale Universale (CZU) – aceasta fiind responsabilitatea Bi-

bliotecii Naționale a Republicii Moldova.

8. Autorii dețin întreaga responsabilitate pentru caracterul original și conținutul articolelor prezentate.

9. Referințele bibliografice vor fi prezentate la sfârșitul textului articolului, format Times New Roman; size 10; space 1, cu caracterele originale ale documentului. Structura referinței bibliografice corespunde prevederilor standardului SM ISO 690-2012 „Informare și documentare. Reguli pentru prezentarea referințelor bibliografice și citarea resurselor de informare (aprob. prin Hotărârea nr. 871-ST, din 05.04.2012, a Institutului Național de Standardizare și Metrologie). Prezentarea și citarea referințelor bibliografice este realizată conform Sistemului Harvard (autor / an de apariție).

Referințele se ordonează alfabetic (fiind elaborate în funcție de caracterele originale ale documentului, în prim-plan fiind amplasate cele cu caractere latine), după numele autorului ori după titlu, scrise cu majuscule, și se numerotează în mod continuu.

Mostre de prezentare a referințelor bibliografice:

Cărți:

BOTEZAT, E. A., Dobrescu, E. M., Tomescu, M. Dicționar de comunicare, negociere și mediere. București: Editura C.H. Beck, 2007. ISBN 978-973-115-052-9.

PETERS, Tom. Cercul inovației: drumurile bătătorite nu duc spre succes. București: Publica, 2011. 553 p. ISBN 978-973-1931-82-1.

VASILICA, Victoria, Dmitric, Ecaterina. Biblioterapie. Chișinău: Primex-Com, 2016. 45 p. ISBN 978-9975-9696-7-3.

СТЕПАНОВ, В. К. Применение Интернета в профессиональной информационной деятельности. Москва, 2009. 304 p. ISBN 978-5-8183-1401-3.

Articole din revistă:

CEBOTARI, Margareta. JuniorBildungs: program informațional/formativ pentru adolescenți, organizat la Biblioteca „Onisifor Ghibu”. In: Bibliopolis. 2014, nr. 5, pp.185-188. ISSN 1811-900X.

OSOIANU, Vera, CORGHENCI, Ludmila. Formarea continuă a bibliotecarilor – prioritate strategică pentru anii 2017-2020. In: Magazin bibliologic. 2015, nr. 1/2, pp. 77-85. ISSN 1857-1476.

ИГУМНОВА, Н. П. Библиоэтнология как научная и учебная дисциплина. В: Библиотековедение. 2017, nr. 6, pp. 616-622. ISSN 0869-608X.

Articole din culegeri:

CORGHENCI, Ludmila. Cercetarea științifică la DIB în contextul Anului Creativității și al Inovării – 2009. In: Simposia Investigatio Bibliotheca: [simpozion național, 28 ian. 2010, Chișinău]. Chișinău, 2010, pp. 34-44.

Publicații oficiale:

CODUL cu privire la știință și inovare al Republicii Moldova: nr. 259-XV din 15 iulie 2004. In: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr. 125-129, pp. 12-70.

LEGE cu privire la biblioteci: nr. 160 din 20.07.2017. In: Monitorul Oficial al Republicii Moldova. 2017, nr. 301/315, pp. 141-147.

ПОСТАНОВЛЕНИЕ Правительства Республики Молдова о Национальной стратегии развития информационного общества «Цифровая Молдова 2020»: № 857 от 31.10.2013. В: Monitorul Oficial al Republicii Moldova. 2011, nr. 252/257, pp. 37-45.

Autoreferate. Teze de doctorat:

BORZIAN, Ilie. Paleoliticul superior din spațiul carpato-nistean: (cronostratigrafie, cronologie și periodizare culturală). Autoreferat al tezei de doctor habilitat în științe istorice. Chișinău, 2008. 53 p.

POSTICĂ, Gheorghe. Civilizația medievală timpurie din spațiul pruto-nistean (secolele V-XIII). Teză de doctor habilitat în științe istorice. Chișinău, 2006. 413 p. [citată 07.03.2017]. Disponibil: http://www.academia.edu/13334679/Gheorghe_Postic%C4%83_Civiliza%C5%A3ia_medieval%C4%83_timpurie_din_spa%C5%A3iul_pruto-nistean_secolele_VXIII_Tez%C4%83_de_doctor_habilitat_%C3%AEn_%C5%9Ftiin%C5%A3e_istorice_Chi%C5%9Fin%C4%83u_2006_413_p.

ВИШНЯКОВ, И. В. Модели и методы оценки коммерческих банков в условиях неопределенности: диссертация ... канд. экон. наук. Москва, 2002. 234 p.

Resurse electronice:

KULIKOVSKI, Lidia. Inovația în management – soluția schimbării în domeniul infodocumentar. Oportunități, probleme, roluri [on-line]. [citat 06.03.2017].

Disponibil: <https://www.slideshare.net/ВМНasdeu/lidia-kulikovski-inovaia-n-management-ca-factor-de-supravieuire-is-chimbare-a-bibliotecii>.

ПОПА, Ана, Prohnițchi, Valeriu. Sectorul de cercetare, dezvoltare și inovare din Moldova: este oare necesară o reformă? Versiune preliminară [online]. Chișinău:

ExpertGrup, 2011 [citat 02.10.2018]. Disponibil: http://www.expert-grup.org/library_upld/d360.pdf.

КЛЮЕВ, В. К. Менеджмент ресурсного потенциала библиотеки. Москва, 2011.

136 p. [дата обращения: 07.03.2017]. Режим доступа: http://www.library.ru/1/kb/articles/kluev/1/04_menegment.pdf.

Articolele în varianta electronică pot fi transmise la Direcția Cercetare și Dezvoltare în Biblioteconomie (BNRM, blocul 2, etajul 2, biroul 20). Persoane de contact: Ludmila Corghenci, lcorghenci@bnrm.md, Ecaterina Dmitric, dbiblio@bnrm.md.

Articolele prezentate fără respectarea cerințelor expuse anterior vor fi respinse.

Biblioteca Națională a Republicii Moldova
Str. 31 August 1989, nr. 78 A
Chișinău, MD-2012
Republica Moldova
Tel./Fax: (37322) 22-14-75
E-mail: biblioteca@bnrm.md

Tiparul executat la FPC „Primex-Com” SRL
Bd. Grigore Vieru, nr. 26
Chișinău, MD-2005
Republica Moldova
Tel./Fax: (37322) 27-53-05, (37322) 22-66-82
E-mail: primex@dnt.md